

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

**REALIZAREA
BENEFICIILOR**

AUTOFINANȚARE

DEZVOLTARE

Universitatea Politehnica
SALA DE LECTII

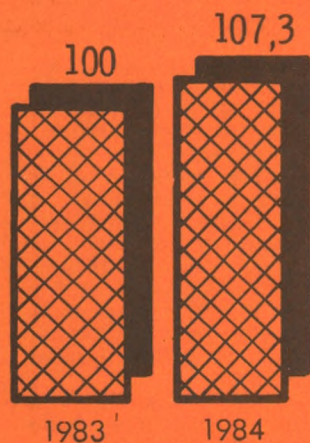
COINTERESARE

Coordonate ale dezvoltării economico-sociale în 1984

PRINCIPALII INDICATORI AI DEZVOLTĂRII ECONOMICO-SOCIALE A ROMÂNIEI ÎN ANUL 1984

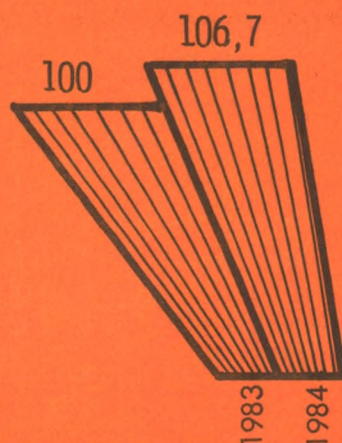
- în procente, calculate pe baza prețurilor la 31 XII 1983 -

Dinamica venitului național

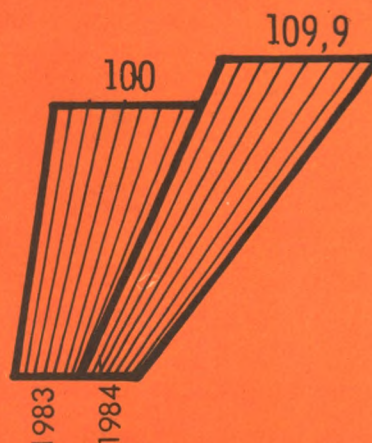

Producția industrială

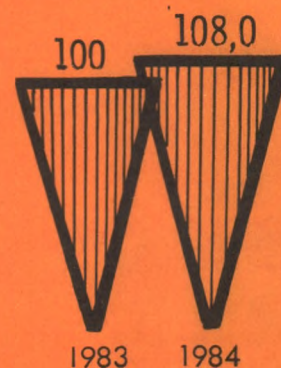
Valoarea producției marfă

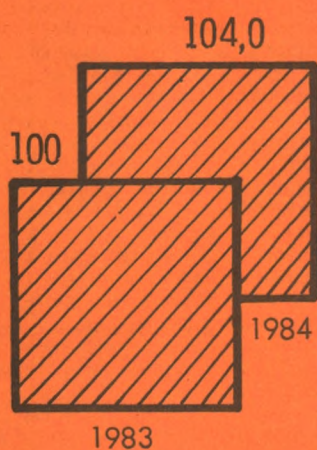
Valoarea producției nete

Productivitatea muncii în industria republicană
(calculată pe baza valorii producției marfă)

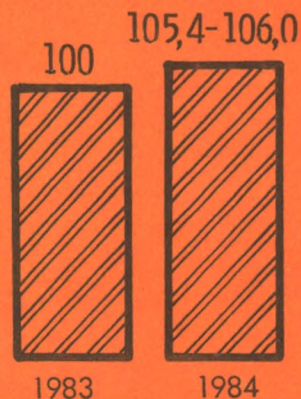

Investiții totale în economie

Producția agricolă

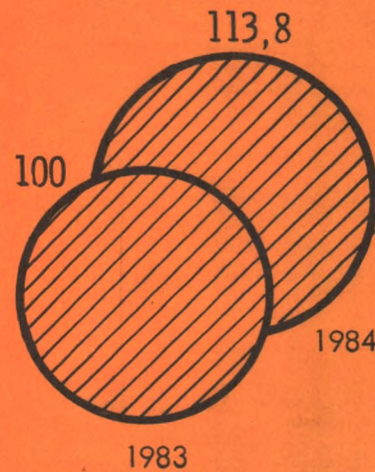
Valoarea producției globale

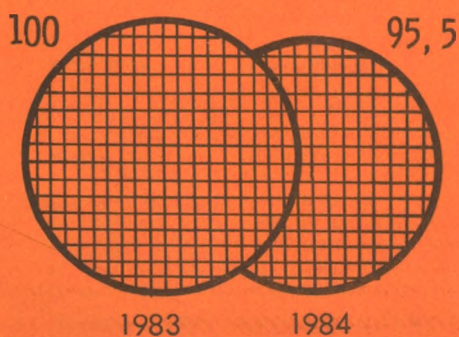
Valoarea producției nete

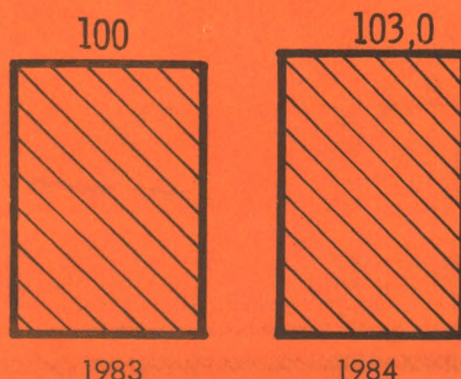
Volumul comerțului exterior

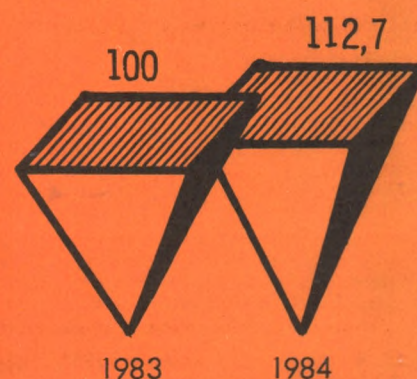
Reducerea cheltuielilor la 1000 lei producție marfă în industria republicană

Desfacerile de mărfuri cu amănuntul

Prestările de servicii pentru populație

Contribuții de inestimabilă valoare la îmbogățirea teoriei și practicii edificării economiei socialiste

CONSTITUIE o realitate de necontestat faptul că perioada inaugurată de Congresul al IX-lea, a însemnat o etapă nouă și în istoria gândirii economice românești. Anii care au trecut de la acest remarcabil eveniment politic, cei mai rodnici și mai bogați în împliniri din întreaga existență a României, s-au concretizat prin adânci prefaceri în toate domeniile construcției socialiste. Imaginea lor a fost prefigurată de congresele și conferințele naționale ale partidului, în cuvântările secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în alte documente ale partidului nostru.

Marile succese dobândite de poporul nostru în opera de edificare a socialismului sînt indisolubil legate de gîndirea cutezătoare și novatoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, de activitatea sa practică desfășurată neobosit, în primul rînd în domeniul economic. Dînd dovadă de consecvență în a corela gîndul cu fapta, președintele țării noastre a subliniat în repetate rînduri teza potrivit căreia nu se poate vorbi de edificarea noii orînduirii, în toată amploarea și complexitatea ei, fără a pune la baza întregii activități economice cele mai avansate cuceriri ale științei și tehnicii moderne, fără a studia atent legile obiective ale dezvoltării sociale și ale evoluției vieții internaționale.

În acest context, știința, indiferent de formele ei particulare determinate de procesul adîncirii diviziunii sociale a muncii, a căpătat de-a lungul anilor dimensiunile unei forțe nemijlocite de producție, fiind privită ca o condiție obligatorie și un factor esențial al unei conduceri corecte. De altfel, aplicarea creatoare a principiilor și adevărurilor ei de necontestat și-au găsit întruchiparea în Programul Partidului Comunist Român, elaborat din inițiativa și cu contribuția directă, de inestimabilă valoare, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, — expresia cea mai vie a spiritului nou care a îmbogățit teoria și practica revoluționară a clasei muncitoare din țara noastră.

Cum era și firesc, în centrul atenției operei sale teoretice, ca și al activității practice, tovarășul Nicolae Ceaușescu situează, în primul rînd, acele probleme economice care izvorăsc din condițiile concrete și particularitățile specifice ale dezvoltării României. În același timp, prin analizele făcute asupra problemelor fundamentale ale vieții social-politice internaționale președintele țării noastre a contribuit la definirea, cu o mare forță de anticipare, a principalelor tendințe care caracterizează în prezent, mersul economiei mondiale. În felul acesta, gîndirea economică și social-politică românească a dobîndit valențe internaționale, fiind promovată cu putere în circuitul mondial de idei.

De o deosebită importanță sînt aprecierile și orientările tovarășului Nicolae Ceaușescu privind locul și rolul dezvoltării și modernizării forțelor de producție în crearea unei puternice baze tehnico-materiale. Ele s-au dovedit a fi esențiale în fundamentarea unei concepții unitare și de amplă perspectivă privind industrializarea țării, concepție care a imprimat economiei românești nu numai dimensiuni noi, dar și caracteristici deosebite. Ca urmare a înfăptuirii acestei politici, România a devenit o țară industrial-agrară, cu o industrie structurată corespunzător cerințelor progresului tehnic, menită să asigure, în continuare, dezvoltarea dinamică, proporțională și eficientă a tuturor sectoarelor. Sprijinindu-se pe ramuri și subramuri moderne, capabile să rezolve probleme tehnice dintre cele mai complexe, industria noastră reușește să asigure în prezent, cea mai mare parte din necesarul de mașini și utilaje al economiei naționale, multe dintre ele avînd performanțe similare celor produse în state dezvoltate din punct de vedere economic. Ce-ar fi însemnat pentru noi menținerea structurii economice și sociale moștenite de la vechiul regim? În ce stadiu al dezvoltării ne-am fi aflat acum dacă n-am fi promovată cu consecvență și hotărîre această politică de industrializare, elaborată cu deosebită profunzime științifică și clarviziune de către secretarul general al partidului? Nu este

deloc greu să răspundem la această întrebare, pentru că argumentele se prezintă singure. Ar fi fost practic imposibil, să asigurăm, în condițiile actuale — cînd fiecare țară, inclusiv România, resimte unele efecte ale crizei economice mondiale — continuarea progresului economico-social al țării. Chiar în condițiile realizării unor ritmuri de creștere economică similare perioadei interbelice, țara noastră tot ar fi rămas, vreme îndelungată, într-o anumită stare de înapoiere tehnică, ceea ce ar fi marcat munca și viața întregului popor.

În viziunea unității dialectice dintre economic și politic, tovarășul Nicolae Ceaușescu a oferit, în felul acesta, soluții concrete unor probleme hotărîtoare care — putem spune — au frămîntat vreme îndelungată gîndirea economică românească. Ridicînd, însă, pe o treaptă superioară tradițiile progresiste și valorificînd avantajele orînduirii socialiste, secretarul general al partidului nostru a stimulat prin opera sa procesul transformării teoriei economice din instrument de explicare a fenomenelor, în instrument de acțiune practică și înfăptuire optimă a obiectivelor dezvoltării.

Inaugurarea noii etape de dezvoltare — cea a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate — a pus în evidență noi direcții de acțiune, în cadrul cărora creșterea puternică a forțelor de producție, perfecționarea laturilor vieții materiale, pe baza cuceririlor revoluției științifice și tehnice, trebuia să se împletească armonios cu perfecționarea relațiilor de producție, în vederea asigurării înfăptuirii depline a principiilor noii societăți. Fiind vorba de un proces istoric de lungă perspectivă, făurirea societății socialiste multilateral dezvoltată a necesitat și va mai continua încă să necesite împrăștierea continuă a conceptelor cu care operăm, stabilirea semnificațiilor lor teoretice și practice ca expresie a raportului dintre general și particular în construcția societății comuniste în România. În această privință, oriunde a fost necesară rezolvarea unor probleme majore, de la stabilirea unor proporții corespunzătoare între ramurile producătoare de mijloace de producție și cele producătoare de bunuri de consum, de la dezvoltarea unor subramuri moderne, capabile să asigure creșterea rolului laturilor calitative ale progresului industrial, la stabilirea celor mai adecvate măsuri de economisire a resurselor naturale, de la individualizarea direcțiilor definitorii ale transformării cantității într-o nouă calitate la implicațiile raportului dintre economic și politic, pretutindeni, s-a făcut remarcată gîndirea originală, novatoare a secretarului general al partidului, caracterizată printr-o cunoaștere profundă a realităților societății noastre și o minuțioasă suplă a metodei dialectice de pătrundere în intimitatea proceselor vieții economice.

Toate acestea au presupus nu doar o simplă adaptare la noile condiții a unor concepte și noțiuni care își dovediseră mai mult sau mai puțin valabilitatea în trecut, ci un mod nou de a aborda rezolvarea problemelor în conformitate cu o realitate aflată într-o continuă transformare. Este tocmai ceea ce ne-a îndemnat președintele țării să facem pe linia promovării gîndirii și cercetării științifice proprii.

În această ordine de idei, tovarășul Nicolae Ceaușescu a demonstrat rolul primordial al factorilor interni, al forțelor proprii în strategia creșterii economice, aducînd argumente noi în favoarea dezvoltării diferențiate a ramurilor ca mijloc al modernizării rapide a structurilor economice și al sporirii continue a eficienței întregii activități economico-sociale. Totodată, a reformulat condițiile obiective și subiective ale determinării prealabile a volumului, structurii și dinamicii producției în raport cu nevoile reale de consum productiv și neproductiv ale societății, stabilirea acestora în mod rațional, pe baza unor norme fundamentale științifice, urmînd a exclude orice cheltuie nerățională a muncii sociale. Această preocupare continuă face ca în opera secretarului general al partidului, problemele eficienței economice să ocupe un loc central.

Într-adevăr, oricare formă de manifestare și apreciere a eficienței economice am lua, nu putem să nu observăm că ea

Cum acestea, în interacțiunea și în condiționarea lor alcătuiesc un sistem, este firesc să vorbim de existența unei adevărate concepții sistemice asupra eficienței economice în opera tovarășului Nicolae Ceaușescu. În concepția secretarului general al partidului, optimizarea dezvoltării economico-sociale ca acțiune așezată pe baze științifice, trebuie să urmărească realizarea celei mai favorabile corelații între efectul social util și efortul social depus, astfel încât, însăși eficiența economică să apară ca expresie sintetică a interacțiunii întregului sistem de legi economice. O asemenea interpretare a eficienței oferă posibilitatea îmbinării efectelor utile de moment cu cele de durată a căror siguranță o dă numai sporirea continuă a potențialului productiv al țării. Un loc decisiv în dezvoltarea createoriei și practicii, a gândirii economice în general, l-a ocupat problema repartizării judicioase a resurselor de care dispune națiunea între fondul de dezvoltare și fondul de consum. Demonstrând faptul că generațiile nu vor fi judecate în viitor după cât au consumat la un moment dat, ci după cât au făcut pentru a asigura prosperitatea țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu a așezat pe noi coordonate utilizarea finală a veniturii naționale, susținând cu tărie necesitatea unei rate înalte a acumulării pentru făurirea unei economii puternice, cu o structură modernă.

După cum se știe aplicarea în economie a cuceririlor revoluției științifice și tehnice oferă posibilitatea accelerării proceselor de dezvoltare, reducerii decalajelor economice în termene mai scurte. În același timp, însă, ea implică redimensionarea efortului pentru aplicarea în producție a cuceririlor ei. De aceea, volumul acumulării trebuie astfel dimensionat încât să permită încorporarea progresului tehnic de către producție. Această șansă unică în istoria unei țări, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, trebuie valorificată. Orice întârziere, orice ezitare, costă mai târziu infinit mai mult societatea, implică eforturi nebănuite de mari pentru recuperarea timpului pierdut. Experiența țării noastre arată că, în perioada la care ne raportăm, mărimea, structura și eficiența fondului național de dezvoltare au fost hotărâtoare în stabilirea ritmurilor creșterii economice.

Utilizarea fondurilor mobilizate de societate în cadrul unor vaste programe de investiții, repartizarea acestora pe ramuri, subramuri și sfere de activitate, presupune, din nou, luarea în considerare a unui întreg complex de criterii economice și sociale a căror valoare și semnificație nu pot fi puse în evidență decît de știință. Sesizînd aceste cerințe, tovarășul Nicolae Ceaușescu a optat ferm în lucrările sale pentru valorificarea rațională a resurselor naturale și de forță de muncă, pentru lichidarea disproporțiilor economice moștenite între diferite zone geografice ale țării, precum și pentru corelarea dezvoltării industriale cu păstrarea nealterată a însușirilor mediului ambiant. Folosirea conștientă a cuceririlor științei, prin intermediul cărora omul a devenit mai puternic și mai îndrăzneț în proiectele sale, este, evident, incompatibilă cu distrugerea echilibrului ecologic. În acest context, a apărut și s-a dezvoltat concepția despre armonizarea criteriilor economice și sociale cu cele ecologice în repartizarea teritorială a forțelor de producție și sistematizarea teritoriului țării, despre modernizarea structurii economiei în teritoriu.

Apreciînd schimbările fundamentale ce s-au produs sau se vor produce în structura economiei naționale, tovarășul Nicolae Ceaușescu le consideră ca făcînd parte integrantă din procesul revoluționar de transformare continuă a societății, de trecere de la o etapă la alta de dezvoltare. În cadrul acestui proces, țara noastră nu și-a propus să copieze structurile economice ale altor state, oricît de avansate ar fi ele. A făuri o structură modernă de producție înseamnă în concepția Partidului Comunist Român, a secretarului său general, a identica cu exactitate activitățile care au la bază nevoile societății noastre, care pornesc de la condițiile concrete ale României. Absolutizarea într-o anumită perioadă a rolului producției de mijloace de producție, a industriei grele în general, în dauna industriei hunerilor de consum și a agriculturii, a însemnat apariția inevitabilă a unor disproporții cu efecte nocive asupra sănătății întregii economii.

Așa se explică de ce, în repetate rînduri, inclusiv la Conferința Națională din decembrie 1982, tovarășul Nicolae Ceaușescu a insistat asupra necesității respectării corelației dintre industrie și agricultură, dintre industria prelucrătoare și cea extractivă, dintre industria grea și ușoară, dintre producția materială și sfera serviciilor. Totodată, exigențele revoluției științifice și ale valorificării superioare a tuturor factorilor productivi impun cu forța necesității obiective modelarea proporțiilor de mai sus pe principiile acțiunii factorilor intensivi, ale trecerii de la faza acumulărilor cantitative, fără îndoială marcată de limite, la o fază nouă, superioară, aceea a luptei pentru calitate. De altfel, continuarea procesului de industrializare în etapa actuală, sublinia secretarul general al partidului, nu și-ar avea rostul dacă n-am încerca să punem la temelie sa tehnica cea mai avansată, introducerea continuă în producție a celor

mai noi cuceriri ale științei, dacă nu s-ar baza pe mecanizarea complexă, pe automatizarea și cibernetizarea producției.

Un merit incontestabil al secretarului general al partidului nostru este și acela de a fi reabilitat, dacă ne putem exprima astfel, o serie de categorii economice căzute în trecut nu prea îndepărtat într-o anumită desuetitudine. Este cazul, printre altele, a rentabilității, a costurilor de producție, a valorii și a legilor ei de mișcare, a proprietății asupra mijloacelor de producție și relațiilor pe care acestea le degajă, a pieței, a cererii și ofertei ș.a.m.d. Orientînd dezvoltarea generală a țării, partidul nostru a precizat faptul că soluțiile, metodele și formele de organizare și conducere, cu alte cuvinte mecanismul de funcționare a economiei, nu este imuabil, dat odată pentru totdeauna, ci este permanent susceptibil de perfecționare. Premisele funcționării corecte a acestui mecanism sînt legate de cunoașterea și folosirea legilor economice obiective, de perfecționarea continuă a relațiilor de producție în raport cu nivelul atins în dezvoltarea lor de forțele productive. Pentru aprecierea cît mai exactă a unor determinări particulare pe care le îmbracă mecanismul economic în fiecare etapă de dezvoltare este nevoie, de asemenea, de o analiză științifică riguroasă menită să descurajeze, de la început, orice tendință de subiectivism, de empirism, în materie de conducere. Tocmai acest lucru îl scoate în evidență Programul adoptat de Plenara C.C. al P.C.R. din 29—30 iunie 1983 privind aplicarea fermă a principiilor autoconducerii muncitorești și autogestunii — program elaborat din inițiativa și sub directa îndrumare a secretarului general al partidului, bazat pe concepția sa originală, novatoare, cu privire la proprietatea socialistă. Exercițiindu-și controlul asupra întregii activități economico-sociale, oamenii muncii sînt chemați să-și realizeze integral drepturile și atribuțiile cu care au fost investiți, să dezbată și să adopte hotărîri menite să contribuie la continua dezvoltare și întărire a proprietății asupra mijloacelor de producție — bunuri ale întregului popor. Faptul că patrimoniul unităților socialiste se încredințează direct personalului muncitor, prin intermediul contractului-angajament, în vederea exercitării nemijlocite a prerogativelor și răspunderilor ce decurg din calitatea lor de proprietari, producători și beneficiari, nu constituie doar un simplu act juridic, ci o măsură care motivează, pe temeiul relațiilor obiective de producție, răspunderea ce o purtăm cu toții în elaborarea, adoptarea și îndeplinirea hotărîrilor.

O contribuție de valoare a partidului nostru, a secretarului său general, la îmbogățirea gândirii economice o constituie și elucidarea complexă a naturii contradicțiilor în socialism. Pornind de la adevărul fundamental al științei, potrivit căruia toate fenomenele și procesele din natură și societate se desfășoară în cadrul legii generale a unității și luptei contrariilor, tovarășul Nicolae Ceaușescu a reafirmat cu curaj ideea că de la această lege nu face excepție nici socialismul. A fost dat deoparte, astfel, un anumit mod nerealist de a privi lucrurile, acea imagine triumfalistă, deformentată, aducătoare de prejudicii și potrivnică oricărei evaluări critice a unor situații necorespunzătoare ivite tocmai datorită încetinelii cu care s-a acționat în rezolvarea unor contradicții. A fost subliniată, totodată, necesitatea elaborării unor programe coordonate, sincronizate de acțiune îndreptate în direcția soluționării nu izolate a uneia sau alteia dintre contradicții, a unor dereglări și disproporții, ci a ansamblului, privite în interacțiunea lor. Fiindcă e greu să ne închipuim că am putea acționa eficient în rezolvarea, de pildă, a contradicției dintre nevoile mereu crescînde ale maselor și nivelul atins de dezvoltarea forțelor de producție, pe un plan mai general dintre producție și consum, fără a întreprinde nimic pe linia optimizării raportului acumulare-consum și a eliminării decalajelor existente în nivelul productivității muncii. De aceea, în vederea îndeplinirii hotărîrilor Conferinței Naționale a partidului, referitoare la importanța factorilor calitativi în așezarea pe baze intensive a dezvoltării economice, în cursul anului trecut a fost adoptat Programul privind creșterea mai accentuată a productivității muncii și perfecționarea organizării și normării muncii în perioada 1983—1985 și pînă în 1990 prin intermediul căruia se va realiza obiectivul de a dubla, în cîțiva ani, productivitatea muncii pentru a atinge, în felul acesta, nivelurile realizate în țările dezvoltate din Europa. Acest obiectiv, așa cum a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu, poate fi realizat numai printr-o modernizare a tehnologiilor de fabricație, prin analizarea, mergînd pînă la detaliu, a fiecărei măsuri de introducere și extindere a progresului tehnic, în sfîrșit, printr-o regîndire a organizării producției și a muncii, completată de o substanțială îmbunătățire a pregătirii profesionale a întregului personal.

Creșterea productivității muncii a încetat de mult să fie doar o simplă problemă de studiu, de catedră. Ea constituie pentru noi — așa cum arăta în repetate rînduri secretarul general al

dr. Gh. POSTELNICU
Cluj-Napoca

(Continuare în pag. 26)

DEZVOLTAREA BAZEI DE MATERII PRIME ȘI ENERGETICE

IN ACEST AN, așa cum se prevede în Planul Național unic de dezvoltare economico-socială pe 1984, în industria extractivă urmează să se obțină o producție de 61,7 mil. tone cărbune net, 13 mil. tone țiței și 33,5 mil mc gaz metan utilizabil, inclusiv gaze libere, ceea ce reprezintă creșteri sensibile față de 1983. Realizarea acestor sarcini sporite este pe deplin posibilă având în vedere faptul că încă din anul trecut au fost luate măsuri pentru crearea de condiții cât mai favorabile îndeplinirii tuturor obiectivelor stabilite pentru 1984: au fost deschise mine noi și decopertate

noile cariere de lignit, au fost puse în producție zeci de sonde noi, au fost promovate tehnologii de înaltă productivitate.

Ținând seama de condițiile tehnico-materiale create la fiecare exploatare minieră și schelă petrolieră, de hotărârea și mobilizarea colectivelor de mineri și petroliști, obiectivele înscrise în planul pe acest an pot fi nu numai îndeplinite dar chiar depășite, asigurând astfel economiei naționale cantități sporite de materii prime și energetice de primă importanță pentru funcționarea neîntreruptă, eficientă a întregului organism economic național.

Randamente înalte la extracția cărbunelui

REALIZAREA planului pe 1984 la producția de cărbune cocsificabil și energetic impune asigurarea unui demaraj corespunzător încă din prima lună a anului, acțiuni hotărâte pentru lărgirea fronturilor de lucru, stabilirea și aplicarea de măsuri eficiente în vederea creșterii continue a productivității muncii. Pentru atingerea unui asemenea obiectiv, colectivele de oameni ai muncii din exploatarea de cărbune din județul Caraș-Severin au acționat din timp, creând condiții favorabile pentru a obține în acest an rezultate superioare.

Creșterea randamentelor utilajelor

IN JUDEȚUL Caraș-Severin activitatea geologică și minieră desfășurată în ritm susținut în ultimii ani a contribuit la conturarea unor importante rezerve în zăcămintele exploatabile, precum și în alte perimetre, la atragerea în circuitul economic a noi substanțe minerale utile. Între acestea se remarcă punerea în evidență a 19 noi zăcăminte de cărbune, minereuri feroase și neferoase. Conform programului județean, în acest an urmează să înceapă exploatarea cărbunelui în noile mine de la Lupac, Camenița, Pregheda, Bozovici, ceea ce va permite ca, până la sfârșitul actualului cincinal, producția de cărbune realizată de industria extractivă a județului Caraș-Severin să se tripleze.

Concomitent cu dezvoltarea bazei de exploatare a cărbunelui, o atenție deosebită a fost și este acordată îmbunătățirii randamentelor mijloacelor tehnice de extracție. Rezultatele obținute în

anul trecut evidențiază mobilizarea eforturilor colectivelor de la minele Anina, Mehadia, Cozla pentru sporirea, lună de lună, a randamentului utilajelor din dotare, de ridicare pe această bază a producției zilnice de cărbune extras. Două comparații sînt ilustrative pentru dinamismul imprimat activității de folosire la parametri ridicați a utilajelor de extracție din abataje. Astfel, în trimestrul al treilea din 1983, colectivul Întreprinderii miniere Anina a înregistrat o cantitate de cărbune extras cu peste 6% mai mare decît cea obținută în primele trei luni ale anului, „virful” de producție fiind atins în luna noiembrie, cînd minierii au livrat cu 19 529 tone de cărbune mai mult decît în prima lună a anului. Ce alte elemente noi au favorizat obținerea acestor rezultate?

● **Trecerea la activitatea de producție „în foc continuu”,** a cărei eficiență s-a reflectat și se reflectă în desfășurarea după un program riguros a procesului de producție în subteran, folosindu-se la maximum forța de muncă disponibilă și utilajele din dotare. S-au întărit, de asemenea, ordinea și disciplina în activitatea de întreținere și reparații, ceea ce a condus la o mai bună funcționare a utilajelor ce deservește locurile de muncă și la creșterea substanțială a randamentelor de extracție. La mina Mehadia, de pildă, în luna mai 1983, la patru luni de la aplicarea activității în regim de producție continuu, cantitatea de cărbune extras era cu 21% mai mare decît cea obținută în luna ianuarie. La aceeași mină, acționîndu-se sistematic pentru lărgirea fronturilor de extracție s-a reușit ca în noiembrie 1983 să se atingă nivelul planificat pentru 1984, de 200 tone pe zi cărbune extras, față de

numai 120—130 tone pe zi cît s-a realizat în primele trei trimestre ale anului.

● **Generalizarea acordului global,** care a determinat, în mod substanțial, întărirea disciplinei la locul de muncă și sporirea răspunderii colectivelor, a fiecărui miner pentru îndeplinirea sarcinilor de plan. Elementul care exprimă nemijlocit efectul pozitiv al generalizării acordului global asupra valorificării potențialului uman disponibil este **gradul de îndeplinire a normelor.** În lunile octombrie, noiembrie și decembrie din 1983, majoritatea brigăzilor de la minele Anina și Mehadia și-au depășit sarcinile zilnice și lunare ce le-au revenit; în luna noiembrie, indicii de realizare a normelor de muncă a fost în cadrul sectorului III Vest de la mina Anina, de 121,5%, echivalînd cu o cantitate suplimentară de cărbune extras de 4 800 tone. Experiența cea mai avansată se înregistrează însă la sectorul IV Sud, de la mina Anina, unde în ultimele trei luni productivitatea muncii s-a dublat față de nivelul înregistrat în primele trei trimestre ale anului. Aplicarea fermă a acordului global a determinat și o reevaluare a locurilor de muncă din sectoarele auxiliare. Pe această cale s-a reușit trecerea în activități direct productive a unui număr de 45 de muncitori, sporindu-se astfel posturile de lucru în subteran.

Perfecționarea tehnologiilor de extracție

ANUL 1983 a reprezentat o perioadă de eforturi deosebite din punct de vedere al modernizării proceselor de extracție, dotării cu mașini și utilaje de mare randament și introducerii de metode de extracție mai productive. Chiar și la mina Anina, cu un grad de tectonică dintre cele mai ridicate din țară, au fost învinse barierele unor procedee clasice ce se credeau de neînlocuit. Astfel, sînt în curs de finalizare acțiunile

privind mecanizarea operațiilor de evacuare a cărbunelui la fronturile de extracție. Ca urmare, tradiționalele honțuri au fost și sînt în continuare înlocuite cu transportoare cu raclete, în 1983 acest sistem fiind aplicat la 15 locuri de muncă. Pentru acest an se prevede extinderea sistemului la încă 10 posturi.

Un obiectiv important al programului de promovare a progresului tehnic îl reprezintă înlocuirea mașinii de extracție cu abur (cea mai veche din țară) cu mașina acționată electric, ai cărei parametri superiori îi asigură stabilitate în funcționare și randament sporit. Prevăzut a intra în funcțiune în acest an, sistemul de extracție pe verticală cu ajutorul mașinii electrice este corelat cu acțiunea de concentrare a producției pe orizontul 8 (viitorul orizont de bază, la o adîncime de 944 metri), ceea ce va contribui la o economie relativă de forță de muncă de 30 de posturi pe zi, care va fi dirijată în activitățile productive. Programul de mecanizare a activității din subteran se desfășoară pe un front și mai cuprinzător în zăcămintele de cărbune energetic de la Mehădia. Pentru ușurarea efortului fizic și sporirea eficienței transportului de materiale și utilaje, mina a fost dotată cu o instalație de monorai. De asemenea, în noua zonă de extracție I Est va fi introdusă în acest an (pentru prima dată în minele din această parte a țării) o combină de înaintare, fabricată în țară, cu efecte deosebite asupra ritmului de avansare la lucrările de deschidere.

Paralel cu acțiunile de mecanizare a fronturilor de lucru, în carierele de cărbune din Caraș-Severin se aplică cu tot mai mult curaj, începînd de anul trecut, metodele de extracție de mare productivitate. Astfel, abatajele cu fronturi scurte s-au dovedit a fi capabile să dubleze productivitatea muncii, comparativ cu abatajele-cameră direcționale. De aceea, în acest an se prevede extinderea acestui procedeu la cît mai multe sectoare de extracție, creîndu-se posibilitatea folosirii în abatajele în care se aplică această metodă nouă de extracție a complexelor mecanizate de tipul H.C., experimentate, cu bune rezultate, la mina Petrila din Valea Jiului.

O inițiativă deosebită în acest context o reprezintă colaborarea cu cercetătorii de la institutul de profil și Institutul de mine din Petroșani pentru perfecționa-

rea unei noi tehnologii ce se va aplica la lucrările de pregătire ce traversează șișturile în zăcămintul de cărbune. În prezent, înaintarea în aceste straturi este destul de dificilă, necesitînd atît timp foarte îndelungat cît și cheltuieli mari. Metoda preconizată va asigura mecanizarea completă a lucrării astfel încît viteza de înaintare în straturile traversate de șișturi combustibile va ajunge la 50—60 metri pe lună, față de numai 10—15 metri în prezent.

Sporirea producției în sectoarele de extracție a cărbunelui cocsificabil reprezintă, de asemenea, un obiectiv important al activității colectivelor de oameni ai muncii din minele cu sarcini în acest domeniu. Aceasta cu atît mai mult, cu cît, în anul trecut, datorită organizării uneori defectuoase a activității din subteran și mai slabei aprovizionări cu materiale a unor locuri de muncă, întreprinderea minieră Anina a înregistrat serioase restanțe la acest sortiment.

În principal acțiunile întreprinse vizează sporirea capacității de producție la huilă cocsificabilă. La mina Cozla, de exemplu, s-a suplimentat forța de muncă din abataje cu 40 de muncitori, alți 80 urmînd a fi încadrați în cursul acestei luni. În acest fel, această mină dispune de potențialul uman necesar realizării unei producții lunare de 7 800 tone, ceea ce, față de media anului 1983, înseamnă un plus de producție de 3 000 tone. În același timp, la mina Cozla s-au format brigăzi specializate pentru execuția lucrărilor de investigații și de deschidere la punctul Drenentina, unde se vor dezvolta viitoarele abataje de extracție pentru cincinalul 1986—1990.

În acest an, atît la Cozla, cît și la Anina se modernizează substanțial fluxul de preparare; este vorba, mai exact, de introducerea mașinilor de zețaj, care asigură creșterea gradului de recuperare a cărbunelui cocsificabil din cărbunele brut. Aceasta va asigura sporirea gradului de recuperare cu 10% la mina Cozla și cu 3% la mina Anina, așa încît în acest an planul la huilă spălată pentru cocs să fie îndeplinit integral.

Fără îndoială că aceste măsuri vor asigura condițiile necesare sporirii producției de cărbune obținut din subsolul Caraș-Severinului, contribuind astfel la satisfacerea în și mai mare măsură a nevoilor de cărbune energetic și cocsificabil al economiei naționale.

Constantin RĂDUȚ

Debit maxim de producție la fiecare sondă

SARCINA de mare importanță de a se realiza în anul 1984 o producție de 13 milioane tone constituie și pentru petroliștii din cadrul Trustului de foraj — extracție Bolintin, ca de altfel pentru toți oamenii muncii din această ramură, un

puternic imbold pentru sporirea producției de țiței și gaze, pentru realizarea exemplară a sarcinilor de plan.

ANUL 1984 marchează un important salt cantitativ și calitativ în activitatea Trustului de foraj-extracție Bolintin. Producția marfă urmează să crească

cu 6,4%, producția globală cu 8,2%, producția netă cu 2,2%, iar producția de petrol va spori cu peste 270 mii tone. Experiența acumulată pînă în prezent, dotarea tehnico-materială existentă sînt o bază sigură a realizării în acest an a întregii producții planificate, în condiții de înaltă eficiență economică. De altfel, rezultatele obținute în anul trecut au confirmat, o dată în plus, că printr-o mobilizare corespunzătoare a întregului colectiv, prin folosirea cu înaltă eficiență a zestrei tehnice, se pot obține producții superioare de țiței din fiecare sondă în funcțiune.

Realizările obținute pe ansamblul trustului în anul trecut pot fi considerate în general bune, unele unități de producție (schelele Videle și Titu) reușind să depășească prevederile de plan la toți indicatorii. Între aceste realizări se detașează **obținerea unei producții de țiței de 2,95 milioane tone**. Obținerea acestei producții se datorează în primul rînd preocupării permanente pentru depistarea și punerea în valoare a noi resurse de petrol, printr-o mai bună organizare a activității geologice, de foraj și extracție. Astfel, s-au pus în evidență acumulări de țiței și gaze pe structurile Sintești, Buești, Albeni și Preajba, activitatea fiind în curs de dezvoltare pe structurile Preajba Nord, Negreni, Bălăria și Padina. În mod concret se cuvine a fi evidențiată activitatea de foraj, domeniul în care, atît la nivelul trustului cît și al fiecărei unități componente, prevederile de plan au fost cu mult depășite, pe total trust fiind săpate, în plus față de grafic, circa 80 sonde cu un metraj de 23 000 m. Ca urmare a rezultatelor obținute în domeniul punerii în producție a noi sonde, aportul acestora la realizarea planului producției de țiței a cunoscut creșteri an de an.

O activitate deosebită a fost depusă, de către toate colectivele schelelor petroliere, în vederea **creșterii factorului final de recuperare**, prin aplicarea proceselor de injecție de apă și de combustie subterană, astfel încît să se mărească la maximum cantitatea de țiței extrasă din zăcămint. Datorită aplicării acestor procedee sînt zăcăminte la care factorul de recuperare a crescut de la 9 la 22%, pe total trust înregistrîndu-se în prezent un factor de circa 34%.

O altă sursă deosebit de importantă pentru creșterea producției o reprezintă modificările parametrilor de pompare la sonde. În anul 1983 au fost luate o serie de măsuri tehnico-organizatorice care au condus la obținerea unui plus de producție de 197 000 tone țiței, reducîndu-se declinul tehnologic de la 1,6% la 0,67%.

Noua organizare în ramura petrolului a condus, și în cazul Trustului de

foraj-extracție Bolintin, la o raionare mai bună a secțiilor, acestea împărțindu-se în brigăzi de producție care, având o sferă mai mică de control, dau posibilitatea șefilor de brigadă să conducă întreaga activitate productivă care se desfășoară în cadrul ei, inclusiv producția intervențiilor, probele de producție și reparațiile capitale. În urma acestei acțiuni, în cadrul trustului, din cele 30 de secții de producție au luat ființă 43 de brigăzi la nivelul cărora activitatea se poate organiza și desfășura mai bine decât în cadrul secțiilor.

REALIZĂRILE obținute în 1983 puteau fi mai însemnate dacă toate unitățile trustului și-ar fi îndeplinit prevederile de plan la toți indicatorii. Au existat, din păcate, și unități care nu și-au îndeplinit integral sarcinile fizice de plan. Cauzele care au generat nerealizarea producției de țifei planificate se referă la: procentul ridicat (11% din totalul producției) al pierderilor datorate existenței unui număr mare de sonde — 78 la nivelul celor 3 unități — care așteaptă intervenții; nefuncționarea, în totalitate, a fondului de sonde vechi, ca urmare a unor deficiențe de organizare a producției și a muncii; neutilizarea parcului de utilaje aflat în dotare la capacitatea maximă (spre exemplu, coeficientul de folosire a troliilor și a instalațiilor ICS, în aceste unități, a fost de sub 80%) ș.a.

În vederea eliminării neajunsurilor manifestate în cursul anului trecut și a îndeplinirii cu bune rezultate a prevederilor de plan pe 1984, atât la nivelul trustului cât și al unităților componente s-au luat din timp o serie de măsuri menite să asigure o mai bună desfășurare a procesului de producție. Între acestea se cuvine să menționăm pe cele referitoare la:

- Punerea în funcțiune a stațiilor de compresoare nr. 2 de la Cartojani și nr. 3 de la Preajba, care vor asigura extinderea gazliftului la peste 20 de sonde noi, pentru o producție de aproximativ 200 tone/zi.

- Pornirea stației de compresoare nr. 2 Bălăria, care va permite extinderea combustiei subterane pe scară industrială. În această zonă, factorul de recuperare la țifei viscos va crește de la 15% la 38% prin aplicarea combustiei subterane.

- Înfiițarea de noi brigăzi pentru pornirea la timp a sondelor noi și a celor care așteaptă reparații capitale. Pentru îndeplinirea sarcinilor de plan pe 1984, atât la nivelul trustului cât și al schelelor s-au luat din timp o serie de măsuri care să permită realizarea în devans a producției. Astfel, încă din luna decembrie au fost executate un număr sporit de operații speciale, în principal fisurări cu emulsie acidă la schelele Brăila, Poeni și Videle. Pe întreg anul se vor executa cu 20% mai multe măsuri de creștere a producției,

măjoritatea constând din: ● îmbunătățirea regimului tehnologic la sonde; ● înlocuirea garniturilor de prăjini și țevi de extracție care sînt foarte uzate — la circa 120 sonde; ● aplicarea tratamentelor cu substanțe tensioactive noi la 80 sonde; ● executarea a 200 000 m de conducte cu diametrul de 5"—10" cu protecție interioară, foarte rezistente la coroziune, conducind la mărirea duratei de funcționare a lor.

- Săparea a peste 400 sonde noi care vor asigura o producție de peste 290 000 tone. Avînd în vedere numărul mare de sonde noi care se sapă, încă din luna decembrie 1983 s-au luat măsuri pentru aprovizionarea lor, în special cu asigurarea unităților de pompare, cu țevile de extracție și conductele de amestec. Se are în vedere ca, în luna februarie a.c., să se lichideze în totalitate cele 48 sonde care așteaptă reparații capitale, obținindu-se o producție suplimentară de 15 000 tone țifei.

- Reducerea cu circa 80% a numărului de sonde care așteaptă intervenții, în așa fel încît să se asigure un plus de producție de circa 35 000 tone.

Toate aceste măsuri, precum și altele ce se preconizează a fi luate, vor asigura premisele necesare realizării în acest an a întregii producții de petrol planificate, cu costuri reduse și în condiții de înaltă eficiență.

Ștefan COSTEA
director tehnic la Trustul
de foraj-extracție Bolintin

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

THETAROM — echipament de testare automată asistată de calculator

Printre cele mai marcante realizări obținute în ultima vreme de specialității filialei din Cluj-Napoca a Institutului de proiectări pentru automatizări figurează și acest original și mult apreciat echipament. Creat pentru a da răspunsuri rapide și sigure asupra producției rezultate din fiecare operație tehnologică în parte, echipamentul Thetarom, realizat în multiple serii, poate testa de la componente și subsansamble pînă la produse finite. Plachetele care pot fi supuse controlului sînt echipate cu circuite numerice SSI, MSI, precum și cu circuite LSI. Seria Thetarom FD 5 020 asigură testarea plachetelor echipate cu circuite analogice, iar seria Thetarom FD 5 050 a plachetelor echipate hibrid. Dotat cu calculatoare electronice de fabricație românească (FELIX M-18 sau ECAROM), Thetarom

dispune de un software evoluat care permite elaborarea de teste de mare complexitate folosind facilitățile limbajului orientat spre testare LITEST (o versiune integrată a limbajului universal ATLAS), sau generatoare interactive care permit elaborarea programelor în dialog operator-testar.

Datorită faptului că ele scurtează foarte mult timpul de testare și măresc considerabil eficiența controlului, aceste echipamente care efectuează testarea automată își află utilizări tot mai multiple. De astfel de avantaje beneficiază, în prezent, întreprinderea de elemente pentru automatizări (dispune de un Thetarom FD-5 010), „Electrotehnica” (Thetarom FD-5 030), întreprinderea de aparate electrice de măsurat din Timișoara (Thetarom SY 7 011), întreprinderea de construcții de mașini

din Reșița (Thetarom SY 7 013) etc.

De bune aprecieri se bucură acest echipament și peste hotare, fiind elogiat cu ocazia prezentării lui și în cadrul expozi-

țiilor internaționale „Automatic Testing” organizate la Brighton, Paris, Wiesbaden și „Automatizația '83” de la Moscova.

E.C.

Promovarea tehnologiilor avansate — sursă de sporire a productivității și de reducere a consumurilor materiale

ÎN DECENIUL care s-a scurs, conceperea pe baze noi sau modernizarea a 106 turnătorii, 82 forje și 143 secții de tratamente termice în cadrul unor întreprinderi ca I.M.G. București, combinatele de utilaj greu din Iași și Cluj, întreprinderi ca „23 August” — București, de autovehicule și tractoare din Pitești, Craiova, Cimpulung-Muscel ș.a. au asigurat armonizarea capacității sectoarelor primare cu cele de prelucrare-montaj, producția de piese turnate din oțel înregistrând o creștere de 2,5 ori, cea de piese de fontă de 2,48 ori și cea de piese forjate de 2,2 ori.

Cele patru sisteme de utilaje tehnologice pentru turnătorii de piese (prelucrări prin deformare plastică la cald, cuptoare pentru forje și tratament termic și instalații cu curenți de înaltă frecvență), concepute de Institutul de cercetare științifică, inginerie tehnologică pentru sectoare calde (I.C.S.I.T.P.S.C.), pe baza principiilor unificării constructive și tehnologice, asigură sectoarele de producție respective în proporție de 95—98% cu utilaje proiectate și executate în țară.

Având o pondere de peste 20% în producția ramurii constructoare de mașini și revenindu-le circa 50% din cantitatea de energie consumată de întreprinderile industriale, sectoarele calde — turnătorii de fontă și oțel forje, secțiile de călire etc. au constituit obiectul unor preocupări constante a atenției factorilor de răspundere, pentru asigurarea economiei naționale cu semifabricate turnate și forjate de calitate și cu creșteri cât mai reduse.

Eficiența noilor tehnologii

PRIN faptul că sectoarele calde deschid ciclul proceselor de fabricație ce au loc în întreprinderile constructoare de mașini, furnizând secțiilor de prelucrare semifabricatele turnate și forjate necesare și determinând prin aceasta, în bună parte, volumul consumurilor și cheltuielilor materiale, precum și calitatea și fiabilitatea producției finale, se impune ca aici să fie cercetate, asimilate și implementate acele tehnologii purtătoare ale progresului tehnic care pot facilita obținerea formei și dimensiunilor semifabricatelor cât mai apropiate de cele ale piese-

lor finite. Întrucât adaosurile de prelucrare mari nu sînt determinate de necesități tehnologice, inevitabile, ce apar ca urmare a aplicării unor tehnologii învechite, precum și a unei organizări deficitare a fabricației, se cere urmărită reducerea lor, astfel ca toate piesele în sectoarele calde să se încadreze în adaosuri minime sau, dacă e posibil, să fie obținute la cotele pieselor finite. Acest lucru este impus nu numai de considerente economice, consum de metal nejustificat și creșterea prelucrării prin așchiere, ci și de scăderea calității suprafeței pieselor turnate pe măsură ce adîncimea de așchiere se mărește.

Turnarea și forjarea de precizie, extrudarea la cald și la rece și sintetizarea fac parte din tehnologiile care pot reduce substanțial adaosurile de prelucrare, unele piese fiind obținute direct cu rigozitatea suprafeței, forma și precizia dimensională cerute de condițiile funcționării lor în structura sistemelor tehnice din care fac parte, fără a mai suferi prelucrările costisitoare și puțin productive de așchiere.

Turnarea de precizie a cunoscut în ultimii ani o evoluție ascendentă din punct de vedere tehnologic și al progresului tehnic, fiind îmbunătățite calitativ atît procedeele de turnare propriu-zise cît și materialele utilizate pentru confecționarea formelor și miezurilor, ceea ce a făcut posibilă turnarea unor repere de complexitate deosebită și precizie dimensională ridicată (scule așchietoare din oțel rapid, distribuitoare hidraulice, cilindri cu aripiare împreună cu galeriile lor de admisie și evacuare pentru motoarele monobloc de la motocostitoare și autoturisme, rotoare de turbosuflyante pentru motoare etc.).

Pentru realizarea pieselor și a produselor amintite au fost soluționate în fază de prototip, stație pilot și producție de serie, toate aspectele conceptuale, tehnice și practice privind asimilarea și perfecționarea turnării de precizie cu modele ușor fuzibile în forme-coji ceramice, în forme ceramice cu modele permanente, cu amestecuri termoreactive pe bază de materiale asimilate în țară, precum și cu amestecuri autoîntăritoare la rece și la cald.

Analiza efectelor economice rezultate în urma promovării lucrărilor și procedeele menționate arată marile posibilități de reducere a consumului de metal, energie și manoperă, precum și

de eliminare a importurilor existente în multe sectoare ale activității noastre economice, valorificabile pe deplin atunci cînd cercetarea științifică este direcționată pe probleme prioritare și acționează în concordanță și colaborare creatoare cu întreprinderile industriale de profil. Astfel, executarea în țară prin turnarea de precizie a unor repere de înaltă tehnicitate pentru tehnica aerospațială, elemente de hidraulică, scule speciale, cinescoape ș.a. care se importau în urmă cu doi-trei ani a permis economisirea a peste 10 milioane de dolari, iar turnarea sculelor așchietoare a condus la creșterea coeficientului de utilizare a oțelului rapid cu circa 65% — de la 0,48 la 0,8 kg net/kg brut, cu scăderea corespunzătoare a consumului de manoperă în proporție de peste 50%.

Extrapolate la capacitatea unei unități de fabricat scule ca cea de la Rîșnov, efectele economice nete în cazul turnării sculelor din oțel rapid însumează circa 15 mil. lei/an, dintre care economia de oțel rapid reprezintă peste 85%. Date fiind avantajele oferite de turnarea de precizie, pe de o parte și ritmul lent înregistrat pînă acum în aplicarea tehnologiilor asimilate pe de altă parte, s-au preconizat măsuri care să conducă la creșterea de circa trei ori pînă în 1985 a producției de piese realizate prin aceste procedee în cursul anilor 1975—1980.

Soluții de diminuare a consumurilor specifice

LA REDUCEREA consumurilor specifice de metal și energie o contribuție importantă o au procesele tehnologice de turnare și forjare care permit obținerea de caracteristici fizico-mecanice superioare ale pieselor — printre acestea se înscriu turnarea sub presiune, obținerea fontelor cu grafit lamelar modificate, a fontelor cu grafit nodular și vermicular, forjarea izostatică, orbitală și deformarea plastică la rece, tehnologiile noi de tratament termic printre care nitrurarea ionică, tratamentele chimice de nitroferoxare, călire ultrarapidă în flux de electroni cu plasmă, în vid și la presiuni scăzute, precum și tratarea în stare lichidă a unor aliaje neferoase.

Fontele și oțelurile cu caracteristici superioare au fost folosite pentru ele-

mente de hidraulică, piese de cup-toare, schimbătoare de căldură, elemente din structura utilajului petrolier, lingotiere ș.a., printr uzinele beneficiare aflându-se I.C.M. Reșița, I.U.G. „Progresul”-Brăila, „1 Mai”-Ploiești, „23 August”-București, I.U.T. Bistrița, C.U.G. Iași ș.a. Stăruind asupra unui singur exemplu din cele enumerate consemnăm faptul că utilizarea fontelor cu grafit vermicular în locul fontelor cenușii obișnuite la fabricația de lingotiere are drept rezultat creșterea durabilității acestora în exploatare, micșorarea grosimii pereților cu 50—70% și economisirea corespunzătoare a metalului, economisirea energiei în proporție de circa 2000 kWh la tona de lingotiere turnate ș.a.

Tratamentul termochimic de nitroferoxare aplicat în secțiile de sculărie de la întreprinderea de scule Rîșnov, întreprinderea de autocamioane Brașov, întreprinderea „23 August” ș.a. după tehnologii perfecționate de I.C.S.I.T.P.S.C. constă în îmbogățirea simultană cu azot și oxigen a straturilor superficiale ale sculelor din oțel rapid, obținându-se straturi nitroferoxate cu adâncimi între 20—60 micrometri care măresc durabilitatea în exploatare în proporție de 50—180%, comparativ cu sculele călite și revenite, în condiții energetice avantajoase.

Procesele de formare, turnare și dezbatere a pieselor sînt mari consumatoare de materiale de bază, materiale auxiliare, energie și manoperă, de aceea cercetarea științifică și ingineria tehnologică din domeniul sectoarelor calde acordă atenție deosebită unor asemenea procese ca recuperarea prin regenerare a nisipurilor folosite și reintroducerea acestora în circuitul tehnologic, stabilirea de rețete de fabricație pentru zeci de tipuri de materiale auxiliare de calitate — dintre care multe dintre acestea pînă de curînd se importau — ca rășini, amestecuri autointăritoare, materiale exoterme, miezuri solubile în apă, adaosuri carbonice, lianți, fluxuri și fondanți pentru aliaje neferoase, cleiuri, chituri, vopsele ș.a.

Vom recurge la două exemple pentru a sublinia importanța economică pe care o prezintă cercetările în domeniul materialelor auxiliare. Amestecurile de formare crude pentru liniile de formare mecanizate și automatizate au în compoziția lor ca liant bentonita pulverulentă. Pe baza unui program de cercetare avînd ca obiect îmbunătățirea calității și reducerea consumurilor energetice în procesele de formare-turnare s-a trecut la prepararea emulsiei de bentonită activă din rocă sfărîmată, adaosuri de carbonat de sodiu și agent carbonic lichid. Ca urmare a creșterii capacității de liere a bentonitei și prin aceasta a calității amestecurilor de formare, în primul rînd a permeabilității acestora, suprafețele pieselor turnate devin netede, manopera din curățatoriile de piese se reduce cu minimum 30%, rebuturile datorate amestecurilor de formare scad cu peste 40%, iar consumul cumulat de energie scade de aproape 3 ori — de la 354,5 kWh/t la circa 120 kWh/t.

Regenerarea nisipurilor folosite în amestecurile de turnare și reintroducerea acestora în circuitul tehnologic cu ajutorul unor instalații concepute și proiectate de institut are drept rezultat economisirea a circa 30% din nisipul vehiculat, procesul constînd dintr-o serie de prelucrări succesive avînd drept rezultat arderea lianților, curățirea prafului și obținerea nisipului cu granule curate. Insumarea tuturor efectelor economice realizate ca urmare a utilizării nisipului regenerat și redării calității inițiale a acestuia, cuantificate numai în cadrul unei mari întreprinderi constructoare de mașini, reprezintă circa 15 milioane lei/an, ele constînd din reducerea consumului de energie folosită pentru uscarea nisipului, a cheltuielilor de aprovizionare și transport la haldă, precum și a celor implicate de combaterea poluării.

Recenta sesiune științifică a specialiștilor din sectoarele calde a evidențiat faptul că față de numărul mare al tipurilor de materiale de bază și auxiliare, cercetate, experimentate și omologate, problema principală și urgentă asupra căreia trebuie îndreptată atenția o reprezintă dezvoltarea bazei de materii prime pentru producerea în țară a tuturor materialelor necesare, a căror insuficiență în unele cazuri frînează aplicarea tehnologiilor moderne și eficiente de turnare.

Extinderea mecanizării și automatizării

CREȘTEREA gradului de mecanizare și automatizare a proceselor din sectoarele calde este impusă nu numai de necesitatea creșterii productivității muncii ci și de ușurarea condițiilor grele de muncă. În această direcție preocupările ingineriei tehnologice din ultimii ani converg către trecerea de la mecanizarea parțială a unor procese tehnologice prin utilizarea de utilaje individuale, la instalații, linii tehnologice și secții complet mecanizate, semiautomatizate sau automatizate. În cadrul eforturilor ce trebuie depuse pentru modernizarea sectoarelor calde și creșterea gradului de cultură tehnică a lucrătorilor, generalizarea mecanizării și automatizării operațiilor de transport, manipulare și deservire rămîne drept una din sarcinile prioritare pentru multe unități, secții și hale de fabricație, unde, alături de utilaje concepute și executate după ultimele realizări ale tehnicii cu grupuri de forjare liberă cu funcționare integrată și automatizată, ciocane matrițoare, maxiprese, cuptoare de încălzire și linii continue de tratament termic, coexistă încă locuri de muncă cu operații efectuate manual.

În această categorie intră spre exemplu încărcarea și descărcarea cuptoarelor, manipularea semifabricatelor și pieselor forjate la ciocanele mari și mici, transferul semifabricatelor debitate la unele utilaje cheie cu presele de fricțiune, trecerea succesivă a pie-

selor în timpul prelucrării la cald de la un post la altul, baterea și extragerea penelor la ciocane și prese, operațiile de polizare, curățire, redresare și control a barelor de oțeluri speciale, dezbaterea formelor după turnare etc.

Experiența tehnică și de proiectare acumulată pînă acum în țară și mijloacele tehnice de mecanizare și automatizare asimilate permit trecerea într-un ritm accelerat la o fază calitativ superioară de mecanizare și automatizare a secțiilor de forjă și în general a sectoarelor calde din construcția de mașini. Pentru aceasta soluțiile și mijloacele tehnice cu caracter sporadic și individual de mecanizare, create și aplicate în decursul anilor la diferite locuri de muncă, trebuie să fie urmate de acțiuni promovate organizat pe baza unor scheme, module și sisteme tehnice tipizate, generalizate la nivelul tuturor întreprinderilor constructoare de mașini. Ilustrăm considerațiile prezentate cu exemplul manipulatorilor și roboților industriali întrebunțați în operațiile de forjare liberă care pot facilita exploatarea intensivă a parcurilor de prese și ciocane și prin aceasta creșterea producției de piese forjate, fără a fi necesare noi dotări de utilaje de bază.

Se cunoaște că, capacitatea de forjare a ciocanelor mari și preselector de forjare liberă nu poate fi exploatată integral, deoarece masa manevrabilă a pieselor depășește limitele fiziologice de efort manual în regim de durată, fapt pentru care s-a recurs la dispozitive de susținere și rotire a pieselor, fixate și acționate de podurile rulante din dotarea forjelor. Pentru presele moderne cu cadențe de lucru foarte mari, aceste dispozitive constituie însă o frînă în calea creșterii productivității muncii, fapt pentru care la unele întreprinderi ca I.U.C.F. Rîmnicu Vilcea, I.M.G. București, „23 August” — București și C.O.S. Tîrgoviște au fost concepute, executate și introduse automanipulatoare și manipulatoare pe șine cu posibilități de manevrare multidirecțională, la sarcini din ce în ce mai mari și cu viteze corespunzătoare utilajelor de bază. Prin aceasta s-a constatat că productivitatea utilajelor de forjare a crescut cu peste 100%, pierderile de metal provenite din adaosurile de prelucrare au fost micșorate substanțial ca urmare a reducerii numărului de încălziri, cheltuielile de investiții pentru procurarea de noi utilaje au fost diminuate în proporție de 50—100%, iar eforturile fizice ale muncitorilor implicați în astfel de operații, însoțite de expunerea la radiațiile termice au fost eliminate complet.

Mecanizarea complexă cu ajutorul manipulatorilor a operațiilor de forjare va fi urmată de automatizare prin introducerea instalațiilor electrice de comandă cu automate programabile, acolo unde soluțiile sînt justificate tehnic și economic, iar într-o fază ulterioară anumite procese tehnologice de la utilajele de forjare pot fi comandate de microprocesoare atașate acestora.

Ion HERA-BUCUR

O ecuație complexă:

ECONOMIA DE ENERGIE ȘI DEZVOLTAREA INTENSIVĂ A AGRICULTURII

ÎN CONTEXTUL crizei mondiale de energie și materii prime, se evidențiază conținutul științific al concepției partidului și statului nostru cu privire la dezvoltarea intensivă a economiei în condițiile folosirii complexe, superioare și integrale a materiilor prime, lărgirea spectrului resurselor energetice utilizate, reducerea drastică a consumurilor prin intermediul introducerii progresului tehnic și științific și al pirghiilor economice. În agricultură, aceasta presupune o optimizare a raportului dintre efortul și efectul economic, ceea ce necesită redimensionarea pe teritoriul a proporției culturilor energointensive și ergoextensive, revederea tehnologiilor care solicită un consum mare de energie și a tipurilor de agricultură costisitoare.

Pe fondul acestei concepții noi se dovedește necesară reconsiderarea locului și a rolului agriculturii biologice, alături de tipul de agricultură intensivă, mecanizată, chimizată. Aceasta nu înseamnă însă revenirea la vechiul tip de agricultură biologică, care nu ar mai putea să satisfacă nevoile sporite, complexe ale economiei naționale, ci presupune o mai bună proporționare a componentelor agriculturii biologice și a tehnicii și tehnologiilor moderne, care să conducă la sporirea producției, în condițiile unor costuri mai reduse. În acest context al problemei, menționăm că o particularitate a agriculturii în relație cu procesul de intensificare a producției o constituie faptul că nivelurile acesteia nu cresc proporțional cu creșterea consumurilor de energie. Astfel, la o multitudine de metode de cultură moderne, o multiplicare de 10—15 ori a inputurilor energetice reușește doar să dubleze, sau cel mult să tripleze producția agricolă. Un astfel de raport între consumurile energetice și efectele economice conduce la sporirea sensibilă a costurilor de producție, mai ales în condițiile în care pe plan mondial a crescut simțitor costul îngrășămintelor chimice, al carburanților. Or, intensificarea producției agricole are ca obiectiv și reducerea costurilor de producție și inițial reducerea cheltuielilor populației pentru alimente. Consumul specific tot mai ridicat pentru obținerea fiecărei unități de producție în plus relevă necesitatea ca procesul de intensificare să se fundamenteze pe concepția folosirii integrale a tuturor resurselor economice de care dispune agricultura, pe valorificarea unor rezerve existente, dar insuficient utilizate, a condițiilor naturale, prin folosirea tehnologiilor și a combinațiilor de mijloace economice adecvate zonal etc. — mijloace și măsuri care conduc la creșterea producției fără a solicita consumurile ridicate de energie și cheltuielile mari pe care le comportă alocarea exclusivă și excesivă a factorilor moderni de intensificare. Se impun deci, unele reconsiderări ale tehnologiilor și chiar ale structurilor de producție. Astfel, capătă tot mai mare importanță folosirea „azotului natural“, prin introducerea mai pronunțată în cultură a leguminoaselor boabe — indeosebi soia — și a plantelor furajere perene, mai ales a trifoiului și a lucernei, evident până la anumite limite tehnice și economice. De asemenea, se pune tot mai intens problema reconsiderării gunoiiului de grajd, a îngrășămintelor verzi. Folosirea apelor reziduale, a gunoiiului de grajd lichid din complexe industriale de creștere a animalelor, a composturilor ar reduce mult costul fertilizării, consemnând consumuri sensibil mai reduse de energie.

Problematika privind posibilitățile de reducere a consumului de energie în agricultură se referă la rezervele existente în folosirea și întreținerea stării calitative a pământului și utilizarea factorilor progresului tehnic.

O resursă de bază : folosirea fondului funciar

ÎN ACCEPȚIA că solul reprezintă un sistem deschis care primește și cedează energie și materie, se impune să se deter-

mine o astfel de funcționalitate a acestuia, care să conducă la realizarea permanentă a unui bilanț energetic activ. În acest sens, la amplasarea culturilor și la planificarea nivelului producțiilor medii este necesar să se țină seama de volumul de sol accesibil rădăcinilor plantelor și de cantitatea de humus din sol, care asigură și menține structura solului, acumulând substanțe nutritive necesare plantei. Se poate aprecia că **îmbunătățirea bilanțului humusului din sol** constituie o problemă larg deschisă și mai stringentă decât însăși criza de energie cu care ne confruntăm astăzi. Aceasta, întrucât în materie de energie se vor găsi alte surse de înlocuire a celor clasice în curs de epuizare, în timp ce materia organică nu poate fi înlocuită. Pierderile de humus sînt estompe de folosirea îngrășămintelor chimice, a tehnologiilor moderne și a soiurilor de mare randament. Dar, de la un anumit nivel, efectul acestor factori scade, astfel încît obținerea unor sporuri de producție solicită cheltuieli mari de energie pentru a suplini reducerea rezervelor. Astfel, sînt necesare menținerea și sporirea humusului în sol, în primul rînd pe calea **organizării producției vegetale în asolamente**, care să includă în rotația culturilor plante cu capacitate de ameliorare a solului și să utilizeze îngrășăminte organice. Se va realiza astfel un bilanț energetic echilibrat între inputurile de care beneficiază solul și outputurile reprezentate de pierderea de materii prime din sol.

Rezultă, deci, că o primă cale de economisire a energiei o constituie păstrarea materiei organice din pămînt — suport al bunăstării generațiilor de azi și de mîine pe calea dirijării controlate a mecanismelor circuitului energiei și materiei prime în cadrul relației sol-plantă, vizîndu-se optimizarea consumurilor energetice și de materii prime.

Reașezarea culturilor pe teritoriul, în funcție de condițiile pedoclimatice, pe baza optimizării producției agricole, poate determina obținerea unui spor de producție vegetală de 10—15%, fără cheltuieli suplimentare de energie. **Amplasarea judicioasă pe teritoriul a întregii producții agricole** determină și rezolvarea problemei dimensiunilor și structurii producției animale pe zone, în raport cu sursele naturale de furajare, redimensionîndu-se efectivele și ritmurile de dezvoltare a bovinelor și ovinelor în zonele de deal și de munte. Deschiderea mai largă a creșterii animalelor erbivore pe pajiști contribuie la o mai bună valorificare a acestora, la obținerea unor produse animaliere mai ieftine, cu consumuri energetice sensibil mai reduse, în raport cu aglomerarea lor în complexe.

Într-o optică și mai cuprinzătoare a relației dintre folosirea rațională a fondului funciar și economisirea de energie se înscrie și aportul **sistemelor de agricultură** la obținerea unor producții sporite, cu consumuri energetice și de materii prime mai reduse pe unitate de produs. Organizarea sistemelor de agricultură distincte în zonele de cîmpie irigate, pe solurile în pantă, pe cele podzolice, în zona montană a pajiștilor, în raport cu condițiile pedoclimatice și pe fondul lucrărilor de îmbunătățiri funciare respective, vizează structuri de producție și sisteme de cultură diferite, cu subsisteme specifice privind structurile de culturi și specii de animale, subsisteme de lucrări agricole, de fertilizare, de amendare, de cultivare a unor plante ameliorative etc.

Îmbunătățirile funciare privite prin optică energetică

O SURSĂ IMPORTANTĂ de economisire a energiei în cadrul activității de utilizare a fondului funciar o reprezintă localizarea judicioasă a lucrărilor de îmbunătățiri funciare. În acest sens, pentru a elimina degradarea solului, este necesar

să se evite amenajarea irigațiilor în zonele cu ape freactice la suprafață, unde, pe lângă consumurile specifice irigațiilor, ar fi necesare consumuri energetice pentru evacuarea apei în exces. De asemenea, optimizarea consumului de energie necesită folosirea rațională a irigațiilor (respectiv aplicarea unui regim de udare adecvat condițiilor climatice ale anului), soiuri și hibridi cu potențial mare de producție, lucrări agricole specifice, o densitate corespunzătoare a plantelor, o chimizare și mecanizare adecvate. În acest sens, se acreditează tot mai mult teza potrivit căreia nu are o importanță atât de mare cantitatea de apă dată, cât mai ales **momentul udării**, în funcție de cerințele fazelor de vegetație și de umiditatea solului. Experiențe efectuate au arătat că irigarea an de an la plafoane ridicate — minimum 70% din intervalul umidității active — a evidențiat o valorificare mai puțin economică a apei și a determinat o tendință de înrăutățire a unor însușiri fizice și biochimice ale solului, având drept consecință o scădere mai pronunțată a conținutului de proteină brută din boabele de porumb. Experiențele privind regimul de irigare la porumb și soia în Bărăganul de sud conduc la concluzia că irigând pe faze de vegetație, în condițiile menținerii unui plafon de umiditate de 30%, se obțin producții apropiate de varianta cu 50% din intervalul umidității active. Evident, plafoanele minime necesare sînt diferite pe teritoriu, în raport cu condițiile pedoclimatice. Adîncimea și calitatea arăturilor, densitatea adecvată a culturilor prășitoare, asigurarea în proporția necesară pe teritoriu a soiurilor și hibridurilor cu o perioadă lungă de vegetație, fertilizarea cu îngrășăminte chimice și organice, asolamentele de lungă durată și cu mai multe culturi reprezintă măsuri agrotehnice care contribuie la o folosire mai eficientă a apei de irigat, la optimizarea consumului energetic.

Și **amendarea terenurilor** solicită cheltuieli însemnate de muncă socială, un consum mare de investiții și energie pentru extragerea calcarului din cariere, fărîmîțarea, transportul și administrarea acestuia. Introducerea în proporții mai mari și extinderea utilizării **îngrășămintelor chimice neutre sau alcaline ar putea contribui la reducerea consumului de energie și a cheltuielilor**. Crearea unor soiuri care să valorifice mai deplin îngrășămintele chimice și să atenueze necesarul de amendamente reprezintă o altă cale de diminuare a eforturilor economice privind ameliorarea solurilor acide.

Mecanizarea și reducerea consumurilor energetice

OPȚIUNEA optimizării consumului de energie implică, în activitatea de mecanizare a lucrărilor agricole, următoarele direcții: creșterea continuă și diversificarea puterii tractoarelor, imbinarea rațională a specializării utilajelor și a universalizării folosirii lor, trecerea de la mecanizarea unor lucrări izolate la mecanizarea complexă — elaborîndu-se și realizîndu-se sisteme de mașini pe culturi și specii de animale, extinderea electrificării lucrărilor staționare, înlocuindu-se motoarele termice cu cele electrice, diversificarea și perfecționarea sortimentului de utilaje, introducerea tractoarelor specializate pentru legume, pomi, vii, mărirea ponderii combinelor autopropulsate.

Perfecționarea mijloacelor și sistemelor de mecanizare trebuie să aibă în vedere concomitent reducerea necesarului de forță de muncă și a consumului energetic la un ha și la un CP. În aceste condiții se pune problema unei mai bune corelări a prețului mijloacelor mecanice cu randamentul acestora. De asemenea, se impune reconsiderarea locului și rolului animalelor de muncă, pentru unele lucrări care se pretează mai puțin la mecanizare, și anume: pe parcele mici, pe pante foarte mari, la transportul pe distanțe mici.

O direcție importantă de reducere a consumului de energie o constituie realizarea unor sisteme de mașini care să asigure corelațiile necesare între diferitele utilaje folosite în cadrul unui proces tehnologic și între mașini și baza energetică, în condițiile diversificării și perfecționării sortimentului de utilaje agricole.

Intensificarea introducerii **mașinilor agricole purtate și de universalitate ridicată** reprezintă o altă direcție de economisire a consumurilor energetice și de materii prime. Avînd o greutate mai mică și permițînd o manevrabilitate mai mare, aceste mașini diminuează consumul de metal la fabricarea lor, evită mersul în gol la întoarcerea, sporesc capacitatea de lucru cu circa 10% și reduc consumul de combustibil cu 9—10%. Creșterea gradului de universalitate contribuie la restrîngerea necesarului de tractoare și mașini agricole, ceea ce înseamnă reducerea fondurilor de investiții, a consumului de metal, a numărului de mecanizatori. Avem nevoie de mașini care să utilizeze întreaga putere a tractorului, mașini universale — la care pe structura de bază se adaptează diferite organe active, mașini combinate — care să execute concomitent mai multe

lucrări. În același sens, se remarcă preocupările referitoare la utilizarea energiei solare și eoliene la lucrările staționare, în-deosebi la producția animală, la producția de legume în sere.

Se desprind, de asemenea, unele modalități de folosire rațională a agregatelor mecanice. Funcționarea agregatelor în regim optim presupune efectuarea diferitelor lucrări agricole cu tractoare avînd puterea corespunzătoare forței de tracțiune solicitată de lucrarea dată. Astfel, utilizînd tractorul de 45 CP la lucrări mai ușoare (tăvălugit, cultivat, grăpat) în locul tractorului de 65 CP, se reduce consumul de combustibil cu 15%. Mărirea lățimii de lucru a mașinilor care în prezent nu asigură utilizarea completă a tractorului U-650, de exemplu la grăpat, adăugînd încă două cîmpuri de grăpă, contribuie la creșterea gradului de încărcare a motorului cu 20—23% și la reducerea consumului de combustibil cu 17%. Executarea de lucrări cu agregate combinate sau complexe, respectiv cuplaje de mai multe mașini de același fel la un tractor, în cazul folosirii a două semănători de cereale păioase, determină o creștere a capacității de lucru cu 45% și reducerea consumului de combustibil la ha cu 17%, față de utilizarea unei singure semănători. Executarea mai multor lucrări într-o singură trecere (semănatul și tăvălugitul) permite reducerea consumului de combustibil cu aproape 6 litri la ha, față de efectuarea separată a acestor lucrări. Economii importante de combustibil și diminuări ale uzurii tractoarelor și mașinilor agricole au loc în cazul utilizării unor tehnologii de mecanizare la nivelul minimului necesar de lucrări. Astfel, prevăzîndu-se numai lucrările strict necesare a se executa într-un agricol normal și folosindu-se agregatele cele mai economice, se preconizează reduceri ale consumului de combustibil cu 7—19%.

Nivelul bioconversiei îngrășămintelor chimice

ÎN CONDIȚIILE țării noastre, la o unitate de energie cheltuită cu îngrășămintele chimice se obțin 5 unități de energie de produs agricol. Se realizează astfel un randament energetic superior, numai că sub aspectul efortului de muncă socială, la nivelul necesarului energetic al culturilor agricole, îngrășămintele chimice înscriu cel mai ridicat consum de energie pe unitate de suprafață (pe ansamblul producției vegetale se apreciază că ele solicită 50% din consumul total de energie), ceea ce reclamă investigarea unor direcții și căi de diminuare a acestuia.

În acest sens, **sporirea coeficientului de utilizare a îngrășămintelor** printr-o alegere adecvată a tehnologiilor de producție în raport cu factorii de mediu, are ca efect economisirea de energie prin creșterea coeficientului de bioconversie. Astfel, **un coeficient mediu de utilizare de 50% a azotului din îngrășămintele chimice (față de 30% în prezent) ar asigura, pentru fiecare kilogram de azotat folosit, aproape dublarea recoltei medii**.

În finalitatea fundamentării activității de fertilizare pe baza interrelațiilor plantă-mediu, vizînd realizarea unor coeficienți superiori de utilizare a îngrășămintelor și un nivel ridicat al bioconversiei energiei acestora, un rol însemnat îl are diferențierea cantităților de îngrășămintele, în raport cu condițiile pedoclimatice. Experiențe în acest sens au fost efectuate, de pildă, la Livada (județul Satu Mare), la cultura grîului, unde pe un sol podzolit în timp, s-au administrat anual în medie cca. 100 kg N s.a./ha, dar dozele anuale au variat între 80 și 120 kg.

În ceea ce privește optimizarea consumurilor energetice pe care le comportă folosirea îngrășămintelor fosfatice, este necesar să se fundamenteze relația dintre fertilitatea fosfatică și plafoanele de îngrășămintele fosfatice utilizate. Analizînd această relație pe teritoriul țării, rezultă că în județe cu grade foarte apropiate de fertilitate fosfatică și de producție, dozele de îngrășămintele chimice cu fosfor se diferențiază cu 29% între județele Brăila — Ialomița și cu 80% între județul Ilfov și municipiul București, cu 29% între județele Teleorman — Olt, cu 33% între județele Alba și Cluj, cu 38% între județele Brașov și Sibiu, cu 44% între Caraș-Severin și Gorj, cu 64% între Sălaj și Maramureș. În același timp se constată că laplafoane distinct diferite de fertilitate fosforică, în județele Botoșani și Iași și în județele Neamț și Suceava, cantitățile de îngrășămintele cu fosfor sînt aproape identice.

Economia de îngrășămintele trebuie considerată și pe fondul remanenței efectului acestora. Mai important decît economisirea de noi cantități de îngrășămintele este faptul că remanența elementelor fertilizante din sol determină o creștere a recoltei mai ridicată chiar decît noile cantități de îngrășămintele.

dr. ing. N. BRAȘOVEANU

(Continuare în pag. 15)

Asigurarea portofoliului de contracte la nivelul planului de export

● Un program de export axat pe creșterea competitivității produselor în toate ramurile ; ● produsele superior prelucrate din domeniul construcției de mașini și chimiei formează azi marea majoritate a exporturilor românești ; ● contractarea — o activitate pregătită în fiecare zi a anului ; ● corelația dintre competitivitatea tehnică și competitivitatea comercială a ofertei ; ● în comerțul cu mașini menținerea poziției pe piață înseamnă pe scurt : service și piese de schimb ; ● angajamentele de cooperare, baza unor relații economice internaționale stabile, unor contracte pe termen lung între parteneri

INDICATORUL macroeconomic care va înregistra cel mai înalt ritm de creștere în acest an este volumul comerțului exterior. Cu un ritm de creștere de 13,8% față de 1983, volumul comerțului exterior românesc în 1984 devansează de peste 2 ori ritmul creșterii producției marfă industriale și de 2,5 ori ritmul creșterii producției marfă agricole. Desigur că o astfel de dinamică implică responsabilități deosebite pentru întreg sistemul de comerț exterior, în special având în vedere că în bună măsură ea se va realiza printr-o creștere pe cale intensivă, printr-o structură îmbunătățită a ofertei de export, prin perfecționarea formelor de comercializare și cooperare. Se estimează că excedentul balanței comerciale să crească în 1984 până la un nivel echivalent cu circa 25% din datoria externă.

Acest obiectiv strategic de primă importanță se regăsește în programele dezvoltării ramurilor economiei naționale, în programele speciale (de îmbunătățire a calității produselor, de creștere a productivității muncii, în programele de orientare a cercetării științifice și învățămîntului ș.a.m.d.). De altfel, este și firească această concentrare de forțe având în vedere ponderea pe care o va avea producția pentru export în majoritatea ramurilor și subramurilor producției materiale (tractoare, vagoane, autoturisme, aeronautică, mașini-unelte, motoare electrice, produse chimice, îngrășăminte, anvelope, mobilă, confecții, încălțăminte, marochinărie, construcții în străinătate etc.).

Saltul pe care urmează să-l realizeze economia națională în acest an, de la o creștere anuală medie pe cincinal a comerțului exterior de circa 11%, la circa 14% în 1984, este desigur important, în actuala conjunctură economică internațională.

Cum am pregătit și cum asigurăm în continuare acest salt, în special în domeniul exportului, unde creșterea va fi și mai mare ?

Pe prim plan se situează contractarea în condiții de eficiență sporită a fondului de marfă prevăzut la export, apoi adaptarea operativă a producției la cerințele pieței externe, realizarea producției de export la termene, în structura sortimentală și de calitate stabilite prin contracte, diversificarea formelor de comercializare și lărgirea piețelor de desfacere prin intensificarea

prospectării pieței externe. Extinderea în condiții de eficiență sporită a activității de cooperare economică internațională în producție și desfacere, creșterea ponderii obiectivelor complexe și a lucrărilor de construcțiomontaj, a serviciilor, își vor aduce, de asemenea, un aport important în realizarea unui ritm superior de dezvoltare a schimburilor.

Ponderea covârșitoare pe care o dețin în structura importurilor mijloacele de producție (materii prime, materiale, semifabricate), face ca volumul importului să depindă în mare măsură de consumurile specifice din industrie, de nivelul tehnologiilor de fabricație, de buna întreținere a mașinilor și calificarea forței de muncă. În toate aceste domenii există în prezent programe speciale care prevăd riguros la nivelul fiecărei centrale și întreprinderi industriale, I.C.S.I.T., I.C.E. sarcinile pentru anul curent. În anul 1984 vor intra în funcțiune noi fonduri fixe moderne în valoare de peste 230 miliarde lei, care se cer a fi aduse în termen cit mai scurt la parametri tehnico-economici proiectați pentru a asigura realizarea planului.

Corespunzător prevederilor de plan, până la sfârșitul actualului cincinal se vor aplica în producție peste 2200 de tehnologii noi, din care 440 în industria constructoare de mașini, electrotehnică și electronică, 109 în industria metalurgică, 850 în chimie și petrochimie, 370 în industria materialelor de construcții și prelucrării lemnului, 500 în industria ușoară, peste 170 în industria alimentară. Aceasta va permite o creștere a gradului de valorificare a materiilor prime și materialelor pe ramuri între 25—50% și implicit creșterea competitivității exportului acestor ramuri. În același timp, prin modernizarea și înnoirea nomenclaturii de fabricație, conform datelor din tabel, se va realiza un salt calitativ important în oferta de export a industriei românești. Industria constructoare de mașini va asimila numai în anul 1984 peste 900 de produse noi și modernizate, extinzând treptat gama produselor de înalt nivel mondial, de la 26% în 1983, la peste 3/4 în 1985. Concomitent va avea loc o reducere a consumului de metal cu 3 tone pentru fiecare milion de lei producție marfă a acestei ramuri, diminuându-se corespunzător necesarul de import.

Prin orientarea structurii producției de export după evoluția cererii pe piețele externe, prin menținerea unui grad de specializare a exportului pe produsele care au reușit o bună penetrare pe piața externă, prin dezvoltarea exporturilor complexe, se așteaptă în această ramură o creștere substanțială a ponderii utilajelor ce vor fi vândute cu peste 5000 de dolari pe tonă.

În acest an industria chimică își propune să realizeze la toate sortimentele un grad de înnoire de circa 20%, ceea ce, pe lângă îmbunătățirea calitativă a produselor, va conduce la satisfacerea unor cerințe ale altor ramuri, în trecut acoperite din import și la diversificarea exporturilor. Astfel, în 1984 se vor realiza 226 noi produse, între care : noi metale neferoase, noi sortimente de fire și fibre chimice (necesitățile industriei ușoare vor fi satisfăcute la toate sortimentele), noi coloranți și pigmenți, noi sortimente de mase plastice, rășini și cauciucuri, noi substanțe chimice pentru agricultură. Industria constructoare de mașini, inclusiv mașini-unelte, electronică și electrotehnică, plus chimie, vor ajunge la o pondere în exportul total al țării de aproape două treimi în acest an.

În domeniul industriei metalurgice, în cadrul procesului de înnoire și diversificare se prevede creșterea ponderii oțelurilor carbon de calitate slab aliate în 1984 la circa 52% din totalul producției de 14,8 milioane tone, ceea ce va permite, de asemenea, diminuarea a o serie de poziții din import și diversificarea nomenclaturii de export.

Planul activității de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică pe 1984 cuprinde circa 3000 de obiective ce își propun să aducă o contribuție însemnată la introducerea în fabricație de noi materiale cu caracteristici superioare, asigurarea de tehnologii, mașini și utilaje de înalt randament, creșterea eficienței întregii activități economice. Semnificativ este faptul că circa 4/5 din capacitatea unităților de cercetare științifică și inginerie tehnologică este concentrată către probleme reușite din programele speciale și respectiv pentru realizarea producției de export.

Plecînd de la aceste premise tehnice, pe care le asigură producătorii pentru

**Dinamica procesului de ridicare a competitivității produselor
(comparații internaționale)**

(%)

Ramurile industriei republicane	Ponderea produselor de nivel tehnic ridicat*) în total producție		
	1985	1987	1990
Industria constructoare de mașini	76	90	96
Industria electronică și electrotehnică	66,8	86	96
Industria metalurgică	84	93	98
Industria chimică	70,8	86	96
Industria lemnului și materialelor de construcții	75,3	85	95
Industria ușoară	70	86	96
Industria alimentară	70,4	85	96

*) Față de nivelul mediu mondial

export, trebuie arătat că și în ceea ce privește cadrul economic-juridic de desfășurare a activității de comercializare a fost realizat un salt calitativ. Avem în vedere în primul rând sistemul de cointerese a oamenilor muncii care lucrează pentru producția de export, apoi noul sistem de retribuție introdus începând cu 1 octombrie 1983 în întreprinderile specializate de comerț exterior și rețeaua de distribuție externă, care creează premisele unei ample emulații în desfășurarea întregului lanț de operațiuni de comerț exterior, începând de la fabricație și până la decontarea și încasarea contravalorii mărfii.

Activitatea de fundamentare a planului și definitivare a sa pe baza contractelor efectiv încheiate, conform legislației contractuale, nu constituie o preocupare de campanie, limitată la câteva luni din an, ci trebuie văzută ca o preocupare permanentă în întreprinderile de comerț exterior. Complexitatea și diversitatea piețelor de export, multitudinea factorilor de influență asupra comportamentului pe piață fac necesar ca să existe o sollicitudine egală față de cererea externă în tot timpul anului. Sau, altfel spus, efortul tehnic pentru alinierea produselor la exigențele pieței internaționale trebuie corelat cu efortul comercial pentru asigurarea unor condiții de contractare competitive sub toate aspectele.

Această concepție de comerț exterior a fost aplicată și cu ocazia lansării planului de export pe anul 1984, urmându-se ca paralel cu valorificarea poziției actuale pe piețele externe să se identifice noi oportunități de dezvoltare a schimburilor, potrivit potențialului economic mereu crescând al economiei noastre naționale.

Gradul avansat de acoperire cu contracte a planului de export pe anul 1984 își găsește explicația și în mai buna pregătire a programelor de contractare în ceea ce privește:

— competența în luarea deciziilor a delegațiilor de contractare, prin formarea de echipe complexe, cuprinzând reprezentanți ai sistemului de comerț exterior, ai producătorilor, al instituțiilor financiar-bancare, capabile să răspundă cu promptitudine și competență la toate problemele ridicate în cadrul negocierilor.

Programele de contractări au asigurat cadrul pentru realizarea în bune condițiuni a informării partenerilor asupra noutăților în oferta de export, îmbunătățirile aduse produselor, s-au prezentat mostre în cadrul Tîrgului Internațional București la care au fost invitați partenerii actuali și potențiali ca și la tîrgurile internaționale de pe

principalele piețe de export. Programul de participare a întreprinderilor de comerț exterior românești la manifestările expoziționale economice internaționale pe anii 1984—1985, recent aprobat, asigură continuitatea acestor eforturi promoționale, de prezentare a realizărilor economiei românești în cele mai diferite domenii ale producției materiale, științei și culturii.

— mai buna pregătire a activității de contractare, pe baza unei bune prospecțiuni a piețelor externe, unei mai bune corelări între condițiile de livrare asigurate de furnizorii interni și clauzele contractelor externe.

— mai buna reprezentare pe piețele externe prin societăți mixte, reprezentanțe, agenți comerciali.

— legarea directă a nivelului retribuției lucrătorilor de comerț exterior de eficiența operațiunilor încheiate, astfel ca nivelul veniturilor să fie o reflectare directă a calității activității desfășurate.

Întrucît se preconizează ca în primul trimestru al anului întregul program de export să fie asigurat cu contracte, excepție făcînd unele mărfuri de bursă, se impune o intensificare a activității de contractare pe următoarele coordonate:

— definitivarea poziției finale de participare pe piețele externe, cu o mai mare promptitudine (realizarea formalităților precontractuale, mobilitatea în ofertare, în stabilirea prețului, corelarea ofertei interne cu comenziile externe). Depășind interesul de moment al încheierii unor tranzacții curente, formalitățile birocratice necesare, în special în cazul exportului de produse superioare prelucrate, a exporturilor complexe, face ca însăși structura schimburilor să fie influențată de dificultățile generate de „producția de hirtie”. Mult mai ușor se poate demonstra eficiența exportului unor produse primare decît al unor produse ale tehnicii de vîrf, deși este axiomatic adevărul că exportul celor din urmă este mai avantajos, ceea ce face ca uneori primele să fie preferate.

— prezența pe piață, în cazul exportului de mașini și utilaje cu rețele de service și depozite de piese de schimbare, are incidente directe asupra contractărilor de produse ale construcției de mașini, domeniu prioritar al exporturilor românești, și nu numai pentru acestea. Practica arată că în construcția „imaginei de produs” și a prestigiului de exportator pe piața externă, în cazul mașinilor și utilajelor hotărîtor este atributul de fiabilitate. În cursul exploatării echipamentului atenția acordată inițial aspectului exterior trece pe

planul doi, pe primul loc plasîndu-se modul de funcționare și numărul de ore de funcționare, astfel că un echipament care funcționează, care este repus în funcțiune repede de către formația de service, cîștigă piața. Iată de ce putem spune că un produs cu un preț bun, care funcționează tot timpul are piața asigurată, contracte asigurate, se menține pe piață și asigură utilizarea capacităților de producție la furnizor.

Un exemplu pozitiv în această direcție îl constituie exportul de tractoare, domeniu în care „Universaltractor” — România deține o puternică rețea de service pe piața externă. Astfel, pe 30 de piețe principale de export există sedii centrale proprii ale rețelei Universaltractor cu ateliere, echipament și personal propriu, care fac intervenții tehnice majore (întrețineri, reparații capitale), inclusiv instruirea personalului propriu de întreținere al utilizatorilor locali.

Asigurarea unui service competent atrage după sine creșterea interesului și respectiv a exportului pe piață, permanentizarea poziției de exportator pe relația respectivă. Este cazul exportului de tractoare în Iran, unde datorită calității produselor și organizării corespunzătoare a asistenței tehnice cota de export a crescut de la 10 000 tractoare pe an la 27 000 tractoare pe an. La fel, în S.U.A., Egipt, Franța, Algeria, unde rețelele de service pentru tractoare sînt foarte bine organizate.

În prezent este asigurat cadrul legal pentru ca exportatorul să poată produce în cantitatea și structura necesară piesele de schimb necesare exportului. Ele trebuie însă să ajungă, potrivit stocurilor normate de producător în depozitele locale de piese de schimb proprii sau ale reprezentanților locali. Din aceste depozite, ele sînt distribuite, potrivit specificului pieței concesionarilor zonali. Contactele permanente cu reprezentanții locali, utilizatori, urmărirea comportamentului utilajelor în perioada postgaranție la aceștia sînt de mare importanță în menținerea pe piață, prin eliminarea cu promptitudine și din fază incipientă a oricăror divergențe.

— extinderea activității de cooperare în producție și comercializare este, de asemenea, o premisă pentru realizarea de contracte pe termen lung și permanentizarea prezenței pe piață. Indiferent de forma concretă sub care se realizează cooperarea industrială (linii de montaj, specializare pe subsamble, producție sub licență, coproducție etc.), ea presupune efectuarea de investiții de parteneri, a unor plasamente de capital de perspectivă, care antrenează automat și angajamente, contracte pe termen lung, cu efecte economice pozitive pentru ambii parteneri. Experiența unor acțiuni de cooperare din industria constructoare de mașini privind producția de rulmenți, reductoare, tractoare, aeronautică, arată că ele au antrenat corespunzător și exportul de astfel de produse. Putem conchiziiona că măsurile luate atît pe linia producției de export cît și a comercializării asigură premisele contractării întregului plan de export, creșterii eficienței economice în acest sector de activitate.

George PAUNESCU

director în Ministerul Comerțului
Exterior și Cooperării Economice
Internaționale

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

REALIZAREA BENEFICIILOR — autofinanțare, dezvoltare, cointeresare

RESURSELE planificate ale dezvoltării economico-sociale în anul 1984 provin în proporție covârșitoare din acumulările bănești ale unităților economice. În cadrul acestora, beneficiile ce trebuie realizate de către unitățile industriale ocupă o pondere însemnată. Totodată, consolidarea autogestiuinii economico-financiare impune ca fiecare unitate economică să-și sporească eforturile pentru a obține un asemenea volum de beneficii care să permită constituirea fondurilor proprii de dezvoltare economico-socială, a celor de cointeresare materială a colectivului de oameni ai muncii, restituirea fondurilor primite de la societate și realizarea unei contribuții sporite la formarea fondurilor centralizate ale statului. Sporirea an de an a gradului de autofinanțare, adică a proporției de acoperire din fonduri proprii a nevoilor de investiții și mijloace circulante ale întreprinderii și reducerea folosirii creditului bancar contribuie la reducerea cheltuielilor cu dobinzile la creditele bancare, la diminuarea costurilor, la sporirea beneficiilor.

Realizarea și depășirea beneficiului planificat în cadrul fiecărei unități economice constituie un important element de cointeresare. Din beneficiu se constituie, potrivit legii, fondul de participare la beneficii al colectivului de oameni ai muncii din unitatea respectivă. Majorarea recentă a cotelor de constituire a acestui fond, în cadrul preocupărilor partidului și statului nostru pentru creșterea continuă a veniturilor oamenilor muncii, contribuie la accentuarea atenției ce se cere acordată mobilizării sporite în acest an a întregului potențial productiv, tehnic, material, financiar și uman pentru realizarea integrală și depășirea sarcinilor de plan la beneficii. Beneficiul contribuie la nivelul fiecărei întreprinderi la constituirea și altor fonduri menite să asigure cointeresarea personalului muncitor în realizarea și depășirea prevederilor de plan (fondul pentru acțiuni sociale în cadrul unității, fondul pentru construcții de locuințe).

Vărsămintele din beneficiile unităților la bugetul statului constituie o principală resursă a fondurilor centralizate ale statului, menite să asigure dezvoltarea economico-socială de ansamblu a țării. În planul fiecărei întreprinderi acestea se prevăd după asigurarea nevoilor proprii ale unității; în execuție însă, în caz de nerealizare a beneficiului planificat, obligația de vărsare a sumelor datorate bugetului este prioritară, ceea ce este de natură să stimuleze fiecare unitate în amplificarea preocupărilor pe multiple planuri pentru realizarea integrală a sarcinii de beneficii.

Iată o serie de factori care trebuie să facă din realizarea integrală și depășirea beneficiilor planificate un obiectiv major pentru personalul muncitor din toate unitățile economice.

Minimizarea cheltuielilor

ESTE CUNOSCUT faptul că beneficiul fiecărei unități economice se formează în genere ca diferență între venituri și cheltuieli. Apare cu claritate necesitatea concentrării eforturilor creative și organizatorice pentru maximizarea încasărilor și minimizarea cheltuielilor, care, în acest an hotărâtor

al cincinalului, devin obiective de bază în întreaga activitate economică.

Minimizarea cheltuielilor presupune măsuri pentru încadrarea în nivelul planificat al costurilor de producție, al cheltuielilor de circulație după caz, precum și de reducere continuă a acestora. În contextul minimizării cheltuielilor și al sporirii valorii nou create dobîndesc un rol sporit acțiunile pentru reducerea substanțială a cheltuielilor materiale. Eforturi sporite în acest an se cer depuse în vederea: încadrării stricte în consumurile normale de materii prime și energie și respectării normelor de muncă, amplificării destinației productive a cheltuielilor și reducerii celor neproductive la strictul

Prevenirea și lichidarea

stocurilor de materiale

Aprovizionarea la nivelul cerințelor reale ale producției

ANALIZELE efectuate în întreprinderi au evidențiat că o cauză principală în apariția și menținerea stocurilor supranormative de materiale o constituie existența unui decalaj între ceea ce se aprovizionează și necesarul real al producției. Pentru eliminarea acestui decalaj prezintă interes și următoarele soluții, care apreciem că merită să stea în atenția specialiștilor:

■ cunoașterea mai aprofundată de către producător, înainte de anul de plan, a cerințelor beneficiarilor și a evoluției lor probabile. În acest sens, apare necesar ca toate centralele industriale și întreprinderile de comerț exterior, precum și organele care se ocupă de studiul pieței să-și îndeplinească complet, la vreme și eficient atribuțiile conferite de lege. În întreprinderea producătoare se impune exercitarea unui control mai riguros preventiv asupra operațiunilor privind lansarea în fabricație a produselor în strînsă concordanță cu contractele încheiate cu beneficiarii, cu privire la cantitate, calitate, sortimente;

■ fundamentarea mai temeinică a necesarului de aprovizionat în fiecare întreprindere, pentru evitarea supra-dimensionărilor. În acest scop se impune ca normele și normativele de consum precum și normele de stoc planificate, în baza fundamentărilor tehnico-economice să se transmită unităților în timp util pentru stabilirea pe baza lor a necesarului de aprovizionat. În întreprinderi se cere executat un control financiar exigent asupra funda-

mentării necesarului de aprovizionat pe baza normelor de consum și a programelor de reducere a acestora, a planului fizic și contractelor, a stocurilor ce se prelună a rămîne disponibile;

■ efectuarea periodică de analize și organizarea unei adevărate preventive și operative pentru cunoașterea exactă în fiecare întreprindere, centrală industrială și ministere a nivelurilor, structurilor, evoluției și cauzelor stocurilor de materiale disponibile și supra-normative. O astfel de acțiune creează posibilitatea redistribuirii lor operative între diferite unități în funcție de necesitățile producției, acțiune în care un sprijin substanțial sporit se cere acordat de către centrele și oficiile de calcul existente în cadrul fiecărui ministere și centrală industrială;

■ perfecționarea și amplificarea activității desfășurate de către bazele județene de aprovizionare și desfacere pentru identificarea și preluarea în procent mult mai mare și mult mai rapidă a stocurilor de materiale disponibile și fără mișcare. Pentru sporirea eficienței acestor acțiuni, reamintim opiniile unor specialiști care apreciază că actualmente dobînda care trebuie plătită pentru utilizarea creditelor ce se acordă pentru preluarea și valorificarea supranormativelor este prea mare și deci uneori nemobilizatoare pentru baza județeană de aprovizionare, ținînd seama că nivelul cheltuielilor de circulație este relativ mai scăzut;

■ un interes aparte pentru înlăturarea decalajelor materializate în supra-normative prezintă, alături de apropierea aprovizionării de cerințele reale ale producției, și reversul medaliei: apropierea producției efectiv realizate de nivelul și structura aprovizionării făcute prin necesarul și planul de aprovizionare. Este vorba de necesitatea ca producția să fie realizată integral la nivelul planului fizic pentru care s-au făcut aprovizionările cu materiale, în cantitățile și calitățile specificate în plan și contracte, în structura sortimentală prevăzută. În mod cert pe această cale se blochează apariția multor stocuri de materiale.

Șerban STELU

necesar, înstaurării unui regim de economii și eliminării consumurilor inutile, a risipei.

O importanță deosebită o prezintă elaborarea și aplicarea într-o concepție unitară vizând îndeplinirea indicatorului final de eficiență — beneficiul — a programelor speciale de măsuri pe factori de creștere a eficienței producției (programe de creștere a productivității muncii, de reducere a costurilor de producție, de îmbunătățire a calității), așa încât transpunerea în practică a acțiunilor pe care le conțin să se concretizeze în realizarea integrală a sarcinii de beneficii.

În centrul atenției se cer situate în permanență preocupările pentru realizarea de produse noi, cu nivel tehnic și competitivitate ridicate, extinderea tehnologiilor noi și modernizate, a metodelor înaintate de organizare și conducere a producției cu niveluri tot mai înalte de productivitate a muncii și de utilizare a capacităților de fabricație, care pe de o parte conduc la obținerea unei producții marfă suplimentare, iar pe de altă parte la reducerea substanțială a costurilor și deci la sporirea beneficiilor.

Un rol sporit trebuie să-l joace extinderea controlului economic preventiv asupra planului lunar de producție pentru a se asigura realizarea unor produse cu desfacere asigurată, cu prețuri aprobate legal, cu baza materială asigurată, pentru evitarea stocurilor de producție neterminată cu ciclul de fabricație depășit, a imobilizărilor de fonduri și a dobânzilor suplimentare.

În diminuarea cheltuielilor, la eforturile proprii ale întreprinderilor producătoare se cer consecvent adăugate cele ale unităților bancare finanțatoare, ale organelor tutelare, care trebuie să aducă în acest an o contribuție sporită la prevenirea imobilizărilor de resurse în investiții neterminate și nedate în funcțiune la termen, în mijloace circulante peste plan, în stocuri materiale peste normele aprobate, în utilaje și capacități nefolosite integral, în producție neterminată peste niveluri normale, în produse fără desfacere asigurată, în creanțe neincasate la termen.

Maximizarea încasărilor

ATINGEREA ACESTUI OBIECTIV face necesare acțiuni consecvente pentru obținerea de produse și servicii prin desfacerea cărora să se realizeze veniturile brute planificate ale unității, satisfacerea la nivel înalt a unor cerințe sociale în condițiile calitative cerute și potrivit contractelor încheiate. În acest cadru, realizarea producției marfă vindută și încasată impune o grijă sporită în fiecare unitate economică pentru introducerea în fabricație numai a produselor cu desfacere asigurată, contractarea fermă și la nivelul sarcinilor de plan a întregii producții ce urmează a fi livrată și încasată, respectarea sortimentelor și indicilor de calitate prevăzuți, livrarea și încasarea ritmică a producției, accelerarea operațiunilor de expediere, facturare și încasare atât a produselor destinate consumului intern, cât și a celor contractate cu beneficiari externi.

De asemenea, se impune perfecționarea muncii colectivelor specialiști care se ocupă de asigurarea realizării într-un termen cât mai scurt a producției destinate exportului, în condiții de calitate superioară, prin realizarea de noi modele care să satisfacă într-o măsură sporită cerințele partenerilor externi, prin asigurarea într-un termen cât mai scurt a tuturor detaliilor la comenzile beneficiarilor, respectarea strictă a prevederilor documentației tehnice de execuție, întărirea responsabilității și disciplinei în muncă.

Și la acest capitol, se cer intensificate preocupările factorilor implicați pentru asigurarea la timp a mijloacelor de transport al mărfii, scurtarea duratei transportului de la furnizor la beneficiar, asigurarea capacității de plată a tuturor beneficiarilor.

Atenția se cere concentrată către utilizarea efectivă și mult mai eficientă a bugetelor de venituri și cheltuieli ca instrumente de planificare, urmărire și de conducere a activității economico-financiare, ca și a bilanțurilor contabile lunare sau trimestriale prin care se determină (la nivel de plan și realizări) volumul beneficiului. În acest sens devin necesare extinderea bugetelor la nivel de fabrică, secție, subunitate, atelier etc. în care să se cuprindă indicatorii economici ce derivă din planul unității de bază sau cei specifici activității desfășurate, folosirea acestor bugete ca adevărate instrumente de planificare, conducere și urmărire a execuției.

Contractarea și asigurarea condițiilor de realizare a producției prevăzute în plan, respectarea termenelor și clauzelor contractuale, stabilirea răspunderilor concrete pe lucrători și post pentru încadrarea în costurile planificate și găsirea de soluții pentru reducerea în continuare a acestora, gospodărirea judicioasă a fondurilor materiale și bănești alocate, realizarea și depășirea sarcinilor de export, a productivității muncii constituie acum principalele direcții de acțiune pentru asigurarea unor beneficii sporite. În acest sens, măsurile concrete adaptate la specificul fiecărei unități trebuie aplicate de către organele colective de conducere, de fiecare om al muncii, încă din prima lună a anului, pentru desfășurarea întregii producții la cote înalte de rentabilitate și eficiență.

Gh. BOULESCU

„R. E.” militează pentru

Aplicarea eficientă a gestiunii calității

PENTRU realizarea simultană a celor două obiective majore înscrise în Programul privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumurilor de materii prime, de combustibil și energie — sporirea calității și reducerea consumurilor —,

alături de alte acțiuni și măsuri sînt prevăzute extinderea și generalizarea gestiunii calității produselor. Așa cum s-a subliniat pe parcursul întregii acțiuni desfășurate de revista noastră pe o perioadă îndelungată de timp în sprijinul generalizării gestiunii calității, această metodă acționează pe baza principiului că printr-o creștere relativ redusă (5—10 la sută) a cheltuielilor cu prevenirea apariției defectelor de calitate se obține o diminuare a costurilor cu identificarea lor și o scădere substanțială a celor datorate defectelor de calitate și remedierii (cu peste 20 la sută), în așa fel că pe ansamblu cheltuielile totale cu calitatea se reduc considerabil.

Desigur, preocupări pentru aplicarea gestiunii calității există în întreprinderile noastre, de mai multă vreme. În prezent ea se utilizează în numeroase întreprinderi constructoare de mașini și din alte ramuri; au fost realizate pachete de programe pentru aplicații pe calculator ale unor probleme de conducere a gestiunii calității. Cu toate acestea, se poate aprecia că dimensiunile aplicării sale în economie sînt încă prea restrînse. De asemenea, unele din aplicațiile efectuate în întreprinderi nu s-au soldat cu rezultate economice la nivelul adevăratelor posibilități oferite de aplicarea acestei metode. Pentru înlăturarea acestor neajunsuri, ne propunem să semnalăm capcanele ce trebuie ocolite în acțiunea de implementare a acestei metode:

— evitarea atitudinii (e drept mai comode) de a rezuma întreaga metodă doar la elaborarea bilanțului calității. În continuare apare necesară evidențierea cauzelor și remediilor lipsei de calitate în cadrul etapei următoare de gestionare efectivă a calității pentru optimizarea costurilor;

— înlăturarea opiniei conform căreia sarcinile și acțiunile privind introducerea gestiunii calității revin exclusiv compartimentului de control tehnic de calitate din întreprindere. Sînt necesare informarea și antrenarea și a celorlalte compartimente și servicii, a întregului personal muncitor;

— înlocuirea aplicării fragmentate, diferite, cu o abordare și interpretare unitară a diferitelor elemente componente ale gestiunii calității în toate unitățile economice. Este vorba, de exemplu, de uniformizarea opticilor diferite care există în ce privește structura costurilor calității, includerea lor pe categorii. În acest sens devine necesară adaptarea unui număr sporit de pachete de programe la norme unitare de acțiune în documentele de urmărire pe calculator a gestiunii calității;

— perfecționarea sistemului actual de evidență primară pe plan economico-financiar, care nu în toate cazurile evidențiază nemijlocit costurile calității cu toate elementele lor componente. La aceasta un aport deosebit poate aduce cercetarea din domeniul contabil-financiar și al prețurilor prin elaborarea de studii privind adaptările necesare sistemului de evidență și urmărire din întreprindere;

— pregătirea specialiștilor necesari, a unei opinii de masă favorabile aplicării gestiunii calității în toate întreprinderile. Pentru a diminua lipsa relativă de informații și specialiști în acest domeniu un aport mai mare trebuie să aducă introducerea principiilor gestiunii calității (înădesebi a metodelor de valorificare a informațiilor furnizate de această metodologie în actul de conducere) în special în programele de învățămînt ale centrelor de perfecționare a pregătirii cadrelor din ministere, din facultățile de profil tehnic și economic.

B. PĂDURE

ACȚIUNEA UNOR PÎRGHII VALORICE ÎN PROCESUL DE INTENSIFICARE A UTILIZĂRII RESURSELOR (II)

MATERIILE prime și materialele recuperabile au dobândit în economia întreprinderilor dimensiuni noi. În primul rând, ele au fost scoase din aria consecințelor practice ale noțiunii de deșeuri recuperabile, suferind în prezent un proces de reconsiderare a valorii de întrebuințare, rolul lor înscriindu-se, ca urmare, în dinamica proceselor entropice accelerate de criza mondială de materii prime și resurse energetice. În al doilea rând, drept consecință, ele au devenit o sursă importantă de acoperire a necesarului de materii prime și materiale. Începând să mai fie o masă nediferențiată de materiale, de importanță secundară pentru întreprinderi, materialele recuperabile și refolosibile capătă nu numai recunoașterea valorii de întrebuințare ci și a valorii lor. Din aceasta decurge necesitatea impetuoasă a transpunerii consecvente a noii situații în sistemul prețurilor. Nu trebuie ignorată în acest context sursa de proveniență a materialelor recuperabile și refolosibile. Având în vedere faptul că ele apar în procesul de producție, importanța și utilitatea lor nu trebuie să îndepărteze atenția de la cantitatea în care rezultă.

Exigențe ale creșterii eficienței procesului de reciclare

ANALIZA EFECTUATĂ la unele întreprinderi a pus în evidență faptul că, în perioada 1979—1982, volumul materialelor recuperabile și refolosibile a crescut în valoare absolută și, comparativ cu materiile prime, materialele de bază și auxiliare utilizate au înregistrat o dinamică mai accelerată. Este o consecință directă a grijii pentru recuperare dar și rezultatul nivelului încă redus al gradului de valorificare a unor materii prime.

Cantitatea de materii prime și materiale recuperate este în același timp și un parametru care exprimă specificul și nivelul de prelucrare ale procesului tehnologic, semnificația sa depășind cadrul strict al bilanțului material. Ea antrenează consumuri de muncă, energie ș.a. care rămân în costurile producției obținute. Din această perspectivă, ramurile, subramurile și întreprinderile se caracterizează printr-un potențial specific de valorificare a resurselor de materii prime și forță de muncă, prin valori diferite ale substituției reciproce a elementelor procesului de producție. Analiza cibernetică a dependenței dintre componentele valorii (cheltuieli materiale și valoare nou creată) pune în evidență, simultan, influența sistemului de prețuri și a nivelului procesului de producție asupra realizării indicatorilor economici ai ramurilor, subramurilor și unităților economice. Multiplicatorul „V^(*)” indică în acest sens în mod concludent ierarhizarea ramurilor și întreprinderilor după nivelul de prelucrare și complexitate a producției. Astfel, în anul 1982, în prelucrarea metalurgică, 1 leu cheltuieli materiale se amplifică în producția marfă într-o proporție mai mică decât în industria construcțiilor de mașini. De observat că producția de mașini-unelte, de exemplu, devansează din acest punct de vedere celelalte subramuri ale industriei construcțiilor de mașini. De aici decurge necesitatea orientării acțiunilor de economisire a materiilor prime în primul rând în ramurile cu un grad mai avansat de prelucrare unde influența lor este mai mare. Premisele reușitei se creează însă în ramurile din amonte, cărora le revine sarcina să adapteze oferta cererii din aval, în sensul maximizării potențialului de utilizare, din punctul de vedere al volumului, structurii tipodimensionale și condițiilor de livrare.

Procesul de economisire a materiilor prime și în general valorificarea superioară a acestora presupune însă dimensionarea judicioasă a consumului de muncă trecut recunoscut în costurile de producție. După cum se știe, calculația de plan pe produs recunoaște în cost, la articolul „materii prime și materiale directe”, valoarea materialelor conform normelor de consum mai puțin „deșeurile recuperabile^(**)”. Dat fiind faptul că în unele cazuri normele de consum sînt supradimensionate, rezultă că în costul produsului finit este cuprinsă o parte însemnată a valorii acestora, fără a lua în calcul și cheltuielile pe care le antrenează prelucrarea și manipularea unor cantități sporite de materiale.

Pe de altă parte, greutatea netă a unor produse depășește uneori atât nivelul rezultat din calculul caracteristicilor tehnico-funcționale cit și realizările pe plan mondial. Transpunerea în viață a imperativului reducerii gabaritelor și creșterii gradului

Prima parte a articolului a apărut în nr. 50/1983

de utilizare a materiilor prime și materialelor face necesară, în acest context, reanalizarea modalităților de determinare a valorilor materiilor prime și materialelor directe incluse în cost. Din acest punct de vedere, considerăm că greutatea netă a produsului și coeficientul de utilizare devin criterii de selecție a variantelor de produs și a tehnologiilor optime de fabricație.^(***)

Stabilirea valorii materiilor prime și materialelor directe recunoscute în costurile antecalulate se realizează, în varianta propusă, luîndu-se în considerare coeficientul de utilizare a acestora, precum și greutatea netă a produsului, ele urmînd astfel a avea caracter de normative stabilite în funcție de cele mai bune realizări obținute pe plan intern și extern.

Elementele stimulative ale sistemului de prețuri

ALĂTURI de factorii de natură tehnică, în procesul intensificării utilizării materialelor refolosibile un rol important revine sistemului de prețuri, perfecționării continue a acestuia.

Prima condiție este ca acesta să reflecte starea în care rezultă materialele reutilizabile din procesul de producție, valoarea lor de întrebuințare și calitatea acestora, care le fac proprii unor destinații precise. Din acest punct de vedere apreciem că actualul sistem de prețuri de livrare a materialelor reutilizabile către și de la întreprinderile județene pentru recuperarea și valorificarea materialelor refolosibile (I.J.R.V.M.R.) nu diferențiază nivelul prețurilor pe calități și nici pe sortimente ale aceluiași tip de material.

O a doua condiție cere ca prețurile să recunoască în mai mare măsură eforturile pentru sortarea și pregătirea materialelor refolosibile. Asigurarea unor prețuri diferențiate pentru materialele refolosibile ar fi de natură să cointerezeze producătorii în colectarea și selectarea minuțioasă a materialelor refolosibile, cu garanția recompensării eforturilor implicate de acest proces; se poate avea în vedere inclusiv normarea operațiunilor efectuate în acest scop.

Iată o situație particulară. Prețurile de livrare ale I.J.R.V.M.R. pentru materiale refolosibile metalice feroase pregătite și nepregătite sînt mai mari decît cele acordate furnizorilor, deși materialele nu mai suportă în majoritatea cazurilor operațiuni de îmbunătățire. Sporul de preț se referă la cheltuielile de manipulare, beneficiu etc. Menținerea în fluxul materialelor refolosibile a întreprinderilor de recuperare și valorificare a materialelor refolosibile se justifică numai pentru cantitățile nevagonabile și în situațiile în care fac operațiuni de pregătire — sortare menite să ridice eficiența transportului și utilizării. Pentru cantitățile vagonabile, relațiile directe furnizor-beneficiar vor reduce volumul transporturilor, al cheltuielilor aferente precum și durata de reintroducere în circuitul productiv. În acest caz, prețul de livrare acordat furnizorilor va fi cel pentru materialele care corespund condițiilor avute în vedere la fundamentarea sa. Valorificarea materiilor prime și materialelor va putea constitui o secțiune distinctă a autogestunii întreprinderilor.

Cea de-a treia condiție impune ca prețurile materialelor recuperabile să stimuleze folosirea judicioasă a materiilor prime în stare inițială. Acest imperativ se poate concretiza în stabilirea raportului dintre prețul materiilor prime în stare inițială și

^(*) Pornind de la structura valorică a producției marfă exprimată prin relația: $P = c + r + v$, în care: P = producția marfă; c = cheltuieli materiale; r = retribuții; v = venit net, și determinînd Kv — coeficientul valorii nou create

$$Kv = \frac{r + v}{P}$$

rezultă $P = \frac{1}{1 - Kv} \cdot c$ unde $\frac{1}{1 - Kv} =$ multiplicatorul „V“

^(**) Evaluate conform relației: $Md = Gb \cdot P_1 - (Gb - Gn) \cdot P_2$, în care: Md = valoarea articolului de calculație „materii prime și materiale directe”; Gb = greutatea brută a materialelor prelucrate; P_1 = prețul (mediu) al materialelor intrate în operă; Gn = greutatea netă a produsului; P_2 = prețul (mediu) de scăzămînt pentru materialele recuperate.

^(***) În acest caz, relația de determinare a materiilor prime și materialelor directe incluse în cost devine:

$$Md = \frac{Gn}{Ku} [P_1 - (1 - Ku) \cdot P_2]$$

în care: Md = valoarea articolului de calculație „materii prime și materiale directe”; Gn = greutatea netă a produsului; Ku = coeficientul de utilizare a materiilor prime; P_1 = prețul (mediu) al materiilor prime; P_2 = prețul (mediu) al materialelor recuperabile.

prețul materialelor recuperate care influențează direct costurile producției de bază. În acest context, apar două posibilități :

1. **Eliminarea din structura pe articole de calculație a poziției „deșeurilor recuperabile”,** ceea ce ar corespunde cu un preț nul pentru deșeurile rezultate în procesul de prelucrare. Aceasta înseamnă că valoarea lor se recuperează integral prin costurile produselor fabricate, în cazul în care materiile prime și materialele directe sînt evaluate la cantitatea brută, ceea ce determină însă o creștere a cheltuielilor (în funcție de coeficientul de utilizare) ; în cazul evaluării numai a cantității nete, recuperarea este rezultatul acțiunilor de recirculare la prețurile aferente, situație care ar diminua cheltuielile cu materiile prime și materialele pe produs pe ramura construcțiilor de mașini cu circa 20%. În ambele variante, îmbunătățirea indicatorilor întreprinderilor este dependentă de prețurile obținute pentru materialele refolosibile reintroduse în circuitul productiv.

2. **Menținerea în structura pe articole de calculație a poziției „deșeurilor recuperabile”.** În această situație între prețul de evaluare a deșeurilor recuperabile și prețul de valorificare se pot stabili următoarele relații :

a) Prețul de valorificare ****) (Pv) este mai mic decît prețul de evaluare *****) (Pe) : $P_v < P_e$. Deși ar putea determina, sub presiunea costului producției marfă, măsuri de reducere a cantităților de deșeurii rezultate în procesul de prelucrare a materiilor prime, acest raport provoacă un dezechilibru al bilanțului valoric al materiilor prime, întreprinderea neavînd posibilitatea recuperării integrale a cheltuielilor pentru asigurarea materială a producției.

b) Prețul de valorificare este de aceeași mărime cu prețul de evaluare : $P_v = P_e$. În condițiile asigurării premiselor echilibrului valoric, preocuparea pentru reducerea cantităților de materii prime și materiale angajate în procesul de producție poate trece pe plan secundar.

c) Prețul de valorificare este mai mare decît prețul de evaluare : $P_v > P_e$, relație care asigură în același timp premisele echilibrului valoric și condițiile recunoașterii acoperirii eforturilor de sortare și pregătire calitativă în vederea reintroducerii în circuitul economic, conținînd elementele stimulativă pentru organizarea activității de recuperare, recondiționare și recirculare la parametri necesari.

Eficacitatea unui sistem de prețuri astfel conceput depinde însă, în măsură importantă, de nivelul la care se stabilește inegalitatea (c). Un preț mic de evaluare a deșeurilor recuperabile, indiferent de mărimea prețului de valorificare, influențează nesemnificativ costul produsului de bază (cheltuielile cu materiile prime și materialele directe) care cuprinde partea covârșitoare

****) Prețul de valorificare este prețul cu care materialele recuperate reintră în circuitul economic.

*****) Prețul de evaluare este prețul cu care materialele recuperabile se scad din costurile produsului de bază.

$$E = \frac{\Delta_{pc}}{\Delta_c} \cdot c, \text{ în care :}$$

Δ_{pc} = efectul valoric al mișcării cantității deșeurilor recuperabile ;
 pc = valoarea calculată a deșeurilor recuperabile ;
 Δ_c = mișcarea deșeurilor recuperabile ;
 c = cantitatea calculată a deșeurilor recuperabile.

a valorii inițiale a materialelor aprovizionate pentru producție și devenite, prin prelucrare, deșeurii recuperabile la nivelul procesului tehnologic dat. Elasticitatea *****) efectului valoric al mișcării cantității materialelor recuperate este redusă la prețuri mici, efectul total (include și efortul antrenat la nivelul normelor de consum, întrucît reducerea deșeurilor recuperabile înseamnă implicit reducerea consumurilor specifice) fiind în consecință mai redus.

Apare deci necesitatea unui preț semnificativ de evaluare a deșeurilor recuperabile, care să determine, în primul rînd, în mod nemijlocit un nivel minim al cheltuielilor cu materiile prime și materialele directe în costul produsului și, în al doilea rînd, necesitatea unor preocupări constante pentru reducerea deșeurilor recuperabile și a consumului specific, justificate pe de o parte de valorile mai mari de recuperat înglobate în deșeurii și, pe de altă parte, de efectul — direct și antrenat — sporit, generat în condițiile unei elasticități sensibile la mișcarea cantităților de materiale.

A patra condiție pe care trebuie s-o îndeplinească după opinia noastră sistemul de prețuri impune ca **prețurile materialelor recuperate și refolosite să nu determine corelații nefavorabile între indicatorii proceselor de producție la nivelul cărora ele reintră în circuitul economic și indicatorii proceselor care utilizează materii prime originale.** Utilizarea capetelor de bară și a fișilor de tablă de debitare, ca laminate pentru produse de dimensiuni adecvate, spre exemplu, implică, uneori, prin formele neregulate pe care le au acestea, consum de manoperă mai mare și coeficient de utilizare mai redus, iar folosirea șpanului și a fierului vechi la elaborarea oțelului produce mutații în structura costurilor siderurgiei datorită reducerii consumului specific de materii prime, creșterii consumului de energie electrică și materiale auxiliare. Prețurile capetelor de bară și a fișilor de tablă folosite ca laminate și prețurile fierului vechi ca materie primă siderurgică trebuie să asigure încadrarea în costurile rezultate în condițiile anterioare utilizării acestora în procesele de producție date.

Rezultă, așadar, că necesitatea respectării corelațiilor de prețuri existente, fundamentate pe raporturile între costuri, definește **limita superioară a prețurilor materialelor recuperabile și refolosibile. Limita inferioară a intervalului în care acestea pot evolua este determinată de recunoașterea cheltuielilor pentru colectarea, sortarea și ameliorarea însușirilor de întrebuințare în condițiile unei elasticități sensibile a efectului total la mișcarea cantităților de materii prime și materiale angajate în procesul de producție.**

Preocupările multiple pentru utilizarea și valorificarea superioară a resurselor materiale sînt reflectate în rezultatele tot mai bune obținute în această direcție. Posibilitățile existente de amplificarea a acestora, rezultate în urma analizei efectuate, scot însă în relief necesitatea acționării cu fermitate în direcția intensificării folosirii factorilor tehnici și organizatorici concomitent cu pîrghiile valorice, astfel încît gospodărirea potențialului de care dispune economia națională să se ridice la înaltele cote calitative impuse de actuala etapă de dezvoltare a economiei românești.

C. MARIN, I. PREDOI, M. POPESCU, O. VASILOIU
 Institutul de finanțe, circulație monetară și prețuri

Dezvoltarea intensivă a agriculturii

(Urmare din pag. 9)

Combinatii zonale optime ale factorilor de intensificare

TEHNICA în ansamblu și progresul tehnic în general au un caracter de sistem, în care părțile, elementele componente depind unele de altele și de întreg, intercondiționându-se, potențîndu-și efectele singulare și condiționînd în final întregul. Așa fiind, se pune problema unei creșteri economice în agricultură, vizînd optimizarea utilizării resurselor printr-o diviziune adecvată a repartizării acestora în timp și pe teritoriu. În condițiile dereglării balanței materiilor prime și a energiei pe plan mondial, în strategia de optimizare a factorilor de intensificare este necesar să se stabilească „combinatiile optime ale factorilor de producție”, „combinările rentabile”. Obiectivul final al unei astfel de opțiuni îl constituie realizarea optimului economic de îmbinare a resurselor naturale și economice, care să asigure producții mari, însă în condițiile resurselor date folosite cit mai economic, ale economisirii unor resurse deficitare.

Pe fondul acestei concepții trebuie analizat aportul îngrășămintelor chimice, în diferite variante de combinare pe teritoriu cu alte mijloace economice de producție — irigațiile,

îngrășămintele organice și amendamentele — la principalele culturi. Astfel, la cultura grîului, pe teritoriile cuprinzînd agrocimate mai puțin favorabile agriculturii, în raport cu efectul îngrășămintelor chimice aplicate singure, sînt evidente rezultatele superioare ale fertilizării cu aceste mijloace economice pe fond fertilizat cu îngrășăminte organice, sau amendat, cu un consum sensibil mai scăzut de îngrășăminte chimice. Și la porumb se constată rezultate superioare determinate de combinația îngrășămintelor chimice cu îngrășăminte organice sau cu amendamente, solicitînd cantități mai reduse de îngrășăminte minerale, pe soluri mai grele, acide și mai puțin fertile. La cartofi, în zona climatelor mai umede, fertilizarea cu îngrășăminte chimice și organice determină sporuri sensibil mai mari, cu consumuri de îngrășăminte minerale mai reduse, față de utilizarea singulară a acestora. La sfecla de zahăr ca și la porumb se constată aportul însemnat al conjugării efectului irigațiilor și al îngrășămintelor chimice pe teritoriile de cîmpie. Efectele deosebite ale îngrășămintelor chimice, necesare într-o cantitate mai redusă în condițiile cînd utilizarea lor este combinată cu ceilalți factori de producție, reliefează unul dintre postulatele teoriei marxiste, — acela că producția suplimentară izvorăște fie din diferența de mărime a capitalului utilizat, fie dintr-o mai bună utilizare a lui. În condițiile penuriei de materii prime și energie și ale necesității economisirii acestora, politica economică a partidului și statului nostru, solicitînd valorificarea superioară a condițiilor naturale și a resurselor economice din agricultură, vizează cea de-a doua opțiune.

RĂȚIONALITATEA STRUCTURILOR DE PRODUCȚIE ALE NOILOR CAPACITĂȚI INDUSTRIALE

APRECIEREA gradului de raționalitate și eficiență al unei structuri organizatorice pentru o nouă capacitate de producție constituie o problemă complexă, deoarece comportă luarea în considerare și analiza unui număr mare de elemente. Pornind de la unele criterii generale, se pot construi **indicatori parțiali sau sisteme de indicatori pentru aprecierea calității ansamblului persoanelor și subdiviziunilor organizatorice**, astfel constituite încât să asigure premise organizatorice adecvate pentru realizarea obiectivelor planificate.

Metoda multicriterială

TEORIA modernă a deciziei în condiții de certitudine asigură instrumentarul necesar ierarhizării variantelor de structură de producție, prin prisma mai multor criterii de evaluare a acestora. Metoda multicriterială de apreciere pornește de la criteriile care sînt reprezentate de **indicatorii cuprinși în documentația tehnico-economică pentru obiectivele de investiții**.

Criteriile de apreciere se bazează pe:

- **indicatori de folosire a terenului** (suprafața construită raportată la suprafața totală de teren, suprafața ocupată cu drumuri și plantații raportată la suprafața totală, suprafața de teren raportată la producția totală etc.);

- **indicatori privind organizarea procesului de producție** (ponderea subunităților organizate după principiul pe obiect față de totalul subunităților producției de bază, ponderea subunităților auxiliare și de servicii în totalul producției unității, gradul de utilizare — pe verigi — a capacităților de producție etc.);

- **indicatori parțiali sau sintetici de eficiență economică** (valoarea totală a investiției, investiția specifică, producția netă, costul de producție, cheltuieli la 1000 lei producție marfă, acumulări anuale, beneficiul, rentabilitatea, producția la 1000 lei fonduri fixe, durata de recuperare a investiției din acumulări sau beneficiu etc.).

Cuantificarea și sistematizarea acestor indicatori, pe variante de proiect, creează premisele pentru analiză în vederea alegerii variantei raționale. Pentru aceasta, se utilizează proprietățile specifice teoriei utilității (concept definit axiomatice de Von Neumann și Morgenstern). Rezolvarea problemei și ierarhizarea variantelor de proiectare a structurilor de producție se pot realiza utilizînd: metoda criteriului „E”, metoda criteriului „K”, metoda bazată pe proprietatea de aditivitate a utilităților, modelul ELECTRE ș.a. — metode (dezvoltate în literatura de specialitate) care diferă atît prin modul de calcul al utilităților, cît și prin tehnica de ierarhizare a variantelor.

Metoda multicriterială asigură ierarhizarea variantelor de proiectare, dar introduce în calcule și analiză mărimi relative (de ex. utilitățile) sau subiective (de ex. mărimea coeficienților de importanță). În plus, indicatorii ce exprimă mărimea consecințelor criteriilor pe variante de proiect reflectă elemente de efect ori eficiență la scară de timp mai redusă (de obicei un an).

Metoda venitului net suplimentar (VN_s)

METODA VN_s are în vedere **totalitatea cheltuielilor de muncă pe care le comportă orice investiție productivă și pro-**

ducția pe care aceasta o mijlocește pe durata vieții ei economice. Pentru a reflecta nivelul progresului tehnic încorporat în variantele de structuri de producție, analiza calității lor se poate face și prin gradarea acestora în funcție de **volumul suplimentar al venitului net față de venitul net realizat în unități moderne similare existente**.

- **CONȚINUTUL METODEI**. Indicatorul de apreciere a calității structurii de producție trebuie să țină cont de toți factorii cuantificabili ce participă la realizarea producției materiale, pe toată durata „vieții economice” a obiectivului. În acest scop se are în vedere că totalitatea cheltuielilor de muncă impuse de obiectivul industrial nou creat și producția corespunzătoare pe durata vieții sale economice cuprinde următoarele elemente: a) cheltuieli de investiții, ocazionate de realizarea capacității de producție; b) cheltuieli cu mijloace circulante necesare pentru desfășurarea activității unității; c) cheltuieli anuale cu reparații capitale ale fondurilor fixe, care nu se suportă din costurile de producție.

Efectele economice scontate în exploatarea obiectivului se sintetizează în mărimea produsului pentru societate realizat, a venitului net ca sursă unică de asigurare a reproducției socialiste lărgite, de realizare în fapt a autogestunii economico-financiare. Venitul net constituie izvorul de creare a fondurilor bănești ale unităților economice și a fondurilor centralizate ale statului. El cuprinde elemente ce se includ în costuri (C.A.S., impozitul pe fondul de retribuție, cota de tehnică nouă, diverse taxe și dobînzii) sau în prețuri (prelevarea pentru societate a unei părți din producția netă, impozitul pe circulația mărfurilor, beneficiul) și are o mare putere de reflectare a calității rezultatelor unității industriale.

Analiza se poate efectua luînd în calcul și părți ale venitului net, cum sînt acumulările (beneficiul plus impozitul pe circulația mărfurilor) sau beneficiul, ceea ce impune și o dimensionare corespunzătoare a coeficienților de eficiență cu care se operează.

Indicatorul de caracterizare și ierarhizare a raționalității variantelor de proiect ale structurilor de producție va fi **venitul net suplimentar**, care poate fi calculat pe baza unei funcții obiectiv, ca diferență între elementele de efect economic și cele de efort economic corespunzător.

- **CALCULUL ELEMENTELOR DE EFORT ECONOMIC**. Acest calcul necesită o împărțire a duratei procesului supus cercetării în două perioade: a) cea în care se consumă muncă vie și materializată pentru realizarea obiectivului economic ($0 - d_0$); b) perioada în care structura de producție creată realizează — după punerea în funcțiune — efecte utile, producție ($d_0 - d$).

În primul interval se impune determinarea mărimii **efectului economic (negativ) rezultat din imobilizarea fondurilor de investiții**, în perioada de consumare a acestora. Perioada de consumare a fondurilor cuprinde: (1) etapa elaborării documentației tehnico-economice pentru obiectivul de investiții; (2) etapa de avizare și aprobare a documentației; (3) etapa lucrărilor de construcții-montaj; (4) etapa efectuării probelor tehnologice; (5) etapa punerii în funcțiune a capacității de producție, a structurii de producție realizată.

Expresia matematică a mărimii efectului economic negativ (Een), calculat pe etapele de consumare a fondurilor este următoarea :

$$E_{en} = a \left\{ I_1 [d_0 - (1 - 0,5)] + I_2 [d_0 - (2 - 0,5)] + \dots + I_n [d_0 - (n - 0,5)] + I_{n+1} \frac{d_0 - n}{2} \right\}$$

în care : a — coeficientul normat de eficiență din ramura în care se încadrează structura de producție realizată (de obicei 0.15); I₁, I₂, ..., I_n, I_{n+1} — volumul de investiții, pe ani de consumare a fondurilor; d₀ — durata realizării structurii de producție, exprimată în ani întregi („n”) și o fracțiune din anul „n+1”.

Efectul Een se poate calcula atât global, cât și pe fiecare etapă arătată mai sus, iar reprezentarea grafică a evoluției imobilizării fondurilor pe durata de realizare a structurii de producție este redată în fig. 1.

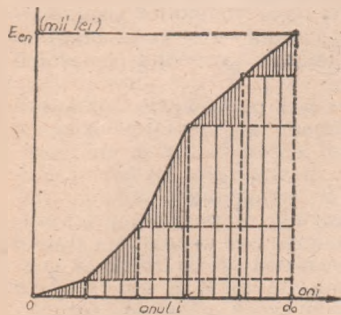

Fig. 1: Evoluția imobilizării fondurilor pe durata realizării structurii de producție

În perioada a doua de funcționare a noii structurii de producție, exploatarea capacităților create antrenează două categorii de efecte : întâi, efecte utile concretizate în venitul net obținut în fiecare an; în al doilea rând, efectul economic al participării diferitelor categorii de cheltuieli la obținerea producției în noul obiectiv.

Efectele economice ale participării diferitelor categorii de cheltuieli la realizarea producției (E) se vor calcula în raport de : valoarea investiției (I); fondul mijloacelor circulante normale proprii (F_{mc}); cheltuieli anuale cu reparațiile capitale, ce nu se suportă din costurile de producție (R_{ka}). Primele două elemente se exprimă în mii lei, iar cheltuielile cu reparațiile capitale în mii lei/an. Se are în vedere și mărimea coeficientului normativ de eficiență din ramura respectivă.

Analitic, mărimea E se determină cu relația :

$$E = \left[(I + F_{mc})(1+a)^d + \sum_{k=1}^d R_{ka}(1+a)^{d-k} \right] - (I + F_{mc} \sum_{k=1}^d R_{ka})$$

Reprezentarea grafică a evoluției mărimii E este redată în fig. 2.

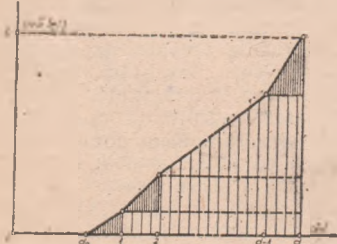

Fig. 2: Evoluția efectelor economice ale mărimii E

● CALCULUL ELEMENTELOR DE EFECT ECONOMIC.

Acesta constă în cuantificarea mărimii venitului net obținut în fiecare an de exploatare a structurii de producție create, în intervalul de timp d₀—d. În plus, se are în vedere și dobînda corespunzătoare, egală cu coeficientul normativ de eficiență.

Folosind metoda calculului dobînzii compuse, volumul total al venitului net obținut în perioada de exploatare a obiectivului se poate determina cu relația de mai jos :

$$VN = VN_1(1+a)^{d-1} + \dots + VN_k(1+a)^{d-k} + \dots + VN_d = \sum_{k=1}^d VN_k(1+a)^{d-k}$$

în care : VN_k — venitul net din anul „K” de exploatare a structurii de producție, în „mii lei/an”; d — durata economică de exploatare a structurii de producție (în ani).

Reprezentarea grafică a volumului de venit net, însoțit de dobînda corespunzătoare, obținut de-a lungul folosirii obiectivului se prezintă în fig. 3.

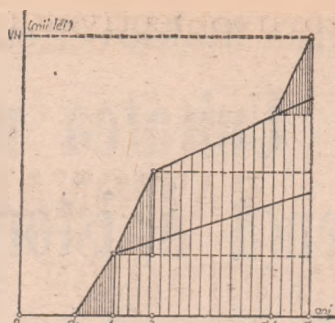

Fig. 3: Evoluția efectelor pozitive (VN) în perioada de exploatare a obiectivului

Determinarea eficienței pe baza venitului net suplimentar (VNs) constă în compararea celor două categorii de elemente (efort, efect), folosind relația :

$$VN_s = VN - (E + E_{en}) = (VN - E) = E_{en}$$

Graficul evoluției în timp a efectelor economice analizate și determinarea mărimii venitului net suplimentar aferent unei variante de proiect de structură de producție sînt prezentate în fig. 4.

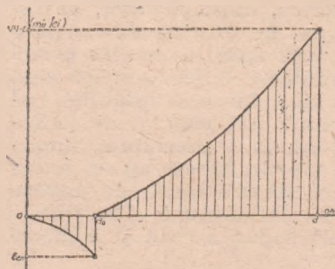

Fig. 4: Evoluția în timp a elementelor ce compun mărimea venitului net suplimentar

Varianta rațională de proiect de structură va fi aceea pentru care volumul venitului net suplimentar este maxim, adică :

$$V_{i, \text{raț.}} = \max f(VN_s)$$

Celelalte variante de structuri de producție se ordonează după volumul absolut (descrescător) al venitului net suplimentar aferent acestora.

Avantaje

METODA VNs utilizată în analiza și ierarhizarea variantelor de structuri de producție-concepție ne permite să comparăm, la scara unei îndelungate perioade de timp, cheltuielile totale necesare obținerii bunurilor materiale cu efectele totale și finale ce se obțin.

Fundamentarea economică a necesității stabilirii unei legături cuantificabile între calitatea proiectelor de structuri de producție-concepție și eficiența exploatării noilor capacități de producție puse în funcțiune se bazează în principal pe criteriul rentabilității cu care se cheltuiesc fondurile de producție, cerință esențială a mecanismului economico-financiar caracteristic etapei actuale de dezvoltare a țării noastre.

Metoda poate lua în considerare și mărimi absolute diferite, pe ani, ale venitului net obținut, de regulă în creștere de la un an la altul, ca urmare a reducerii sistematice a costurilor, dar și cu posibilități de diminuare ca urmare a unor majorări de prețuri la elementele material-energetice ale costurilor, ori creșteri de retribuții. De asemenea, se poate lua în discuție aspectul recuperării, prin procesul amortizării, în mod treptat a valorii investiției. În atari condiții, mărimea însumată pe ani a fondului de amortizare se scade din mărimea investiției, în relația de calcul al mărimii E. Uneori efectele economice se pot rezuma doar la beneficii sau acumulări bănești, situație în care trebuie redimensionați coeficienții normativi de eficiență (mărimile a) cu care se operează.

Aplicarea metodei venitului net suplimentar în aprecierea calității variantelor de proiect de structuri de producție-concepție corespunde exigențelor mereu crescînde ce se pun în fața desfășurării actului de producție și conduce la o exprimare bine conturată (valoric) a eficienței economice ce trebuie să însoțească orice structură de producție, orice capacitate productivă pusă în exploatare.

Roman CRIȘAN
Ioan S. POP
Dumitru PURDEA
Cluj-Napoca

125 de ani de la unirea Moldovei cu Muntenia

Unitatea națională — permanență a istoriei poporului român

ANIVERSĂM la 24 ianuarie 1984 împlinirea a 125 de ani de la formarea statului național român prin unirea Moldovei cu Muntenia, moment crucial în destinele poporului nostru. Relevând semnificația actului istoric de la 24 ianuarie 1859, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în magistrala Expunere la Adunarea festivă consacrată sărbătoririi a 65 de ani de la făurirea statului național unitar român, arăta: „Unirea Principatelor a avut o uriașă însemnătate pentru evoluția social-politică a poporului nostru, ea a deschis noi perspective dezvoltării forțelor de producție, angajării României pe drumul civilizației moderne, constituind un moment epocal în procesul plămădirii statului național unitar român”. Această unire — evocată, trăită și comemorată, după cuviință, de întreaga noastră națiune în fiecare an, în ziua de 24 ianuarie — „Unirea cea mică”, cum i s-a mai spus, a marcat prima etapă a unui proces de seculare strădănie. A fost o etapă care a îngăduit „Unirea cea mare” din 1918, făurirea statului național unitar român în străbuna vatră a Daciei — de la înfăptuirea căreia tocmai am sărbătorit, la 1 decembrie, împlinirea a 65 de ani. Comemorăm de fapt în fiecare an un sentiment de necontenită trăire, o stare perenă, aceea de unitate pe care poporul nostru a dovedit-o întotdeauna. Căci întotdeauna el s-a simțit unul și același popor, a trăit și a gândit unitar.

Aniversarea a 65 de ani de făurirea statului român unitar, încoronată cu istorica Expunere a tovarășului Nicolae Ceaușescu la adunarea solemnă de la 1 decembrie 1983, precum și aniversarea a 125 de ani de la unirea Moldovei cu Muntenia, evenimente de o strînsă și intimă legătură, le sărbătorim într-un cadru general de unitate moral-politică a poporului nostru în jurul partidului comunist și a președintelui țării. Starea de unitate este o trăsătură a istoriei poporului român și o coordonată a prezentului său socialist. Este semnificativ faptul că aniversarea Unirii Principatelor are loc în anul cînd se vor împlini patru decenii de construire a socialismului pe pămîntul României, de construire ardentă, plină de entuziasm și vigoare, în anul pregătirii celui de al XIII-lea Congres al partidului.

Idealul unirii, dorința de unitate, mereu vie în inimile și cugetele românilor se întemeiază pe trainicele temelii ale comunității de origine și de limbă, ale unității de viață economică și spirituală, ale identității de aspirații și de interese, ale legăturilor strînse care au existat întotdeauna, pe multiple planuri, de-a lungul veacurilor între țările române. Fundamentul Unirii din 1859 se află în unitatea reală, milenară a neamului românesc, pe pămîntul lui, indiferent de vitregia unor vremelnice stăpîniri străine. Pe pămîntul României moderne, în urmă cu 2050 de ani, izvoarele scrise ale antichității consemnau existența unui puternic stat al dacilor, centralizat și independent, condus de Burebista. De atunci, datorită vicisitudinilor istoriei, poporul român a luptat din răsputeri pentru a se reface mereu și mereu în marginile naturale ale întinderii sale.

Ideea de țară, de comunitate și unitate statală, ideea apărării acesteia împotriva agresiunilor din afară, este o idee veche la români, care s-a accentuat în secolele XIII—XIV, cînd, preocupăți de refacerea unității de neam, au fost întemiate primele formațiuni statale noi, dezvoltate și consolidate apoi pentru a ține piept încercărilor de cîmpire din afară. Idealurile unirii și libertății au însuflețit permanent pe români, constituind făclia care a luminat generație după generație drumul spre dreptate, spre progres.

Idealul de unitate a poporului român și-a găsit o înaltă expresie în unirea Țării Românești, Transilvaniei și Moldovei, în anul 1600, de către marele voievod Mihai Viteazul. „Domn al Țării Românești și Ardealului și a toată țara Moldovei”, Mihai Viteazul reconstitua, el, cel dintîi dintre domnitorii români, unitatea politică a teritoriului vechii Dacii. Așa cum arăta ilustrul revoluționar și cărturar Nicolae Bălcescu: „Mihai realizase acum visarea iubită a voievozilor cei mari ai românilor. Acum românul s-a înfrățit cu românul și cu toți au una și aceeași patrie, una și aceeași cîrmuire națională, astfel pre-

cum au fost din vremile uitate ale vechimii”. Măreța înfăptuire a lui Mihai Viteazul ilustrează nu numai temelii ale istorice, ci și consensul său cu legitățile istoriei. Timpul a confirmat justetea actului săvîrșit de Mihai prin realizarea ulterioară a idealului său, ideal al tuturor românilor. Marea răscălare, condusă de Horea, Cloșca și Crișan se înscrie, de asemenea, ca un moment însemnat în lupta românilor pentru libertate națională și socială. Horea plănua — scria K. Marx — „eliberarea neamului său”, el ajungînd „simbolul renașterii Daciei”.

Lupta românilor din toate cele trei principatele românești pentru unitate, independență națională și libertate socială a luat o amploare deosebită în pragul epocii moderne, cînd preferențele înnoitoare ce au avut loc în structura socială și economică a țărilor române au pus cu stringență problema făuririi unirii național-statale, ca o cerință obiectivă a progresului societății românești. Acest deziderat s-a afirmat cu putere în timpul revoluției burghezo-democratice de la 1848. În centrul ei s-au aflat, în toate principatele române, ca obiective fundamentale, înlăturarea rînduieților vechi, feudale, scuturarea oricărei dominații și asupririi străine, dezvoltarea economico-socială a poporului pe drumul progresului, făurirea unei României moderne, unite și libere.

După cum se știe, revoluția a fost înfrîntă prin intervenția brutală a armatelor celor trei imperii, habsburgic, țarist și otoman, care își disputau supremația asupra țărilor române. N-au putut fi înăbușite însă marile idei și idealuri proclamate de revoluție: dreptate, libertate, independență și unitate. Acestea nu numai că au continuat să trăiască, dar s-au amplificat pătrunzînd și mai mult în conștiința mulțimilor: muncitori, țărani, boierime și burghezii cu gîndire înaintată. Năzuința spre unire a devenit problema centrală în viața politică a țărilor române. Exprimînd acest crez, care anima pe toți românii, Nicolae Bălcescu scria la mijlocul veacului trecut: „Unirea națională fu visarea iubită a voievozilor noștri cei viteji, a tuturor bărbaților noștri cei mari care intrară în sine individualitatea și cugetarea poporului spre a o manifesta lumii. Pentru dînsa ei trăiră, munciră, suferiră și muriră”. Cezar Bolliac, în consens cu Bălcescu, adăuga: „Unirea României într-un singur stat nu este o idee numai în capetele cîtorva români prea înaintați; nu este o idee ieșită din dezbaterile de la '48 încoace; ea a fost sentimentul național în toate părțile României de cînd istoria a început a ne spune cîte ceva despre Dacia”. La rîndul său, Mihail Kogălniceanu, unul din ctitorii Unirii, releva, în 1857: „Dorința cea mai mare, cea mai generală, aceea hrănită de toate generațiile trecute, aceea care este sufletul generației actuale, aceea care, împlinită, va face fericirea generațiilor viitoare este Unirea Principatelor într-un singur stat, o unire care este firească, legiuită și neapărată, pentru că în Moldova și în Valahia sîntem același popor, omogen, identic ca nici un altul, pentru că avem același început, același nume, aceeași limbă, aceeași religie, aceeași istorie, aceeași civilizație, aceeași instituții, aceeași legi și obiceiuri, aceeași hotare de păzit, aceeași dureri în trecut, același viitoriu de asigurat și, în sfîrșit, aceeași misie de împlinit”.

Unirea Moldovei cu Muntenia la 24 ianuarie 1859 și crearea statului național român modern a fost rezultatul firesc, legic al îndelungatei dezvoltări istorice a poporului român, al luptei sale pentru dreptul de a fi stăpîn în propria-i țară. Prin acțiunea lor energetică, masele populare au dejuțat, deopotrivă, manevrele unor cercuri reacționare interne, ca și intențiile unor puteri europene, care-și vedeau stînjenite, cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, prin unirea Moldovei cu Muntenia și formarea statului național român modern, planurile expansioniste în această parte a continentului.

Datorită opoziției față de unire a unor puteri străine, afirmarea dorinței poporului român s-a realizat pe calea unor adunări populare reprezentative. Acestea au fost Adunările ad-hoc de la București și Iași, avînd reprezentanți din toate straturile sociale ale societății românești. Reflectînd fidel voința alegătorilor, exprimată puternic în timpul alegerilor cit și al dezbaterilor, Adunările ad-hoc din Iași și București au

votat în unanimitate „Unirea Principatelor într-un singur stat, sub numele de România“. Concentrându-și eforturile în jurul acestor două adunări electivă, masele populare au dovedit curajul și înțelepciunea, capacitatea lor de a influența și de a determina mersul evenimentelor. La 5 și 24 ianuarie 1859, prin voința maselor largi ale poporului și a reprezentanților lui, a fost ales Alexandru Ioan Cuza ca domn unic al Principatelor Unite. „Întirziată, datorită intervențiilor imperiilor străine — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu —, Unirea s-a putut realiza în 1859, ducând la constituirea statului național român, care a deschis, de fapt, calea dezvoltării moderne a României. Aceasta a fost factorul primordial al tuturor transformărilor ulterioare, inclusiv al înfăptuirii statului național unitar, în 1918“.

Unirea Moldovei cu Muntenia s-a bucurat de un deosebit ecou și în celelalte provincii românești aflate încă sub stăpânire străină, care dobândeau noi temeiuri pentru speranța lor de a se uni într-un corp comun. „Românii din Transilvania —, declara cărturarul Al. Papiu Ilarian — în împrejurările de față, numai la Principate privesc, numai de aici așteaptă semnul, numai de aici își văd scăparea. Când s-a ales Cuza domn, entuziasmul la românii Transilvaniei era poate mai mare decît în Principate...“. Subliniind necesitatea încheierii procesului de făurire a statului național unitar român, B. P. Hasdeu scria: „Așadar, cestiunea ce ne va preocupa nu este unirea cea mică, realizată deja între ambele țărături ale Milcovului, ci Unirea cea mare, de realizat de acum înainte între toate țărașele ce trebuie să se reverse în oceanul românesc; între toate acordurile, fără care nu se poate armoniza hora noastră națională; între toate pietricelele cite sînt necesare pentru a reconstitui anticul mozaic: Dacia“.

Strălucită victorie a poporului român, Unirea din 1859 a avut o uriașă însemnătate pentru evoluția țării, ea a deschis noi perspective dezvoltării forțelor de producție, angajării națiunii române pe drumul civilizației moderne. Unirea și reformele care l-au urmat au asigurat condiții pentru dezvoltarea industriei naționale, a mijloacelor de transport, comerțului, băncilor și societăților de asigurare, a activității științifice și culturale, pentru crearea și pregătirea tinerei noastre armate naționale, pentru înzestrarea țării cu instituții moderne, corespunzător cu cerințele progresului economic și social.

Unirea a constituit temelia solidă pe care avea să se înalțe libertatea României, proclamată la 9 mai 1877 și consfințită prin sacrificiile materiale și jertfele umane ale întregului popor pe cîmpul de bătălie al războiului neafermării noastre din 1877—1878. Războiul, în timpul cărui românii transilvăneni și bucovineni au participat ca voluntari, fiind războiul țării lor, a demonstrat cu tărie ireversibilitatea procesului istoric care evolua implacabil spre unirea deplină a poporului român. O conștiință comună începe să domine obsedant toate spiritele. Și totul într-o idee care era tot mai evidentă: „pentru români soarele la București răsare“.

Întreg acest proces a deschis calea pentru ascensiunea pe scena vieții social-politice românești a unor noi forțe, în primul rînd a clasei muncitoare, care va prelua și va ridica pe o treaptă superioară idealurile de dreptate socială, de unitate și independență națională a poporului român, situîndu-se cu consecvență în primele rînduri ale luptei acestuia pentru împlinirea lor. Obiectivul național — „Voim Dacia așa cum ea fu“ — a devenit un program conștient de acțiune politică al mișcării muncitorești din România, al partidului clasei muncitoare făurită în anul 1893, izvorit din cunoașterea coordonatelor economice și social-politice la ordinea zilei.

Consolidarea statului român modern, amplificarea legăturilor, pe multiple planuri, dintre românii de pe ambele versante ale Carpaților, ridicarea pe o treaptă superioară a conștiinței unității naționale au conferit temeiuri puternice desăvîșirii edificiului României unitare, reîntregite, la 1 Decembrie 1918, prin votul Marii Adunări Naționale de la Alba Iulia.

Din perspectiva celor cinci sferturi de secol de la unirea Moldovei cu Muntenia, Judecata istoriei reliefează cu obiectivitate deplină însemnătatea momentelor istorice, în care poporul român și-a spus cu hotărîre cuvîntul cu privire la viitorul său. Drumul pe care l-a străbătut poporul nostru de atunci a confirmat plenar justetea actului înfăptuit în urmă cu 125 de ani. „Realizarea Unirii în 1859 — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — a stat la baza tuturor evenimentelor ulterioare — mă refer la războiul pentru independență, la realizarea statului național unitar, la dezvoltarea forțelor de producție, a științei și culturii, la ridicarea bunăstării poporului. S-ar putea spune că există o strînsă legătură între realizarea Unirii Principatelor și înfăptuirea insurecției naționale armate anti-fasciste și antiimperialiste, în 1944, care a dus la răsturnarea dictaturii fasciste, la eliberarea țării de sub dominația hitleristă și trecerea României pe calea dezvoltării noi. Progresele

realizate în anii construcției socialiste, care au transformat România dintr-o țară agrară cu o industrie înapoiată într-o țară industrial-agrară în plină dezvoltare, au deschis posibilitatea ridicării bunăstării materiale și spirituale a întregului nostru popor, afirmării națiunii noastre pe plan internațional ca o națiune liberă și independentă“.

În epoca istorică care a trecut de la revoluția de eliberare națională și socială, societatea românească a parcurs mai multe etape istorice: instaurarea puterii democrat-populare, cucerirea întregii puteri economice și politice de către clasa muncitoare în alianță cu țărănimea muncitoare, lichidarea claselor exploatare, înfăptuirea sarcinilor revoluției socialiste, desfășurarea cu succes a operei de edificare a orînduirii socialiste, consolidarea societății socialiste și trecerea la construirea societății socialiste multilateral dezvoltate.

Construcția socialismului a consolidat statul național unitar român, conferindu-i adevăratele sale valențe social-economice, politice și culturale. În anii socialismului, și cu deosebire în perioada istorică inaugurată de cel de al IX-lea Congres al P.C.R., perioada cea mai rodnică din istoria patriei, România a cunoscut o puternică dezvoltare economico-socială. Astăzi țara noastră oferă tabloul relevant al unui stat industrial-agrar în plin avînt, cu o economie armonios dezvoltată, cu o industrie modernă în continuă dezvoltare, capabilă să acopere cea mai mare parte din nevoile țării și să asigure mărfuri de calitate pentru export, cu o agricultură socialistă în plin proces de dezvoltare și modernizare, cu un nivel de civilizație materială și spirituală în continuă creștere.

Realizările remarcabile ale construcției socialiste au asigurat și asigură continua întărire a unității națiunii — temelie solidă a statului democrației muncitorești revoluționare, participarea efectivă a oamenilor muncii, a întregului popor la conducerea societății, înflorirea multilaterală a personalității umane.

O cucerire istorică a partidului și statului nostru o constituie rezolvarea justă, în spiritul principiilor socialismului științific, a problemei naționale, înfăptuirea egalității în drepturi a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate. Partidul a privit rezolvarea problemei naționale în contextul larg al înaintării României pe calea edificării societății socialiste, pornind de la faptul că bunăstarea materială și spirituală, drepturile și libertățile fiecăruia se pot realiza și afirma numai în cadrul dezvoltării generale a țării, al independenței și suveranității naționale. Unitatea națională, consolidată neconținut, pe temelia adîncilor prefaceri socialiste, a deplinei egalități în drepturi a tuturor cetățenilor țării, se dovedește a fi o puternică forță motrice a mersului înainte al țării pe calea progresului și bunăstării. Stăpîn pe destinele sale, poporul nostru este strîns unit în jurul centrului său vital — partidul.

În epoca glorioasă a socialismului s-au asigurat pentru prima oară în întreaga plenitudine independența și suveranitatea patriei, dreptul poporului român de a fi stăpîn pe roadele muncii sale, de a-și făuri viitorul așa cum o dorește, aducîndu-și contribuția la rezolvarea marilor probleme internaționale ale contemporaneității. Trăgînd învățăminte din lupta îndelungată și grea a poporului pentru unitate națională și independență de stat, partidul și statul român acționează consecvent pentru dezvoltarea colaborării și prieteniei cu toate țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, cu țările nealinierte, cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială, militează pentru securitate și colaborare în Europa, pentru înfăptuirea dezarmării, în primul rînd a celei nucleare, pentru excluderea războiului din viața omenirii, pentru asigurarea păcii în lume. Astăzi vocația prieteniei și construcției pașnice pe care poporul nostru și-a manifestat-o întotdeauna de-a lungul secolelor este pusă în valoare mai puternic ca oricînd. Datorită activității consecvente și energice desfășurată de partidul și statul român pe plan mondial pentru pace, independență națională și colaborare cu toate țările lumii, politică care corespunde pe deplin intereselor supreme ale poporului român, România, se bucură de un binemeritat prestigiu internațional, are prieteni pe toate meridianele planetei.

Unitatea de monolit a întregului popor în jurul Partidului Comunist Român, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, ctitorul României socialiste, care a dat o nouă strălucire luptei milenare a poporului nostru pentru unitate și independență națională, pentru progres social, constituie izvorul forței și trăiniciei de nezdruccinat a orînduirii noastre socialiste, garanția împlinirii cu cinste a misiunii de a duce mai departe făclia idealurilor înaintașilor, a înfloririi continue a națiunii noastre și înălțării țării pe noi trepte ale civilizației socialiste.

dr. Gheorghe SURPAT

ȘCOLI • CURENTE • ECONOMIȘTI

INAINȚAREA țării noastre pe drumul progresului și civilizației moderne este indisolubil legată de formarea, acum 125 de ani, a statului național român modern, prin unirea Moldovei cu Muntenia. Acest eveniment a marcat o treaptă istorică deosebită în lupta întregului popor pentru unitate, prefigurând edificarea României unitare, reîntregite din decembrie 1918. Actul unirii de la 24 Ianuarie 1859 exprima aspirațiile de libertate ale poporului român, dorința sa legitimă de a-și ocupa locul cuvenit în concertul popoarelor Europei și al lumii întregi.

La ridicarea conștiinței naționale a maselor o contribuție de seamă au adus-o gânditorii înaintați ai vremii, animați de idealurile nobile ale poporului român. Așa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, preocupați de cercetarea trecutului țării, de promovarea idealurilor de libertate și dreptate ale poporului, aceștia „au contribuit, prin operele lor, prin întreaga lor activitate socială, la dezvoltarea conștiinței naționale a maselor, la realizarea visului secular de Unire a țărilor române, la câștigarea independenței și suveranității de stat, la închegarea și consolidarea națiunii”¹⁾

Perioada premergătoare făuririi statului național unitar din 1859 a fost marcată de evenimente care scoteau în evidență problemele grave cu care se confruntau țările române pe plan economic, social și național. Izbucnirea și desfășurarea revoluției lui Tudor Vladimirescu în 1821 și a revoluției din 1848 sint dovezi edificatoare în acest sens. Încă la începutul secolului al XIX-lea, gânditori ca Gheorghe Șincai, Petru Maior, Dinicu Golescu, Ionică Tăutul, Teodor Diamant, C.M. Hodociu sint preocupați în scrierile lor de starea grea a economiei românești, de găsirea căilor adecvate pentru înscrierea țării pe orbita progresului economico-social. Asupra acestei stări de lucruri se apleacă mai târziu, în opera lor, cu o deosebită stăruință și cu rezultate dintre cele mai de seamă,

125 de ani de la Unirea

Moldovei cu Muntenia

Economiști români, militanți pentru unitate națională (I)

Nicolae Bălcescu, Mihail Kogălniceanu, George Bariț, Simion Bărnuțiu, Ion Ghica, Dionisie Pop Marțian, Costache Negri, C.A. Rosetti și mulți alții.

Una din cauzele principale ale subdezvoltării economice o constituia fărâmițarea teritorială a țării, lipsa unui stat național unitar. Este explicabil de ce gânditorii progresiști și revoluționari ai vremii își concentrează atenția asupra unității naționale ca o condiție esențială pentru soluționarea problemelor social-economice, pentru progresul multilateral al națiunii. Inseși programele revoluției de la 1848 din cele trei țări române prevedeau în mod expres ideea unității naționale și a independenței politice. Astfel, militanții moldoveni stabileau ca obiectiv „neatîrnarea administrativă și legislativă în toate cele dinlăuntru, fără amestec a orice putere străină”; cei din Țara Românească înscriau în proclamația revoluționară ideea independenței administrative și legislative pe temeiul vechilor tratate și al neamestecului puterilor străine în afaceri-

le interne, iar revoluționarii transilvăneni hotărâu că națiunea română „pretinde independența sa națională în respectul politic”, proprii săi reprezentanți în organele puterii de stat²⁾. Inițiativa obiectivelor naționale în raport cu alte obiective este explicabilă având în vedere împrejurările concret-istorice. După înfringerea revoluției (1849) N. Bălcescu arăta în mod expres calea ce trebuie urmată³⁾ pentru împlinirea obiectivelor revoluționare. În primul rând trebuia realizată „ținta națională”, adică unitatea națională, problemă de „viață și putere, atât înlăuntru, cit și din afară”; în al doilea rând „ținta socială”, al cărei conținut principal îl constituie problema proprietății și în al treilea rând „ținta politică” sau „formele organizației dinlăuntru” având drept scop „suveranitatea poporului” sau „domnia poporului prin popor”. Pentru realizarea reformelor sociale și politice preconizate de revoluție era, deci, necesară, înainte de toate, împlinirea idealului național, respectiv, făurirea statului național unitar. „Nu poate fi fericire fără libertate, nu poate fi libertate fără putere, și noi românii — sublinia N. Bălcescu — nu vom putea fi puternici pînă cînd nu ne vom uni cu toții într-unul și același corp politic.”⁴⁾

Între gânditorii și oamenii politici care s-au preocupat de problema unirii țărilor române ca principal factor de progres politic și social-economic, la loc de frunte se situează și Mihail Kogălniceanu și Costache Negri. Cu aproape două decenii înainte de crearea statului național modern, Mihail Kogălniceanu sublinia rolul și importanța națiunii, a unității naționale. El nu se limitează la promovarea unor principii teoretice, ci luptă hotărît pentru transpunerea lor în viață. Cu argumente științifice și dovezi factice se ridică împotriva acelor care încercau să prezinte în mod deformat istoria poporului român. Dacă în trecut a fost posibilă încălcarea drepturilor legitime ale românilor aceasta s-a datorat lipsei unității naționale. De aceea, arăta Kogălniceanu, este necesară unirea Moldovei cu Țara Românească,

FIȘE

ION MITRAN

SOCIALISMUL ȘI CONTEMPORANEITATEA

1983

EDITURA POLITICA
București

● O temă pe cit de actuală pe atît de complexă își propune să analizeze Ion Mitran în lucrarea publicată de curînd la EDITURA POLITICA sub titlul „Socialismul și Contemporaneitatea”. Este vorba, după cum

reiese și din titlul cărții, despre un proiect de a descifra trăsăturile care individualizează orînduirea socialistă în peisajul socio-politic contemporan. Una din ipotezele de bază ale autorului, care își află temelul în concepția elaborată de partidul nostru privind dinamica edificării socialismului, este aceea că teoria revoluționară are, prin definiție, un caracter deschis, în permanentă improspătare, este funciarmente critică și autocritică. Recuzînd în mod definitiv pozițiile dogmatice, închistate în canoane caduce, autorul structurează volumul în trei secțiuni: teoria și practica transformărilor revoluționare; dialectica structurilor și relațiilor social-politice în socialism; conducere științifică, ideologie revoluționară. Sub aspect problematic, în secțiunile cărții sint abordate fenomene și aspecte cum ar fi raportul din-

tre general și particular în dezvoltarea noii orînduiri, dinamica structurii sociale și relațiile social-politice, ideologia și practica socială ș.a.

Economia protecției mediului

● Intrucît problematica protecției mediului ambient a depășit de multă vreme cadrul dezbaterilor teoretice, penetrînd tot mai puternic în cotidian, economia — alături de alte discipline — este solicitată să interpreteze fenomenele, să evalueze implicațiile, să sugereze soluții eficiente. Unui asemenea scop și cu aplicație îndeosebi la nivelul economiei naționale a R.S. Cehoslovace îi este consacrată lucrarea „Economie a zivotni prostredi” publicată la Editura Academiei din Praga

(1982) elaborată de Jana Klackova. Autoarea a ordonat metodologic materialul supus analizei astfel: un prim capitol este consacrat inventarierii surselor de poluare după tipul de mediu supus infestării: sol, aer, apă etc. În continuare sint investigate posibilitățile de determinare a nivelului de poluare a mediului, privitye atît sub aspectul efectelor imediate cît și al celor de perspectivă, economice dar și social-umane. O secțiune importantă a volumului este consacrată elaborării unei schițe a unui sistem de indicatori specifici poluării mediului natural și a aflării modalităților prin care aceștia pot fi integrați în mecanismul planului. Pentru a fi eficiente, opinează autoarea, este necesar ca măsurile de prevenire a poluării să nu apară

unire „dictată atât de înverdat prin aceeași origine, limbă, obiceiuri, și interese”. Lui M. Kogălniceanu îi revine rolul de a prezenta în Adunarea Ad-Hoc a Moldovei din 7 octombrie 1857 propunerea privind viitoarea organizare a Principatelor Române. Cu acest prilej se subliniază că dorința cea mai mare a generațiilor prezente și viitoare este „Unirea Principatelor într-un singur stat, o unire care este firească, legitimă și neapărată, pentru că în Moldova și în Valahia sîntem același popor, omogen, identic ca nici un altul, pentru că avem același început, același nume, aceeași limbă, aceeași religie, aceeași istorie, aceeași civilizație, același instituții, același legi și obiceiuri, aceleași temeri și aceleași speranțe, aceleași trebuințe de îndestul, aceleași hotare de păzit, aceleași dureri în trecut, același viitor de asigurat și în sfîrșit aceeași misiune de împlinit”⁵⁾. Și tot Kogălniceanu este acela care proclamă că Unirea este „actul puternic al națiunii române”.

Idealul unirii și-au consacrat viața și activitatea personalități proeminente ale culturii românești. Între acestea, cum arătam mai sus, Costache Negri, care, încă din ani tinereții lega soarta țării de înfăptuirea Unirii. Încă înainte de izbucnirea revoluției de la 1848 C. Negri aprecia că „ancora de salvare” a românilor este Unirea. Astfel, într-o scrisoare din martie 1845 către I. Ghica, semnată de C. Negri și V. Alecsandri, se consemnează că: „A bine înțelesilor români gîndul înții trebuie să fie unirea a orice iaste român, ca cu tărie înmulțită să putem pași spre cuviincioasa înaintire”. Iar acest act urma să fie realizat „pe baze solide”, în vederea unirii țărilor române într-un tot organic, indivizibil. În timpul emigrației, alături de Bălcescu, Negri a desfășurat o rodnică activitate în cadrul mișcărilor unioniste. În toastul ținut la Paris în fața studenților și emigranților români, declara: „Să ne dăm împreună frățeeasca, ajutoare mină de Unire și să zicem cu toții:

Trăiască Moldova! Trăiască Valahia... Trăiască România Unită!... atunci numai vom fi ceea ce trebuie să fim, adevărații fiii unei singure și puternice Moșii!”⁶⁾. În anii următori, C. Negri a militat constant pentru înfăptuirea marelui act al Unirii. Atît ca deputat în Divanul Ad-Hoc și apoi ca agent diplomatic, făcînd din acest ideal o adevărată profesie de credință.

În pleiada sprijinitorilor Unirii se numărau și alte personalități remarcabile ale culturii românești, între care menționăm pe Ion Ghica, C.A. Rosetti, D.P. Marțian, C. Bolliac, Eftimie Murgu, Al. G. Goleșcu. În același context este semnificativă și contribuția lui George Bariț, Simion Bărnuțiu, Alex. Papiu Ilarian ș.a. care conferă ideii de Unire noi dimensiuni prin luarea în considerare în acest efort a populației din Transilvania, tot atît de dornică de a se uni în același „corp politic” cu Moldova și Muntenia. Argumentele lor în favoarea unirii sînt multiple (în esență ele nu diferă de ale celorlalți gînditori): comunitatea de limbă, de obiceiuri, sentimente, poziție geografică, originea comună și trecutul istoric ale poporului român. La acestea se adaugă și argumente de ordin economico-social: necesitatea dezvoltării susținute a agriculturii, industriei, comerțului, transporturilor, științei și învățămîntului, locul și rolul țării în circuitul economic internațional etc. Cu mult înainte de făurirea statului național unitar G. Bariț consemna că „unirea și unirea națională sînt bunuri mari, importante și însuflețitoare”, care presupun voința puternică „de a fi și a rămînea un singur popor”⁷⁾. Iar după unirea Moldovei cu Muntenia Alex. Papiu Ilarian, reliefind însemnătatea acestui act istoric, stăruia asupra rezonanței sale asupra conștiinței naționale a populației de peste Carpați. „Românii din Transilvania, în împrejurările de față — scria el — numai în Principate privesc, numai de aici așteaptă semnul, numai de aici își văd scăparea”⁸⁾.

Ideea Unirii, promovată asiduu de gînditorii înaintați ai vremii, a fost însoțită de acțiunea energică și hotărîtă a maselor care își legau destinul de înfăptuirea acestui ideal. Astfel, deputații săteni, întruniți la 26 octombrie 1857 ca să-și exprime dorințele „în privirea noului așezămînt și a noii rînduielei”, subliniau că „învieria României, săpată adînc în inima tuturor românilor, trecînd din strănepoți în strănepoți, vor binecuvînta timpurile viitoare numele întemeietorilor unui popor”⁹⁾. Pe drept cuvînt se poate spune că Unirea Moldovei cu Muntenia nu a fost un dar al împrejurărilor, ci o încununare a eforturilor unui întreg popor, care secole de-a rîndul, înfruntînd vitregiile vremii, și-a pregătit propriul său viitor.

prof. dr. Ion BULBOREA

¹⁾ Nicolae Ceaușescu, România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste vol. 2, Ed. politică, București, 1966, p. 24

²⁾ Vezi Progresul economic în România, Ed. politică, București 1977, p. 43-44

³⁾ N. Bălcescu, Opere IV, Corespondență, Ediție critică de G. Zane, Editura Academiei R.P.R., București, 1964, p. 348

⁴⁾ Idem p. 135. Ideea unirii Moldovei cu Muntenia, ca problemă a ordinea zilei, o întîlnim și la Tudor Vladimirescu. La 5 aprilie 1821, spre exemplu, el atrăgea atenția necesității apropiierii lor social-politice pentru ca „fiind la un gînd și într-un glas cu Moldova să putem cîștiga, deopotrivă, dreptățile acestor Principaturi, ajutorîndu-ne unul pe altul”. (Documente privind istoria României, Răscala din 1821, vol. II, București, 1959, p. 33)

⁵⁾ Gîndirea social-politică despre Unire (1859), Ed. politică, București, 1966, p. 149-150

⁶⁾ vezi D. Teleor, Oameni mari ai României, București, 1909, p. 28-29

⁷⁾ „Foarte pentru inimă, minte și literatură”, nr. 51 din 18 decembrie 1841, p. 400

⁸⁾ Din gîndirea social-politică despre Unire (1859), p. 274

⁹⁾ Idem, p. 175.

exclusiv sub dimensiunea lor de costuri și ca stimulente economice pentru recuperarea și revalorificarea unor subproduse utile conținute în diferitele tipuri de emisii industriale.

„Deprofesionalizarea” informaticienilor

● Philippe Breton își deschide articolul „L'informatique: les dangers d'une professionnalisation excessive”, publicat în numărul 1851 al revistei „PROBLÈMES ECONOMIQUES”, cu o întrebare aparent bizară: are informatica nevoie în mod real de informaticieni? Explicînd întrebarea, autorul precizează că are în vedere fenomenele negative de care excesiva profesionalizare a informaticienilor le vedește atît în ce privește utilizarea rațională a informației cît și transferul de cunoștințe în societate. În ce

ar consta aceste disfuncții? Potrivit opiniei exprimate de Ph. B., ar fi vorba despre contradicția între socializarea progresivă a tehnicilor informatice și formalismul specific acestor tehnici; despre contradicția între caracterul pretins neutru al informaticienilor în raport cu informația tratată și conținutul angajat, valorizat al acesteia; în sfîrșit, pe un plan mai larg, informaticienii propun un mod de viață și un sistem cultural „modern” care nu ar reprezenta altceva decît o extrapolare a valorilor profesionale. Anihilarea acestor contradicții, exprimată metaforic de autor prin cerința „deprofesionalizării” informaticienilor, s-ar putea realiza pe de o parte prin lărgirea orizontului de cultură al acestora iar pe de altă parte prin pregătirea informatică a unor contingente tot mai largi ale populației.

Analiză comparativă

● Deși este unanim recunoscută importanța calității producției pentru asigurarea competitivității și viabilității întreprinderilor, sînt numeroase cazurile în care eforturile unor companii orientate spre creșterea calității nu au rezultatele așteptate. Încercînd să surprindă care sînt factorii ce conduc la o asemenea stare de fapt doi autori — Robert Rehder și Faith Ralston propun în articolul „Why some companies fail in quality management” (publicat în numărul din ianuarie a.c. al revistei INTERNATIONAL MANAGEMENT), o analiză comparativă a întreprinderilor cu rezultate bune și a celor care au eșuat în această tentativă. Concluzia studiului este aceea că aplicarea unor programe de gestiune a calității este eficientă numai în condi-

FIȘE

țiile în care a fost creată ceea ce autorii denumesc „cultura întreprinderii”. Cu alte cuvinte ar fi vorba despre un nou sistem de relații și responsabilități între diferite trepte ierarhice la nivelul întreprinderii, stimularea inițiativii și creativității personalului, un sistem de conducere puternic descentralizat. Or, aceste elemente — care presupun abandonarea „culturii birocratice” specifică pentru numeroase întreprinderi occidentale — se acumulează în perioade mari de timp și în condițiile aplicării consecvente a unei anumite strategii în domeniul ridicării calității produselor.

CREȘTEREA PRODUCTIVITĂȚII MUNCII — OBIECTIV DE IMPORTANȚĂ NAȚIONALĂ (II)

Productivitatea muncii și eficiența economică a ramurilor industriale

ABORDÎND problema productivității muncii în economia noastră națională din perspectiva prevederilor Programului adoptat de plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie 1983 sintem de părere că un aspect major al creșterii productivității la nivel național îl constituie creșterea productivității muncii în cadrul ramurilor industriale. Înțelegem prin **productivitatea pe ramură** nivelul valoric al productivității muncii realizată pe unitate de timp în fiecare ramură a producției materiale. Luarea în calcul a nivelului productivității pe ramuri are o importanță aparte în politica economică, în strategia economică, aceasta permițând orientarea spre dezvoltarea acelor ramuri care, realizând o productivitate mai înaltă, pot conduce la o eficiență economică superioară, deci la un randament economic mai mare, ceea ce se concretizează într-o cotă parte mai mare a ramurii respective la realizarea venitului național, a avuției naționale. Luarea în considerație, în politica economică, a nivelului productivității pe ramură are o importanță cu totul aparte și în stabilirea nomenclatorului de produse care se fabrică de ramura industrială sau agricolă respectivă.

Este evident, spre exemplu, că interesele economiei naționale, ale societății în ansamblu cer orientarea producției în cadrul unei ramuri industriale spre produsele de cea mai mare valoare economică, spre acele produse care fructifică mai bine prin prețurile obținute pe piața internă și externă rezultatele muncii, inteligența tehnică, materiile prime și materialele folosite. Pornind de aici, este de la sine înțeles că pentru societate este avantajos să fabrice nu orice produse într-o ramură sau alta ci tocmai pe acelea care au un grad înalt de tehnicitate și fiabilitate, încorporează în ele cea mai mare valoare a muncii umane și deci aduc beneficii mari, satisfăcând cerințele economiei naționale. Este cunoscut, de altfel, că o sarcină economică prioritară a actualului plan cincinal este obținerea unor valori de două sau trei ori mai mari din prelucrarea materiilor prime introduse în ciclul de fabricație, decât se obțineau în cincinalul anterior.

Așadar, considerăm noi, productivitatea pe ramură este un indicator economic de mare importanță și e necesar să i se acorde o atenție permanentă din partea ministerelor economice. În lumina prevederilor Programului de creștere a productivității muncii, rezultă necesitatea ca ministerele economice, ca organisme de stat care coordonează dezvoltarea ramurilor de producție, să manifeste mobilitate, să renunțe cu curaj la fabricarea produselor depășite și să orienteze producția spre sortimentele de cea mai înaltă valoare economică, cerute pe piața internă și la export, să asigure sporirea an de an a productivității muncii pe ramură. De altfel, așa cum rezultă din practica economică, orientarea structurii de producție a unei ramuri poate influența și dezvoltarea celorlalte ramuri, oferindu-le noi mărci de produse, mai perfecționate și deci purtătoare de valori economice superioare.

Pornind de la orientările cuprinse în documentele de partid, în planul cincinal și în Legea planului național unic de dezvoltare economico-socială pe anul 1984, organele de stat de resort, ministerele sînt cele care au sarcina să asigure realizarea de noi produse, modernizate, de mai mare eficiență economică cu o productivitate și cu o valoare de întrebuințare tot mai mari. Realitatea arată că o legitate a progresului economic este

continua înnoire a producției. Iar aceasta presupune stimularea progresului tehnic, a creativității științifico-tehnice, renunțarea la fabricarea a ceea ce este depășit, perimat, ineficient, alinierea, am putea folosi acest cuvînt, la cursul mondial al progresului tehnic, al producției, deschiderea largă spre nou.

De aici necesitatea ca în fiecare unitate productivă să se acorde atenție activității de cercetare, de concepție, întărind compartimentele de creație tehnică, stimulînd inovațiile, imbinînd munca productivă cu cercetarea. De aici necesitatea unei preocupări continue pentru introducerea în producție a rezultatelor cercetării științifice, scurtînd drumul de la cercetare la asimilare și fabricație. De aici necesitatea de a urmări în fiecare unitate nivelul tehnic, parametrii funcționali ai fiecărui produs, comparîndu-l cu produsele similare fabricate în alte țări, tinzînd mereu chiar spre depășirea acestora. „**Trebuie — cerea tovarășul Nicolae Ceaușescu — să facem în așa fel încît produsele românești să stea — ca să mă exprim plastic — cu fruntea sus, să nu le fie rușine că sînt fabricate în România; dimpotrivă, să poată sta cu fruntea sus și să spună: «Da, iată, acestea sînt produsele realizate de muncitorii, de constructorii socialismului din România, care știu că sînt proprietari, producători, că muncesc pentru ei și sînt hotărîți să facă lucruri de înaltă tehnicitate, de bună calitate».**”

Productivitatea și eficiența activității economice a întreprinderilor

DACĂ la nivelul economiei naționale și al ramurilor producției materiale — domenii la care ne-am referit în capitolele precedente — problema productivității muncii ține, cu precădere, de strategia dezvoltării economice, se subsumează analizei în plan macroeconomic, la nivelul întreprinderii socialiste — unitate de bază în sistemul economiei noastre naționale — ea se subsumează activității productive și economico-financiare practice, devine un indicator economic concret care stă la baza planului de producție, a bugetului de venituri și cheltuieli, a rentabilității economice. Realitatea arată că, în condițiile aceleiași dotări tehnico-materiale, realizează un volum superior de producție — atît valoric cît și fizic — întreprinderea care înregistrează un nivel mai ridicat al productivității muncii, iar aceasta se reflectă — în condițiile realizării celorlalți indicatori — într-o rentabilitate economică mai mare. Creșterea productivității muncii pe întreprindere, secție, sector, atelier și loc de muncă este o cale dintre cele mai importante pentru sporirea producției materiale, realizarea fondului de retribuție, a celorlalte venituri și a beneficiilor planificate. În aceasta constă și interesul sporit pe care economia socialistă îl generează în rândul personalului muncitor din unitățile de producție pentru găsirea soluțiilor necesare fructificării mai bune a capacităților de producție și forței de muncă și care să se reflecte în niveluri superioare de productivitate.

Așa cum a remarcat în mai multe rînduri tovarășul Nicolae Ceaușescu, s-au obținut unele rezultate bune în creșterea productivității muncii, în folosirea mijloacelor fixe și circulante ale unităților socialiste, dar ele nu reflectă încă pe deplin nivelul dotării tehnice, nu sînt peste tot pe măsura investițiilor făcute de societate în dotarea cu mașini, utilaje, instalații, în dezvoltarea cercetării tehnico-științifice, în pregătirea tehnico-

profesională a personalului muncitor și asigurarea cu cadre tehnico-ingenerești. În unele întreprinderi s-au obținut niveluri de productivitate comparabile sau chiar superioare celor obținute în întreprinderi din țări cu tradiție industrială, dar sînt și unități unde nu sînt pe deplin folosite posibilitățile de creștere a productivității muncii. Trebuie să facem totul, cerea secretarul general al partidului, pentru a folosi cît mai bine mijloacele de care dispunem, pentru a realiza o înaltă productivitate a muncii.

După cum se știe, Programul privind aplicarea fermă a principiilor autoconducerii muncitorești și autogestiunii, prevederile Decretelor Consiliului de Stat privind generalizarea retribuirii în acord global și a altor forme specifice de retribuție, calcularea și eliberarea fondului de retribuție și altele generează coordonate noi în activitatea ministerelor și a celorlalte organe de stat. Aceste reglementări leagă nivelul retribuției individuale a personalului muncitor de nivelul producției fizice realizate și de alte condiții stabilite prin contractul de acord global — între acestea fiind de reținut mai ales încadrarea în consumurile materiale și energetice stabilite, încadrarea în indicii de calitate planificați, precum și realizarea producției pentru export. Iar dacă realizarea producției materiale în sortimentele stabilite prin plan este indicatorul de bază al activității productive, atunci productivitatea muncii este una dintre cele mai importante pîrghii, o cale istoricește verificată de creșterea a volumului producției materiale, atît fizic cît și valoric. Se poate spune că nu există latură mai importantă a activității economico-organizatorice a consiliilor oamenilor muncii decît organizarea temeinică a producției și a muncii astfel încît să se asigure folosirea deplină a capacităților de producție, creșterea productivității muncii, realizarea integrală a producției fizice. În sortimentele planificate. livrarea ritmică a produselor la piața internă și la export, respectînd întru totul parametrii tehnico-economici, funcționali, de calitate ai tuturor produselor livrate.

Pornind de la asemenea concluzii și asemenea orientări în politica economică a partidului se impune atenției și faptul că în Programul adoptat de plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie 1983 sînt stabilite căile majore de creștere a productivității muncii în unitățile productive, între care :

1 Accentuarea progresului tehnic, perfecționarea dotării întreprinderilor cu utilaje, echipamente și alte mijloace de producție de înalt nivel tehnic. Progresul tehnic este o latură esențială a progresului economico-social de ansamblu, o pîrghie economicește verificată de creștere a productivității muncii și de ridicare a nivelului calitativ, tehnico-funcțional, a fiabilității produselor fabricate. Tocmai de aceea — ni se pare indicat să remarcăm acest lucru — partidul nostru, personal secretarul său general, promovează o politică de stimulare a științei românești, stimulează mișcarea de inovații, dau impuls creativității tehnice românești. Se impune de aici, ca o concluzie pentru activitatea tehnico-productivă, orientarea celor mai bune cadre tehnice din unitățile productive spre sectoarele de concepție, de cercetare și proiectare, spre acele sectoare care asigură viuznea în perspectivă, elaborarea și promovarea unor noi tehnologii de fabricație, înnoirea produselor fabricate.

În această ordine de idei — pornind de la realitățile vieții și de la cursul mondial al științei și tehnicii, Programul privind creșterea productivității muncii dă noi coordonate politicii partidului în domeniul progresului tehnic. Așa cum rezultă din Program, din sublinierile repetate ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, o sarcină de prim ordin în actuala perioadă, o coordonată prioritară a progresului tehnic o constituie introducerea mecanizării și automatizării, a liniilor de producție automatizate, folosirea mașinilor-agregat multifuncționale, a roboților industriali, a microprocesoarelor, extinderea conducerii cibernetizate a proceselor de producție, folosirea tehnicii electronice în programarea și urmărirea producției, promovarea unor tehnologii avansate bazate pe electroeroziune, extrudare și chimizare în prelucrarea produselor și altele. Aceasta obligă unitățile economice să dezvolte propria activitate de concepție, cercetare științifică și tehnică, sistemul de autoutilare căci, așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, „realizarea unei producții superioare necesită nu intensificarea efortului fizic, ci a muncii de concepție, în vederea extinderii mecanizării și automatizării, aplicării proceselor tehnologice moderne.“ O asemenea concep-

ție științifică despre progresul tehnic este de natură să revoluționeze însăși producția materială, să dea noi coordonate productivității muncii.

2 Între factorii stimulatori ai productivității muncii, Programul prevede, în al doilea rînd, ca importanță și eficiență, organizarea științifică a producției și a muncii. Se știe că organizarea este o cerință a funcționalității fiecărui colectiv de oameni ai muncii, ea permite folosirea rațională a personalului muncitor, cît și a mijloacelor tehnice și materiale. Organizarea este chemată să asigure legătura organică, firească, funcțională între secții, sectoare, ateliere, circulația normală între secții și ateliere a materiilor prime, materialelor, semifabricatelor ; legăturile exterioare ale întreprinderii, buna aprovizionare tehnico-materială, onorarea contractelor la piața internă și la export, asigurarea resurselor financiare necesare producției și retribuției muncii, onorarea obligațiilor legale față de stat ; asigurarea unor condiții sociale normale pentru personalul muncitor și altele. Nu degeaba se spune că o bună organizare reprezintă cheia succesului, garanția bunei funcționalități a fiecărei unități socialiste. Fără îndoială că activitatea de organizare și conducere este eficientă atunci cînd preîntîmpină apariția dereglărilor în producție, în activitatea economico-financiară, de export, iar aceasta presupune promovarea unei concepții dialectice despre structurile organizatorice interioare ale unităților, urmărirea cu atenție a dinamicii activității sale economico-productive, sociale și perfecționarea structurilor de organizare și conducere potrivit cerințelor generate de această dinamică.

Un obiectiv dintre cele mai importante al actului conducerii întreprinderilor — cu influențe directe asupra nivelului productivității muncii — este **îmbinarea activității de producție curentă cu viziunea în perspectivă**, urmărirea tendințelor obiective care se manifestă în domeniul producției de ramură, în știință și tehnică, pentru a preîntîmpina rămîinerile în urmă, stagnarea, apariția de contradicții. În general, se cere o corelare strînsă între nivelul tehnic al dotării și icidele de eficiență economică realizat pe întreprindere, creșterea mai rapidă a productivității muncii față de creșterea retribuției medii a personalului muncitor. Am adăuga la toate acestea cerințele — de atîtea ori subliniate de tovarășul Nicolae Ceaușescu — de a asigura o bună normare a timpului de lucru, a consumurilor, a personalului, de a asigura corelații judicioase între producțiile fizice și consumurile de muncă pe produs, de a asigura în permanență o ordine și disciplină desăvîrșite, de a cultiva — în întreg colectivul de oameni ai muncii — răspunderea, spiritul de abnegație, revoluționar, căutările creatoare, dragostea și atașamentul față de locul de muncă.

3 Indicînd căile majore de creștere a productivității muncii în unitățile socialiste de producție, Programul subliniază, în al treilea rînd, pregătirea tehnico-profesională a personalului muncitor, îmbogățirea experienței dobîndite în producție, a cunoștințelor tehnice, științifice, de specialitate. „**Dacă înnoim utilajele și introducem tehnologii noi**, spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu, este firese ca și muncitorii, inginerii, tehnicienii să-și însușească cunoștințe noi, pentru a stăpîni noile tehnologii, noile mașini... Fără organizarea temeinică a ridicării cunoștințelor profesionale și tehnice nu vom putea asigura creșterea rapidă a productivității muncii !”

Societatea noastră dispune de o rețea ramificată de școli profesionale și licee industriale și agroindustriale de profil, de un sistem larg de cursuri de perfecționare a pregătirii profesionale în economia industrială, de o rețea largă de cursuri agrozootehnice de masă și altele. Ceea ce se desprinde însă din documentele partidului și statului, este necesitatea de a se asigura o preocupare permanentă, constantă, pentru instruirea tehnico-profesională și îmbogățirea cunoștințelor de specialitate ale tuturor lucrătorilor din domeniul producției materiale, țînînd seama de progresele, de schimbările ce intervin permanent în tehnică, în știință, în toate domeniile. Totodată, pe acest fond al pregătirii tehnico-profesionale, devine necesară și își afirmă valențele transformatoare pregătirea politico-ideologică, dezvoltarea conștiinței muncitorești, revoluționare — forță motrice a progresului social în România socialistă.

dr. Ilie RĂDULESCU

CONVORBIRI ECONOMICE

CU

JÓZSEF BOGNÁR

directorul Institutului de economie mondială
al Academiei de științe a R. P. Ungare

Problemele globale impun o largă colaborare

● Care sînt perspectivele revitalizării procesului dezvoltării în lumea a treia ținînd seama de impasul în care se află negocierile globale ?

— Negocierile globale și crearea unui sistem instituțional de negocieri globale sînt absolut necesare tocmai pentru că în economia mondială există o serie de probleme globale. Datorită interdependenței în creștere dintre activitățile economice ale diferitelor state naționale, o anumită coordonare între politicile economice naționale va fi de asemenea necesară în viitor.

Dacă pînă nu demult concepția lumii occidentale despre economia mondială era dominată de economiștii keynesiști, între timp școala monetaristă a devenit dominantă în gîndirea occidentală, politica monetaristă devenind chiar politica oficială guvernamentală în S.U.A., în Anglia și alte țări capitaliste, ceea ce este de natură să afecteze dezvoltarea mondială globală și relațiile cu țările în curs de dezvoltare. Argumentul monetariștilor este că cea mai importantă problemă actuală este reducerea inflației. Desigur, acest obiectiv este necesar și important, dar într-o economie complexă nu trebuie urmărit doar un singur obiectiv. În același timp există problema șomajului, a creării de noi locuri de muncă, iar pe plan internațional — faptul că în anul 2000, peste 80% din populația lumii va trăi în țări în curs de dezvoltare. Avînd o mare datorie externă, aceste țări trebuie să utilizeze cea mai mare parte a încasărilor lor în valută pentru serviciul datoriei, astfel încît rămîn cu o putere de cumpărare foarte limitată pentru importuri, ceea ce poate afecta grav dezvoltarea lor economică. Pe de altă parte, o condiție a redresării este sporirea exporturilor. Nici țările capitaliste, nici cele socialiste nu se pot dezvolta dacă nu au posibilitatea să-și sporească exporturile. În consecință mă aștept ca, în următorii ani, un nou mod de gîndire să apară și în lumea occidentală, care să susțină necesitatea dezvoltării economice a țărilor lumii a treia ca o cale instituțională de creare a puterii de cumpărare. Creditele pe o anumită perioadă sînt utile, dar crearea puterii de cumpărare presupune extinderea activității economice în aceste din urmă țări. De aceea cred că în următorii doi-trei ani problemele țărilor în curs de dezvoltare se vor afla din nou mai mult în centrul atenției economiei mondiale.

Calea pentru a obține o redresare în economia mondială nu mai este doar realizarea echilibrului în fiecare economie națională, ci și o anumită coordonare a politicilor economice. Trebuie să se găsească un mod de a face față problemelor globale, pe care economiile naționale singure nu le pot soluționa. De aceea cred că organismele internaționale trebuie să joace un rol sporit, cel puțin în inițierea activităților științifice și politice pentru înțelegerea acestei situații noi și complicate și elaborarea metodologiei de a-i face față. O anumită cooperare este absolut necesară. Este adevărat că există 180 de economii naționale, cu sisteme de interese foarte diferite, iar armonizarea lor într-o cooperare este și o problemă politică, iar acum trăim într-o perioadă de încordare internațională și de accentuare a cursei înarmărilor. Dar dacă nu vom putea soluționa această problemă, se va produce o înrăutățire gravă a situației economice, cu efecte serioase asupra situației politice și a securității.

● Am constatat că institutul dv. acordă o atenție deosebită consecințelor cursei înarmărilor și relației dezarmare-dezvoltare.

— Cel mai grav este desigur pericolul la adresa păcii. Cursa înarmărilor generează și lipsă de încredere între țări ; or, cînd lipsește încrederea, cooperarea economică este mult mai dificilă, mai ales cea industrială, agricolă, care presupun un termen lung.

În ce privește efectele economice pe planul economiilor naționale, trebuie să ne referim separat la țările dezvoltate și la cele în curs de dezvoltare. După părerea mea, în țările dezvoltate, contrar afirmațiilor unor, producerea armamentelor actuale creează mai puține locuri de muncă decît vechiul tip de armament. În al doilea rînd, ea irosește în scopuri militare o mare parte a capitalului acumulat, ceea ce face ca în majoritatea țărilor dezvoltate rata reală a acumulării să fie foarte scăzută. Și în cazul țărilor în curs de dezvoltare cursa înarmărilor are un efect catastrofal din mai multe puncte de vedere. Încasările valutare sînt utilizate pentru cumpărarea de arme în loc să fie alocate pentru dezvoltarea industriei, a economiei. Pe de altă parte, înarmarea țărilor în curs de dezvoltare se face întotdeauna sub lozincă antiimperialismului, dar foarte frecvent aceste țări utilizează armele unele împotriva altora. În majoritatea cazurilor diferențele existente între țările în curs de dezvoltare sînt moștenite. Dar într-o lume globală, ca cea actuală, în care există o tensiune între superputeri, dacă una din ele are un interes într-un conflict local, antrenează astfel și interesul celorlalte, din considerente de echilibru global. De aceea, un război local se poate transforma într-un conflict internațional, iar momentul de soluționare ajunge să depindă de relațiile între superputeri, nu de forțele locale care, mai devreme sau mai tîrziu, vor dori să pună capăt războiului și să-și dezvolte mai departe economia.

● Care sînt principalele preocupări ale institutului pe care îl conduceți ?

— Preocuparea noastră cea mai importantă este de a furniza prognoze privind economia mondială. După părerea mea, o asemenea preocupare este importantă în orice economie planificată, dar mai ales în țările socialiste mici, în economia cărora comerțul exterior joacă un rol important. A planifica economia națională fără a lua în considerare ce se va întîmpla în economia mondială este total imposibil. De aceea cu doi ani înaintea pregătirii planului cincinal furnizăm organului de planificare prognoza noastră. O altă preocupare o reprezintă studierea evoluției probabile a unor țări luate separat (principalele țări capitaliste dezvoltate, toate țările socialiste europene și 16—17 țări în curs de dezvoltare importante). Pe această bază, dacă guvernul ne cere, putem extinde analiza noastră la alte țări care prezintă interes comercial sau politic în viitorul apropiat. Desigur, în prognoze nu ne referim numai la dezvoltarea economică, ci și la cea tehnologică, științifică, la structura educațională etc ; avem de asemenea în vedere diferite alternative politice, prognoza concretă în domeniul politic fiind mult mai dificilă.

Noi nu ne propunem să analizăm prea aprofundat evenimentele trecute pentru că, după părerea mea, într-o lume care evoluează accelerat, trebuie dat un răspuns foarte rapid diferitelor impulsuri externe. Trecutul este desigur important, dar nu oferă noi soluții pentru viitor. Ne ocupăm de asemenea de problemele sistemului monetar internațional, ale unor instituții internaționale, inclusiv sub aspectul schimbărilor instituționale care se cer făcute în următorii 10—15 ani.

În același timp se ridică o nouă problemă : dacă se constată ce se poate aștepta în economia mondială, trebuie trase și concluziile sub aspectul definirii celui mai rațional comportament al economiei noastre — cu propriul ei sistem de interese — într-o anumită situație economică externă. Această problemă, care nu este simplă, se află acum în centrul atenției.

● Cum apreciați masa rotundă la care ați participat la București și în general colaborarea cu cercetătorii români ?

— Este vorba de prima masă rotundă pe teme economice între specialiști din Ungaria și România și între cele două institute de economie mondială, deși, desigur, am avut frecvente ocazii de a ne întîlni și pînă acum. În cadrul acestei mese rotunde am schimbat idei despre modul cum vede fiecare evoluția probabilă a economiei mondiale. Am discutat de asemenea despre relațiile celor două țări ale noastre cu statele capitaliste dezvoltate și cu cele în curs de dezvoltare. Am făcut un schimb de idei și în problemele cooperării între țările socialiste în situația dată și previzibilă din economia mondială. Concluzia noastră finală în această privință a relevat importanța perfecționării cooperării între țările socialiste într-un mod care să fie mai mult axat pe export și mai orientat spre piețe terte. Tipul vechi de cooperare între țările socialiste, care mai există și azi, urmărirea mai ales acoperirea necesarului de import pe această cale, ceea ce inițial era justificat, deoarece C.A.E.R. a luat naștere în perioada războiului rece, a embargoului etc., cînd era foarte important să fie substituite produsele pe care lumea capitalistă nu era dispusă să ni le livreze. În prezent însă noi avem posibilități de a spori comerțul nostru și cu țările occidentale, cu cele în curs de dezvoltare și este necesar să facem acest lucru pentru că, din cauza datoriei externe, un număr de ani va trebui să exportăm mai mult decît putem importa. Această perioadă nu va fi probabil prea scurtă.

Am constatat că avem o serie de idei comune cu prietenii noștri de la Institutul de economie mondială din București. Avem desigur și deosebiri de vederi, pentru că și mecanismele noastre economice sînt diferite. Este normal să cooperăm chiar în condițiile acestor diferențe, mai ales că ele sînt firești și că nimeni nu se așteaptă ca ele să dispară.

Interviu realizat de
Dinu DRAGOMIRESCU

Pentru diminuarea încordării internaționale, pentru pace și dezarmare

AȘTEPTATĂ cu mult interes de toate popoarele europene, ca și de opinia publică mondială, la 17 ianuarie se deschide la Stockholm Conferința privind măsurile de creștere a încrederii și securității și dezarmare în Europa. Această reuniune are loc în condițiile internaționale deosebit de complexe și dificile, caracterizate prin creșterea încordării internaționale, prin ascuțirea contradicțiilor dintre unele țări și grupuri de țări. Așa cum se știe, în pofida protestelor opiniei publice, pe teritoriul unor state din Europa occidentală au devenit operaționale primele rachete americane, acțiune care a determinat retragerea Uniunii Sovietice de la negocierile de la Geneva și anunțarea unor contra-măsuri. La scurt timp după întreruperea în aceste condiții a tratativelor legate de rachetele cu rază medie de acțiune (INF), au luat sfârșit și rundele de negocieri START și MBFR. În relațiile dintre cele mai mari puteri ale lumii s-a înregistrat o situație de încordare extremă, având un impact negativ potențial asupra întregii situații internaționale. Așa cum se constată în Declarația comună a președintelui Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu, și a primului ministru al Greciei, Andreas Papandreu, „deși în prezent nu există o confruntare deschisă cu arme nucleare, escaladarea înarmărilor, creșterea încordării internaționale și lipsa unui dialog constructiv între S.U.A. și U.R.S.S. măresc pericolul unei catastrofe nucleare”.

Consecvență poziției sale de principiu, acționând pentru pace și colaborare cu toate statele, țara noastră a luat o atitudine fermă și constructivă în direcția reluării tratativelor, a propus măsuri concrete vizând ieșirea din impasul provocat de amplasarea noilor rachete. Apelul adresat de Marea Adunare Națională a Republicii Socialiste România parlamentelor și parlamentarelor din țările Europei, S.U.A. și Canada, Declarația Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., Consiliului de Stat și Guvernului român — ce cuprind importante propuneri în direcția depășirii actualei situații — ilustrează cât se poate de elocvent dorința de pace a poporului român, modul remarcabil în care România, președintele Nicolae Ceaușescu înțeleg să-și aducă contribuția la revitalizarea cursului destinderii.

Așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în interviul solicitat de ziarul iugoslav „Borba”: „... noi acordăm o mare însemnătate reuniunii de la

Stockholm (...) Considerăm că — în actualele împrejurări internaționale și în situația care s-a creat în Europa — această reuniune poate avea un rol foarte important în adoptarea de măsuri concrete în direcția diminuării încordării, a întăririi încrederii, a înlăturii dezarmării, ceea ce va putea exercita o influență puternică asupra evoluției generale”.

Data fiind întreruperea celorlalte canale de comunicare este neîndoielnic că deschiderea Conferinței pentru măsuri de creștere a încrederii și securității și dezarmare în Europa reprezintă un moment deosebit de fructificat ce se cere fructificat din plin de toate forțele înaintate și progresiste, de toți cei care doresc să contribuie la depășirea actualelor situații de confruntare, să evite pericolul războiului nuclear. Popoarele, cercuri foarte largi ale opiniei publice așteaptă de aceea ca această reuniune, care se va desfășura la nivelul miniștrilor afacerilor externe, cu participarea tuturor celor 35 de state semnatare ale Actului final de la Helsinki (inclusiv S.U.A. și Canada) să ofere posibilitatea reluării dialogului dintre U.R.S.S. și S.U.A., ca și a convenirii unor măsuri de natură să ducă la întărirea încrederii între toate țările continentului, la efectuarea unor noi pași pe drumul traducerii în viață a documentelor adoptate la Helsinki.

Desfășurându-se într-un cadru multilateral, cu participarea tuturor statelor angajate în procesul Conferinței pentru Securitate și Cooperare în Europa, respectând egalitatea și consensul, viitoarea reuniune ar putea constitui un cadru propice pentru angajarea dialogului între cele mai mari puteri ale lumii, dar și pentru participarea directă și responsabilă la tratative a tuturor celorlalte țări, cărora le revine un rol de seamă în acțiunea pentru apropierea pozițiilor pentru risipirea neîncrederii, pentru reluarea cursului cooperării și destinderii. Conferința privind măsuri de creștere a încrederii și securității și dezarmare în Europa reprezintă de fapt cel mai important dintre obiectivele preconizate în Documentul final al reuniunii de la Madrid a reprezentanților statelor participante la C.S.C.E. Așa cum se arată în documentul adoptat la Madrid, scopul acestei conferințe, „ca o parte integrantă și substanțială a procesului multilateral inițiat de Conferința pentru Securitate și Cooperare în Europa, cu participarea tuturor statelor semnatare ale Actului final, este de a întreprinde, în

etape, acțiuni noi, eficiente și concrete, destinate să realizeze progrese în întărirea încrederii și securității și în înlăturarea dezarmării, astfel încât să se dea efect și expresie îndatoririlor statelor de a se abține de la amenințarea cu forța sau folosirea forței în relațiile lor reciproce”.

Îndatorirea de a se abține de la folosirea forței și amenințarea cu forța constituie, după cum se știe, o obligație fundamentală a statelor, înscrisă în Carta O.N.U. și în Actul final al C.S.C.E. Cu toate acestea, așa cum demonstrează viața, această îndatorire nu a fost, din păcate, respectată de unele state semnatare ale Actului final. Escaladarea înarmărilor, acțiunile de forță atât de prezente în ultimii ani, au determinat, cum era și firesc, o preocupare constantă — în special din partea țărilor mici și mijlocii — pentru a da un plus de eficiență acestui principiu. Capitolul militar al Actului final, destul de sărac, nu a putut să ofere un set de garanții reale și concrete tuturor statelor, că forța nu va fi folosită împotriva lor. Actul final condamnă, evident, folosirea forței și amenințarea cu forța, dar se limitează practic a stabili, ca măsuri de întărire a încrederii, notificarea manevrelor „de anvergură” (la care participă cel puțin 20 000 militari) și invitarea unor observatori pentru a asista la manevre militare, acțiune care se face însă „voluntar și pe bază bilaterală în spirit de reciprocitate și bună voință”, numărul observatorilor și condițiile de participare ale acestora urmând a fi stabilite în mod exclusiv de statul invitant. Dacă aceste dispoziții ale Actului final au un caracter, evident, limitat, prezintă un mare interes o serie de idei generale înscrise în capitolul militar al Actului final. Printre acestea se remarcă în mod deosebit natura complementară a aspectelor politice și militare ale securității, raportul reciproc dintre securitatea fiecărui stat participant și securitatea europeană, respectarea intereselor de securitate ale tuturor statelor participante, inerente egalității lor suverane.

Documentul adoptat la Madrid are meritul de a-și propune dezvoltarea prevederilor înscrise în Actul final. Este vorba, în primul rând, de extinderea ariei geografice de aplicare a măsurilor de încredere ce va cuprinde, potrivit acordului statelor participante, întreaga Europă, precum și zona maritimă și spațiul aerian adiacent. În al doilea rând, dar cu nimic mai puțin

important, este faptul că viitoarea conferință inițiază de fapt un proces a cărei primă etapă va fi consacrată negocierii și adoptării unui ansamblu de măsuri de creștere a încrederii și securității reciproc complementare, destinate să reducă riscul confruntării militare în Europa. O a treia idee, ce o considerăm de asemenea esențială, este aceea că viitoarea conferință se va desfășura „pe baza egalității în drepturi, echilibrului și reciprocității, respectului egal pentru interesele de securitate ale tuturor statelor participante la C.S.C.E. și a obligațiilor lor respective privind măsurile de creștere a încrederii și securității și dezarmarea în Europa“.

Trebuie subliniat că viitoarea conferință de la Stockholm reprezintă de fapt prima reuniune militară desfășurată pe baza consensului, a egalității depline în drepturi a tuturor statelor participante, dintre care marea majoritate sînt state mici și mijlocii. Dacă pînă în prezent negocierile cu caracter militar se desfășurau de regulă la nivelul țărilor celor mai puternici înarmate sau antrenau numai țările dintr-o anumită zonă a Europei (ca de pildă negocierile MBFR), Conferința de la Stockholm consacră pentru prima dată o bază absolut democratică de desfășurare a lucrărilor, situație de natură să-i confere caracterul unui forum egalitar și democratic în care țările mici și mijlocii vor dispune de largi posibilități de acțiune. Nu trebuie uitat faptul că la baza convocării Conferinței pentru măsuri de încredere și securitate și pentru dezarmare în Europa (denumită pe scurt C.D.E.), au stat propunerile prezentate de Franța,

Iugoslavia, Polonia, România și Suedia. Cele cinci state au motivat acțiunea lor prin nevoia acută, resimțită pe continent, de a se îmbunătăți raporturile dintre țările europene și de a se asigura condiții în care popoarele Europei să poată trăi în pace, la adăpost de orice amenințare sau atingere la adresa securității lor. În opinia celor cinci țări se avea în vedere în principal diminuarea tensiunii și a riscului de confruntare militară, oprirea acumulării continue și crescînde de armamente, începerea unui proces care să ducă, prin întărirea încrederii, a stabilității și securității în Europa, la dezarmarea generală și completă, sub un control internațional strict și eficace.

Desfășurîndu-se sub semnul unor evenimente care au afectat profund relațiile internaționale, al unor declarații politice contradictorii, cu vădit caracter polemic, emanate de la factori responsabili, viitoarea conferință ar putea fi martora încercării unor state de a transforma această reuniune într-un schimb de acuzații reciproce. Există, de asemenea, și riscul ca țările mari, cu interese specifice, să prefere alte modalități de acomodare, implicînd o participare restrînsă. În orice caz, este remarcabil faptul că deschiderea acestei reuniuni are loc în condițiile în care foarte multe țări — inclusiv cele care au acceptat instalarea noilor rachete — doresc o dezbatere cu participare multilaterală, convenirea unor soluții între marile puteri care să nu impiezeze asupra intereselor lor de securitate. Este cert că interesele de securitate diferă de la o țară la alta. Într-un fel pot fi concepute interesele

de securitate ale marilor puteri, care au de apărut mari spații geografice și care au interese politice și strategice în diferite regiuni ale lumii, și în alt fel pot fi concepute interesele de securitate ale țărilor mici și mijlocii, care doresc în fond reducerea confruntării și care se opun posibilității de a deveni teatru potențial pentru un viitor război nuclear. Oricît ar fi de mari diferențele de viziune, de interese între diferite țări și categorii de țări, este cert că toți participanții trebuie să caute convenirea unor soluții reciproc acceptabile, care vor trebui determinate prin consens, luîndu-se în considerație în ultimă analiză poziția și interesele fiecăruia din statele participante. În aceasta constă de fapt marea speranță pe care o oferă reuniunea de la Stockholm, care trebuie să reprezinte, în concepția majorității țărilor participante, o nouă dezvoltare a procesului C.S.C.E., să adopte măsuri angajante pe drumul încrederii, securității și dezarmării, noi pași pentru traducerea în viață a Actului final, pentru apropierea și colaborarea popoarelor Europei. Exprimînd speranțele de pace ale țării noastre, dorința României de a aduce tot sprijinul acestei importante manifestări, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta în Mesajul de Anul Nou adresat întregului nostru popor la posturile de radio și televiziune: „**vom participa la Conferința pentru încredere și dezarmare de la Stockholm, animați de dorința de a ne aduce întreaga contribuție la întărirea încrederii, colaborării și păcii pe continent**“.

Victor DUCULESCU

Contribuții de inestimabilă valoare la îmbogățirea teoriei și practicii edificării economiei socialiste

(Urmare din pag. 2)

partidului nostru — o problemă vitală, o condiție hotărîtoare a reducerii cheltuielilor de producție și ridicare a nivelului tehnic, calitativ, de competitivitate al tuturor produselor românești. Fără o gospodărire eficientă a zestre tehnice de care deja dispunem, fără creșterea producției fizice în coordonatele cantitative și calitative dictate de nevoia socială, este de neconceput sporirea veniturilor și retribuției oamenilor muncii.

În acest context, deosebit de valoroasă este observația, făcută pe baza practicii economice, potrivit căreia pe măsura dezvoltării economice cointeresarea oamenilor muncii poate să îmbrace motivații noi. Dreptul și îndatorirea de a desfășura o muncă socialmente utilă, dobîndirea conștiinței sarcinilor sociale în numele cărora oamenii muncii se simt moralmente obligați să acționeze în calitate de proprietari, producători și beneficiari, dau noi dimensiuni categoriilor de retribuție, de beneficiu, de venituri și cheltuieli, de autogestiune și autoconducere muncitorească. În cadrul acestora armonizarea intereselor personale, de grup și generale, își găsește forme noi de exprimare care nu trebuie să fie niciodată privite ca un scop în sine, ci ca pîrgghii în valorificarea mai eficientă a muncii sociale.

Aplicarea consecventă a principiilor socialiste de repartiție are în vedere, așadar, luarea în considerare a obiectivelor economice și sociale ale fiecărei etape, presupune corelarea lor cu necesitățile dezvoltării țării. Faptul că nimeni nu poate să pri-

mească retribuție, nu poate avea venit garantat sau să participe la beneficiu dacă nu muncește și dacă nu produce potrivit obligațiilor de la locul de muncă, faptul că veniturile oamenilor muncii depind, acum, nemijlocit de rezultatele obținute în producție (în felul acesta ele nefiind plafonate), că productivitatea muncii trebuie să crească în ritmuri superioare retribuției, în toate ramurile economiei, deoarece altfel nu pot fi asigurate fondurile necesare majorării retribuției precum și resursele legate de acoperirea cheltuielilor generale ale statului, constituie tot atîtea elemente care vin să contribuie la creșterea răspunderii pentru buna gospodărire a mijloacelor încredințate de societate fiecărui colectiv de oameni ai muncii. Dar, dacă urmărîm cu atenție toate aceste aspecte nu putem să nu observăm că înfăptuirea lor practică presupune o cunoaștere corectă a esenței legilor economice obiective, a formelor lor de manifestare, a rolului și funcțiilor fiecărei categorii valorice, a locului ei în mecanismul economico-financiar actual. Este tocmai ceea ce, în repetate rînduri, ne-a îndemnat secretarul general al partidului să facem.

Studierea atentă a documentelor partidului nostru, a operei tovarășului Nicolae Ceaușescu, ne permite înțelegerea profundă a adevărului că obiectivele ce și le-a propus spre înfăptuire poporul nostru nu pot fi duse la bun sfîrșit fără a pune la baza întregii activități economice tot ce are mai bun știința și tehnica. Astăzi, cînd sîntem martorii celui mai mare avînt al revoluției științifice și tehnice, cînd numeroase concepții se modifică cu o repeziune fără precedent, cînd dezvoltarea forțelor de producție ne deschide orizonturi mereu noi, nebănuite în trecut, a nu te strădui să duci mai departe cunoașterea, așa cum a îndemnat în repetate rînduri secretarul general al partidului și cum ne arată exemplul său personal înseamnă a te condamna singur celei mai grave rămîneri în urmă.

AGRICULTURA — LA ORIZONTUL ANILOR 2000

„Hrană pentru șase miliarde”

Alimentația — o problemă multidimensională

PROBLEMA multidimensională, alimentația constituie o necesitate fundamentală și un drept fundamental al omului. În afara dezarmării nucleare, nu există obiectiv mai important pentru omenire decât securitatea alimentară. Foamea și sărăcia răspândite în lume ar putea fi cauza unor conflicte potențial generatoare de confruntări globale catastrofale.

Creșterea economică și producția alimentară trebuie să fie accelerate pentru ca dreptul la hrană să aibă posibilități de realizare. Astăzi, pe ansamblu, nivelul productiv necesar în acest scop este atins. Generațiile actuale au la dispoziție cunoștințele și mijloacele necesare pentru a produce alimente pentru șase miliarde și chiar pentru un număr mai mare de oameni. Dificultățile fundamentale nu mai rezidă în posibilitățile tehnologice, ci în modul de organizare socială și în inegală putere de cumpărare a locuitorilor planetei. Ca urmare a acestui fapt, încă sute de milioane de oameni rămân subalimentați în mod cronic, iar populația din țările sărace, ca și populația săracă din țările bogate, cheltuiesc cea mai mare parte a veniturilor lor pentru alimente.

Țările în curs de dezvoltare, luate în ansamblu, abia își acopereau nevoile nutriționale la sfârșitul deceniului precedent. Diferențele sînt însă mari între țările în curs de dezvoltare cu venituri scăzute și cele cu venituri medii; între aceste două categorii de țări diferențele s-au mărit în cursul anilor '70.

Experiența a demonstrat că pentru a compensa efectul distribuției neuniforme a venitului în țările cu deficit alimentar important, oferta alimentară (din resurse interne sau din import) trebuie să fie superioară cererilor energetice alimentare medii. O populație de 1,250 miliarde oameni locuiește în țări în care resursele alimentare medii pe locuitor sînt sub necesitățile energetice medii, iar un miliard dintre aceștia locuiesc în țări ale căror oferte medii de calorii pe locuitor au scăzut sau au stagnat în anii '70. Astfel, situația alimentară în țări care cuprind cel puțin jumătate din populația lumii în curs de dezvoltare (cu excepția R. P. Chineze) este inadecvată și nu se îmbunătățește. Se constată astfel că în ce privește problema alimentară mondială, alături de distribuție, un element fundamental îl constituie producția. Situația alimentară actuală se caracterizează printr-o criză absolută de hrană în țări totalizînd peste 40% din populația țărilor în curs de dezvoltare. Redistribuirea este desigur necesară, dar și mai necesară este creșterea mai rapidă a ofertei alimentare. Lipsa unei mai bune distribuții prelungește în mod nejustificat abolirea foametei, dar lipsa unor producții mai mari amplifică în mod tragic și perpetuează problema alimentară.

Contradicții și probleme

O REUNIUNE a Clubului de la Roma, ținută recent la Budapesta, a relevat că în lumea contemporană, bogată în cunoștințe și tehnologii, dar în care se mențin încă întinse zone de foamete, există un șir de contradicții stridente: ● practica restrîngerii terenurilor cultivate, în unele țări dezvoltate exportatoare de alimente, atunci cînd piața este nefavorabilă, în condițiile insuficienței alimentare din zone largi ale lumii; ● reducerea culturilor agricole doar la un număr mic de soiuri și varietăți de plante pentru hrană, diminuînd în mod periculos diversitatea naturală, cu toate că multe alte specii și varietăți ar putea fi utilizate pentru îmbogățirea dietei umane, pentru a da agriculturii o securitate mai mare în cazul com-

promiterii culturilor principale; ● discrepanța dintre cunoștințele acumulate de către societate și cele aplicate în practică.

Problemele cu care se confruntă omenirea pentru hrănirea celor șase miliarde de locuitori la orizontul anului 2000 pot fi rezumate, în lumina celor discutate la conferință, în următorii termeni:

1) Metodele avansate ale agriculturii bazate pe un consum ridicat de energie nu mai sînt valabile în perspectiva anilor 2000. Un studiu referitor la situația agriculturii americane arată că raportul dintre energia fosilă investită în producția alimentară și energia obținută prin producția alimentară (coeficientul de conversie) scade constant începînd din 1970. Coeficientul de conversie pentru combustibili alternativi, care vor înlocui eventual cărbunele și petrolul, este încă scăzut: energia nucleară are un coeficient de conversie de 3 la 1, șistul bituminos — de mai puțin de 4 la 1, iar cărbunele lichefiat — de circa 2 la 1.

Unele prognoze efectuate în S.U.A. pe această bază apreciază că spre anul 2000 restricțiile energetice și limitările impuse de alți factori vor reduce atît de mult producția agroalimentară americană încît S.U.A. vor deveni, din țara cea mai mare exportatoare de produse alimentare, o țară importatoare. Chiar dacă se vor institui de pe acum măsuri stricte de gestiune vor trebui decenii pentru ca efectele lor să fie vizibile. Dacă se va întîrziua cu decizii pertinente, se riscă însă antrenarea pe o cale ireversibilă de declin.

În această perspectivă, reconsiderarea priorităților naționale și a locului agriculturii în cadrul lor apare ca o necesitate evidentă.

Agricultura modernă poate deveni rentabilă, multe studii arătînd că modelele agriculturii occidentale pot fi înlocuite cu metode eficiente menite să ducă la îmbogățirea solului în loc de a-l sărăci, la un volum sporit de energie alimentară față de energia consumată, în condiții de recolte abundente și de înaltă calitate. Producția alimentară a țărilor în curs de dezvoltare se poate orienta direct spre un model rentabil adaptat la multe forme de culturi diverse, categorii de sol, tipuri de dietă, calificări și infrastructuri.

2) Agricultura tradițională din diverse regiuni ale lumii este la fel de neviabilă ca și agricultura modernă bazată pe petrol. Pierderea solului productiv prin eroziune, practicile proaste de irigare și extinderea orașelor constituie principalele surse de diminuare a potențialului alimentar în mai multe zone ale lumii.

3) Creșterea populației cu precădere în țările în curs de dezvoltare face să se reducă gradul de autosatisfacere a nevoilor alimentare, face și mai dificil de realizat eforturile pentru modificarea politicilor alimentare, pentru modernizarea producțiilor alimentare, în vederea satisfacerii necesităților din producție internă.

4) Distribuția alimentară mondială nu va mai fi în stare să corespundă unui model de creștere inegală, sub raport regional, a populației lumii.

În prezent, au apărut o serie de condiții noi care nu au existat în evoluția mai simplă a secolelor trecute. Unul dintre factorii limitativi ai creșterii naturale de produse alimentare îl constituie disponibilitățile în terenuri agricole ale planetei noastre. Din suprafața de uscat a planetei, neacoperită de gheață, 76% este clasificată ca pămînt cu productivitate zero, iar 11% are o productivitate scăzută. Astfel, numai o mică fracțiune a întregii suprafețe de pămînt este disponibilă ca teren agricol de prim rang. Pornind de la acest fapt, conferința Clubului de la Roma aprecia că este necesar să se înceapă, cît de curînd posibil, un studiu al folosirii pămîntului incluzînd managementul și conservarea pe scară globală, considerînd atît nevoile umane cît și necesitatea conservării adecvate a unei părți a suprafeței pămîntului pentru a permite speciilor și varietăților naturale să-și continue evoluția lor netulburată de om.

Conștiința unei solidarități globale

RECUNOSCÎND că cea mai periculoasă discrepanță este cea dintre cunoștințele cîștigate de omenire și aplicarea acestora în folosul omului, conferința Clubului de la Roma aprecia că **amenințările identificate pot fi înlăturate dacă oamenii vor începe să gîndească global**. Trecerea la gîndirea globală presupune utilizarea tuturor cunoștințelor disponibile la toate nivelurile, de la cel mai mic fermier, pînă la cooperarea internațională.

Lista acțiunilor și propunerilor formulate sau acceptate de către conferință poate fi sintetizată astfel :

1 **Accelerarea creșterii producției agroalimentare în țările în curs de dezvoltare.** Se impune ca o primă urgență o trecere în revistă a politicilor naționale care au o influență asupra producției agricole, stabilind lipsurile acestor politici și opțiunile posibile. În acest context trebuie pus accent pe următoarele aspecte :

a) **Prioritatea acordată agriculturii în programele de dezvoltare**, în sensul evaluării investițiilor alocate pentru agricultură, a raportului de schimb, a taxelor și tarifelor aplicate pentru a sprijini agricultura.

b) **Mobilizarea resurselor**, țările în curs de dezvoltare trebuind să-și modernizeze tehnologiile de producție, astfel încît să realizeze o dublare a producției, mai ales pe calea creșterii randamentului la hectar. Extinderea suprafețelor cultivate nu ar putea asigura mai mult de un sfert din această dublare a producției. Metodele tradiționale de cultură nu pot asigura această dublare a producției în următorii 20 de ani. Creșterea randamentelor necesită, în mod special, mobilizarea resurselor. Acest obiectiv necesită investiții anuale de circa 100 miliarde dolari în anul 2000 (la prețurile din 1975), pentru agricultura celor 90 de țări în curs de dezvoltare luate în studiu de către F.A.O. (Agricultura — Orizont 2000). La prețurile din 1980, valoarea investițiilor respective ar ajunge la 175 miliarde dolari. Suprafața irigată va trebui să se extindă de la 100 milioane hectare, la 150 de milioane hectare în anul 2000; vor fi necesare de 5 ori mai multe îngrășăminte chimice (de la 18 milioane tone în 1980, la 95 milioane tone în anul 2000); numărul tractoarelor trebuie să crească tot de aproape 5 ori (de la 2,5 milioane la 14 milioane), iar energia comercială la fel de 5 ori (de la 30 milioane tone echivalent petrol la 180 milioane t e.p. în aceeași perioadă).

Intrucît țările în curs de dezvoltare nu vor putea să-și asigure singure mijloacele necesare pentru o asemenea dotare în următorii 20 de ani, se pune problema asigurării la nivelul cerut a ajutorului internațional. Cu toate acestea, țările în curs de dezvoltare trebuie să acorde mai mare atenție mobilizării resurselor proprii pentru îmbunătățirea producției alimentare și a distribuției prin cheltuieli mai mici pe plan intern și reducerea importurilor cu destinație militară.

c) **Îmbunătățirea infrastructurii fizice** (drumuri, comunicații) și de marketing, a infrastructurii sociale — case, școli, ajutor medical —, adaptarea serviciilor. În țările în curs de dezvoltare există, de asemenea, o lipsă serioasă de cadre calificate. Ca o cifră orientativă minimă, numărul acestor cadre ar trebui să crească de 4 ori pînă în anul 2000, pentru a asigura cel puțin un consultant la 500 de fermieri pentru fermele irigate și un consultant la cel puțin 1 000 de fermieri pentru fermele în care culturile sînt neirigate.

Cercetarea științifică este o condiție fundamentală pentru transformarea agriculturii țărilor sărace. După cum se poate aprecia în prezent, nu este suficientă o singură soluție științifică pentru a crește rapid productivitatea agricolă. Vor fi necesare fluxuri continue de inovații și îmbunătățiri, adaptate la condițiile din țările în curs de dezvoltare. Pînă în prezent nu s-au găsit soluții la unele probleme cu care ne vom confrunta în viitor, spre exemplu, metodele mecanizate și compatibile ecologic pentru cultivarea solurilor tropicale fragile sau asigurarea energiei pentru gospodăriile din zonele în care deja lipsește combustibilul, cercetarea culturilor tradiționale și ameliorarea acestora, o eficiență sporită în utilizarea îngrășămintelor chimice, problemele agriculturii neirigate și cultivarea mărilor și oceanelor.

d) **Stimularea producătorilor.** O cerere alimentară foarte elastică se izbește de o ofertă alimentară extrem de inelastică inclusiv din cauza lipsei de cointeresare materială. Echilibrarea balanței prețurilor și stimularea producătorilor agricoli sînt, probabil, cea mai importantă cerință a politicii agricole în cele mai multe țări în curs de dezvoltare.

În afară de creșterea reală a prețurilor de intervenție la nivelul produselor agricole sau de reducere a prețurilor factorilor de producție necesari agriculturii, stimulentele materiale pot avea și alte forme, de exemplu, creșterea părții din prețul final al produselor alimentare care ajunge la producătorul agricol, reducerea taxelor pentru mărfurile agricole, asigurarea creditelor și a factorilor de producție pentru toți fermierii la un preț sau cu dobîndă rezonabile. Cointeresarea materială prin intermediul prețurilor este doar o premisă pentru stimularea producției agricole, însă aceasta trebuie completată cu asigurarea factorilor de producție și a serviciilor necesare agriculturii. De exemplu: îngrășămintele chimice trebuie să fie disponibile la un preț convenabil, în cantități corespunzătoare, în momentul și în locul unde sînt necesare. Toate acestea trebuie completate cu condițiile cerute pentru folosirea unor cantități sporite de îngrășăminte, utilaje și mașini agricole de administrare a îngrășămintelor, asistență tehnică, competență profesională sporită, prețuri stimulativе pentru produsele agricole care să acopere în mod eficient cheltuielile suplimentare de administrare a îngrășămintelor.

În final, la acest subiect se adaugă și o dimensiune internațională importantă. Prețurile la producători sînt influențate de prețurile internaționale ale alimentelor și furajelor, asupra cărora țările în curs de dezvoltare aproape că nu exercită nici un fel de influență. Aceste prețuri internaționale sînt menținute la un nivel scăzut din cauza protecționismului și a exporturilor subvenționate pe care le practică țările dezvoltate.

e) **Presiunea sporită asupra mediului înconjurător** necesită o atenție sporită pentru conservarea și protecția acestuia. Extinderea deșertului, tăierea la întîmplare a pădurilor și dispariția materialului genetic unic sînt exemple binecunoscute de afectare a mediului. Protecția mediului ar trebui să fie mai bine reflectată în programele de producție și de investiții naționale, precum și în ajutorul internațional.

2 **Creșterea cererii de produse agroalimentare.** Îmbunătățirea capacității de producție agricolă și a productivității se poate realiza numai dacă aceasta corespunde unei cereri agroalimentare sporite. O parte a acestei cereri trebuie să vină de pe piețele internaționale, dar cea mai mare parte a cererii trebuie să o reprezinte piața internă, ca urmare a sporirii veniturilor și a puterii de cumpărare a populației.

O strategie de dezvoltare rezonabilă a industriei și mai ales de extindere a acesteia — ca domenii — în zonele rurale, permișind o utilizare intensivă a forței de muncă, este prin urmare o premisă pentru susținerea progresului agricol.

3 **Îmbunătățirea cadrului internațional** pentru stimularea dezvoltării sistemului agroalimentar, deziderat realizabil prin comerțul internațional, asigurarea securității alimentare și ajutorul alimentar pentru țările în curs de dezvoltare.

În prezent, circa 10% din comerțul agroalimentar mondial este reprezentat de comerțul între țările în curs de dezvoltare. Acesta are la bază cererea de produse alimentare care, în țările în curs de dezvoltare, s-ar putea dubla pînă în anul 2000, și un anumit grad de complementaritate a tipului de produse și a cantităților de produse oferite. Pe de altă parte, un comerț internațional cu produse alimentare, în special cereale, care să funcționeze corespunzător este o premisă pentru securitatea alimentară. În același timp, pentru țările cu venituri scăzute, cu deficit alimentar, asigurarea în continuare a ajutorului alimentar este o problemă vitală. Pentru toți importatorii, dar în special pentru importatorii cu venituri mici, este importantă asigurarea unei protecții împotriva lipsurilor interne pe plan agricol și a unei creșteri excesive a prețurilor pe piața mondială. O interpretare rațională pentru realizarea unei asemenea securități alimentare reprezintă o structură piramidală de măsuri naționale, regionale și internaționale. Pe de altă parte, prima linie de apărare în ce privește securitatea alimentară, rezervele alimentare naționale, reprezintă o responsabilitate proprie fiecărei țări. Dar menținerea, conservarea, păstrarea unor stocuri alimentare costă foarte mult. În anumite condiții, rezervele regionale și subregionale ar putea să suplimenteze rezervele naționale, ceea ce conduce la concluzia necesității sporirii ajutorului extern pentru dezvoltarea agriculturii țărilor în curs de dezvoltare.

Studiul F.A.O. : „Agricultura — Orizont 2000“ apreciază că fluxul anual din ultimii ani al ajutorului pentru dezvoltarea agriculturii țărilor în curs de dezvoltare, care a fost de circa 4,5—5 miliarde dolari (la prețurile din 1975), trebuie, aproximativ, să se tripleze pentru a corespunde realității în 1990 și să fie de 4 ori mai mare la orizontul anului 2000.

dr. Eugen BUCIUMAN

R. F. G.: înviorarea exporturilor

INDUSTRIA vest-germană anticipează un salt important în ce privește exporturile în 1984, respectiv o creștere globală cu 8% (față de cea de numai 1% înregistrată în 1983). Cele mai importante majorări fiind așteptate la vânzările de echipamente industriale (+9%) și bunuri de consum de folosință îndelungată (+13%), în special automobile. Unul dintre principalele motive ale optimismului cercurilor de afaceri, alături de înviorarea din economia celorlalte țări industrializate occidentale, se bazează pe deprecierea mărcii vest-germane față de dolar, de natură să facă mai competitive prețurile produselor vest-germane.

Perspective optimiste sînt avute în vedere și

în ce privește investițiile în fonduri fixe. Creșterea, anticipată să ajungă la 20%, o depășește pe cea de 1% din 1983, rămînînd totuși sub cifra prevăzută cu câteva luni în urmă pentru 1984 pe baza studiilor la nivelul firmelor producătoare, diferența fiind determinată de incertitudinile legate de evoluția viitoare a ratelor la dobînzii și de capacitatea reală a economiei de a se înscrie pe o curbă ascendentă în perioada post-criză.

Intr-adevăr, institutele de prognoză anticipează o ameliorare redusă în activitatea generală a economiei vest-germane și chiar sporirea în continuare a șomajului. Numărul total al șomerilor ar urma să crească de la 2,35 mil. anul trecut la 2,5 milioane în 1984.

Brazilia: măsuri de redresare

APRECIERI ale autorităților braziliene și ale unor bănci străine converg către concluzia că, în 1984, Brazilia va reuși să obțină un excedent în balanța de plăți, ceea ce echivalează cu o îmbunătățire a situației economice a țării, a cărei datorie

externă se ridică la 93 miliarde de dolari la sfîrșitul anului trecut. Învierea economică a țărilor industrializate și prețul relativ stabil la petrol sînt principalii factori externi luați în considerare în stabilirea acestei prognoze. În plus, Brazilia contează

pe o recoltă bună, în special la soia și cafea. Produsele agricole, care în 1983 au contribuit cu 40% la încasările de 21,7 mrd. dolari din străinătate, sînt așteptate să aducă un spor și mai mare în 1984, în condițiile majorării suprafețelor cultivate.

Printre celelalte măsuri avute în vedere de guvern pentru realizarea scopului urmărit se numără: ● reducerea cu 1 miliard dolari a importurilor de petrol și valorificarea rezervelor off-shore recent descoperite; ● atragerea sporită de echipamente industriale din străinătate, prin ridicarea cu 10% a plafonului importurilor la această categorie de produse, pentru stimularea activității industriei; ● majorarea cu circa 10% a exporturilor, în special pe seama celor de soia; ● reducerea cu 200 mil. dolari (la 1,4 mrd. dolari) a importurilor de grîu provenit în special din S.U.A. și Canada.

Acest program conține totodată pe efectele devalorizării, din februarie 1983, a monedei naționale, nefiind înlăturată posibilitatea unei noi măsuri în acest sens.

Programe de dezvoltare

INDIA: preocupări pentru autoaprovizionarea cu energie

CHELTUIELILE presupuse de importul de energie și lipsa de energie au determinat decizia guvernului central indian de a stimula eforturile în vederea ajungerii la autoaprovizionare în ce privește consumul de petrol.

Estimări oficiale arată că importul de țiței și produse petroliere va fi cu 3,27 mil. t mai mic în anul financiar 1983-1984, ceea ce va însemna o reducere cu 9,7 mrd. rupii (în devaloare liberă) față de cheltuielile corespunzătoare din anul financiar 1982-1983.

Preocupările actuale ale guvernului se îndreaptă către majorarea producției în zonele bogate de la Bombay High și din platoul continental din partea de vest a țării unde, pînă în prezent, rezultatele au fost de natură să stimuleze exploatarea în continuare. Perspectivele avute în vedere de Comisia națională pentru petrol și gaze naturale (O.N.G.C.) situază la 239 mrd. rupii cheltuielile de investiții necesare pînă în 1990 pentru a se obține o producție anuală de 46,5 milioane tone petrol; o prognoză mai optimistă apreciază că producția anuală s-ar putea ridica la 60,5 mil. t, în condițiile unor investiții sporite, de 290 mrd. rupii, în intervalul menționat. Aceste prognoze sînt condiționate de descoperirea și valorificarea rapidă a unor noi cîmpuri petroliere. În prezent, în ce privește exploatarea off-shore, pe lângă regiunea Bombay High, au fost identificate rezerve noi în Bazinul de Nord, Bazinul de Sud și în zona Ratnagiri. Producția de țiței din exploatarea continentale provine în principal din terenurile petroliere Gujarat; depozite noi au fost depistate în Rajahstan (Bengalul de Vest) și în alte câteva zone noi din nord-estul țării. Cercetările seismice și alte studii au demonstrat existența unor cantități sporite de hidrocarburi în regiunea platoului continental de pe coasta de vest a țării.

Preocupările pentru identificarea de noi zone petroliere, precum și pentru valorificarea la un grad sporit a celor cunoscute au determinat, pe de altă parte, eforturi majore în ceea ce privește investițiile, pentru achiziționarea de echipament de foraj. Astfel, cel de al VI-lea plan (1980-1985) de investiții în domeniul petrolului a fost deja majorat de la 48 la 80 mrd. rupii, cu posibilitatea creșterii în continuare a cheltuielilor alocate în acest scop.

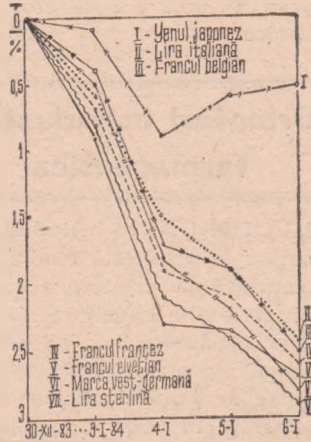
Schimburile comerciale dintre România și India s-au concretizat, în ce privește exporturile românești, în livrări de îngrășăminte chimice (uree etc.), produse chimice și farmaceutice (sodă calcinată, sodă caustică, P.V.C., cloraminicol etc.), produse plate din oțel (tablă și bandă laminată, sieburi și țagăle), instalații de foraj, părți și piese de schimb pentru utilaje petroliere etc. Principalele acțiuni de cooperare româno-indiene includ participarea la construirea rafinării Gauhati două instalații de solventare la rafinăria de la Barauni, fabrica de asamblat tractoare de la Hyderabad, blocul de ulei de la rafinăria Haldia, participarea la construirea termocentralei de la Singaren, societatea mixtă pentru industrializarea și comercializarea pieilor, la Madras.

Em. S.

Nivel record de depreciere a dolarului

PRIMA SĂPTĂMINĂ A ANULUI 1984 a marcat o tendință accentuată de consolidare a cursului dolarului S.U.A. pe piețele valutare.

Creșterea peste așteptări, cu 1,6 miliarde dolari, a masei monetare în circulație, în perioada de raportare anterioară a determinat noi presiuni asupra dobînzilor la fondurile în dolari, care au crescut cu aproape 20% (atingînd la un moment dat nivelul de 11%) la fondurile federale și cu 0,75% la eurodolarii pe termen foarte scurt. Creșterea, practic, continuă a dolarului în acest interval, a determinat atingerea unor niveluri record de depreciere, cele mai ridicate din ultimii 10 ani, față de majoritatea valurilor vest-europene, excepție făcînd doar yenul japonez. Procesul de consolidare are la bază, dincolo de factorii de moment amintiți, o serie de cauze de durată, cum sînt: ● nivelul comparativ mai ridicat al dobînzilor nominale la fondurile în dolari, motivat de necesitatea finanțării unui volum înalt al deficitului bugetar în S.U.A. și de politica „creditei scump” promovată de autoritățile monetare centrale din această țară în scopul combaterii tendințelor inflaționiste; ● atracția sporită pe care fondurile în dolari o prezintă pentru investitori, pe de o parte datorită nivelului real al dobînzilor la aceste fonduri (datorită ritmului relativ scăzut al inflației în S.U.A.), mai ridicat decît cel al dobînzilor reale la fondurile în alte valute, iar pe de altă parte datorită funcției de valută „de refugiu” îndeplinită de dolarul S.U.A. în condițiile menținerii și

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 3-6 I 1984, luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 30 XII 1983

accentuării încordării internaționale; ● ritmul mai viguros de creștere înregistrat de economia S.U.A. începînd din anul precedent, mai susținut decît cel cunoscut de țările vest-europene și Japonia; ● necesitatea finanțării datoriei externe a numeroase țări, în principal țări în curs de dezvoltare, datorie denumită cu precădere în dolari S.U.A.

La începutul acestei săptămîni, cursul dolarului S.U.A. a atins noi niveluri record față de principalele valute occidentale: 2,8525 franci/dolar; 2,2625 franci elvețieni/dolar; 8,6775 franci francezi/dolar; 1,725 lire italiene/dolar; 1,3875 dolari/liră sterlină. În aceste condiții, s-a remarcat intervenția unor bănci centrale în sprijinul monedelor lor naționale, intervenții care, cel puțin pe moment, au limitat procesul de depreciere rapidă a dolarului S.U.A.

Yenul japonez, susținut și de forța economiei japoneze și de mișcarea speculativă a capitalurilor internaționale, care s-au îndreptat insistent spre piața niponă (între altele, ziua de 6 Ianuarie a reprezentat a 70-a zi consecutivă de creștere a prețurilor la acțiunile de la bursa de valori din Tokio, depășindu-se toate recordurile precedente) a pierdut în relația cu dolarul S.U.A. doar 0,5%, pe ansamblul perioadei.

Prețul aurului la Londra a evoluat pe o linie descendentă (375,25 dolari/uncie la 6 I 84).

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Dezvoltarea — factor al păcii și stabilității

DACĂ progresele de până acum spre îndeplinirea obiectivului sporirii importante, a ponderii țărilor în curs de dezvoltare în producția industrială mondială au fost lente, spunea recent directorul executiv al O.N.U.D.I., Abd-El Rahman Khane, cu ocazia celei de a 17-a aniversări a creării acestui organism specializat al O.N.U., acest lucru se datorează în bună măsură nerecunoașterii încă pretutindeni în lume, a interesului general de a susține cauza cooperării internaționale pentru industrializare.

„O cooperare internațională pe scară foarte largă pentru a ajuta planeta noastră să progreseze spre prosperitatea mondială și pacea internațională pentru generația ce vine este înfinit preferabilă cursei lipsite de sens care poate duce la o eventuală distrugere reciprocă și nimicirea speciei umane”, afirma directorul executiv al O.N.U.D.I., referindu-se la relația strinsă care există între dezvoltare și lichidarea sărăciei, pe de o parte, și pace, libertate și stabilitate, pe de alta. Rămânerea în urmă din punct de vedere economic conduce inevitabil la tulburări social-economice, așa cum prea multe exemple au confirmat în ultimile două decenii. În acest sens Abd-El Rahman Khane cita un cunoscut expert al O.N.U. care încă în 1966 constata: „În cursul anilor care s-au scurs, au existat mult mai multe răbufniri grave în țările sărace decât în cele bogate. Din cele 38 de țări foarte sărace, cu un venit pe locuitor de sub 100 dolari pe an, nu mai puțin de 32 au cunoscut conflicte importante. Media pe țară a fost chiar de două răbufniri mari ale violenței în cursul perioadei ultimilor 8 ani”. Perioada care a urmat nu dezmente în esență această concluzie.

Bulgaria: program de mecanizare a agriculturii

INTRODUCEREA accelerată a rezultatelor progresului tehnico-științific în unul dintre cele mai importante sectoare ale economiei naționale constituie obiectivul principal al programului de mecanizare a agriculturii pentru cincinalul 1986—1990 adoptat în Bulgaria. Principalele direcții de acțiune care se conturează în cadrul acestui program sînt: construcția și utilizarea de mașini principale noi pentru culturi de cereale și culturi furajere, pe baza cărora, concomitent cu creșterea randamentelor se vor reduce pierderile la recoltare; accelerarea mecanizării în legumicultură, pomicultură, viticultură și producția de tutun brut, activități mari consumatoare de forță de muncă; introducerea de mijloace de automatizare în zootehnie, a-

plicarea pe scară largă a tehnologiilor industriale de creștere a animalelor. Un complex de măsuri organizatorice urmărește susținerea acestui program. În primul rînd se intenționează dezvoltarea producției de mașini agricole specializate, inclusiv prin colaborare cu celelalte țări membre ale C.A.E.R. Un loc aparte revine măsurilor de îmbunătățire a activității de reparații, prin crearea de întreprinderi specializate, precum și asigurării cu piese de schimb a parcului de mașini agricole.

Comerț și dezvoltare

DIFICULTĂȚILE care confruntă în prezent economia mondială, în special țările în curs de dezvoltare, conduc la concluzia privind necesitatea intensificării schimburilor comerciale între aceste din urmă țări, ca o condiție a accelerării dezvoltării lor și a reducerii dependenței de țările industrializate. Un recent raport al U.N.C.T.A.D., a cărei concluzie am citat-o mai sus, arată că majorarea comerțului între țările în curs de dezvoltare ar putea contribui la realizarea unei creșteri economice în aceste țări de 4,8% în următorii opt ani, față de o rată de creștere de numai 3,7% cit se estimează în lipsa unei atari orientări, respectiv în condițiile bazării numai pe cererea din partea țărilor industrializate, decurgînd din ritmul de creștere economică de 2,7% pe an prognozat pentru restul deceniului în curs. Necesitatea preocupărilor sporite în acest sens este evidențiată de faptul că, excluzînd combustibilii minerali, comerțul între țările în curs de dezvoltare a crescut cu o medie de 26,7% pe an în perioada 1970—1975, după care ritmul a scăzut la 20,6% între anii 1975—1980. Experții U.N.C.T.A.D. apreciază că, dacă țările rămase în urmă nu vor înregistra un ritm mai rapid de dezvoltare, în unele zone din America Latină și Africa va fi posibil să apară chiar reduceri sensibile ale veniturii pe locuitor.

Organismul O.N.U. citat consideră că generalizarea sistemului global de preferințe comerciale între țările în curs de dezvoltare ar stimula schimburile reciproce și prin aceasta creșterea lor economică.

Orientări în industria farmaceutică

ÎN ULTIMII ANI în industria farmaceutică se manifestă tendința lentă, dar continuă de creștere a cheltuielilor de cercetare-dezvoltare ale tuturor firmelor producătoare, ca reflex al concurenței pentru menținerea unor segmente de piață și al unor restricții noi apărute în acest domeniu. Între acestea se numără: ● intervenția autorităților din numeroase țări pentru întreruperea creșterii necontrolate a producției de medicamente fără ca va-

loarea terapeutică să fie demonstrată; ● limitarea de către guvernele unor țări a acordării de licențe pentru medicamente care nu reprezintă nici o noutate; ● orientarea spre cercetarea fundamentală și spre realizarea tehnologiilor vizînd producția de mijloace terapeutice radical noi.

În aceste condiții se constată tendința de recurgere la licențe de către firmele care nu-și pot permite eforturi suficiente în această direcție. Pe de altă parte, principalele firme producătoare din unele țări vest-europene și Japonia fac eforturi pentru a-și alinia realizările la nivelul celor din R.F. Germania, Elveția și S.U.A., primii producători pe plan mondial. O altă tendință constă în încercarea unor firme relativ mici, cu locuri modeste în ierarhia producătorilor occidentali de medicamente, de activizare a cercetării-dezvoltării proprii, pentru care se alocă fonduri care reprezentau în 1982—1983 pînă la 14—18% din volumul vânzărilor, depășind nivelul mediu caracteristic industriei farmaceutice, care în ultimii ani s-a situat sub 12%.

Valorificarea energiei oceanelor

DEȘI centenară, ideea fizicianului francez Arsène d'Arsonval de valorificare în scopuri energetice a diferenței de temperatură (de cel puțin 20°C) între apele de suprafață și cele reci de adîncime (spre 1 000 m) ale oceanelor din zona tropicală nu a depășit încă stadiul experimentărilor.

Pe măsură ce criza petrolului a scăzut în intensitate, punerea la punct a tehnologiilor necesare utilizării „energii termice a mărilor” a fost din nou aminată, fără a fi abandonată cu totul. Una din deciziile importante care trebuie luate pentru valorificarea acestei surse de energie este cea a tehnologiei ce se adoptă: cu ciclul deschis sau închis. În cadrul primului sistem turbina centrală este acționată de apă caldă de mare evaporată sub vid, în cel de al doilea — de vapori de amoniac, rolul apei deci (4°C) captată printr-o conductă de la mare adîncime fiind în cazul ambelor sisteme acela de a condensa vaporii produși. Pe lingă randamentul cu 30—50% mai ridicat, primul sistem mai prezintă și avantajul unei producții importante de apă dulce (500 mc/MW/zi). Prima centrală franceză de acest gen, de 5 MW este prevăzută a intra în funcțiune la Papeete, în Tahiti, în 1988, utilizînd „ciclul deschis”. În schimb, S.U.A. par să fi optat pentru „ciclul închis”, prima asemenea centrală americană urmînd a se inaugura la Honolulu, în Hawaii în 1989. Ea va avea o putere instalată de 40 MW. În ciuda randamentului scăzut, de numai 2—3%, scrie *L'Usine Nouvelle*, cele două tipuri de centrale, care pot fi instalate pe uscat sau pe apă (flotante), valorifică o sursă de energie inepuizabilă și nepoluantă, tot anul, timp de 24 de ore din 24.

Sistemul monetar ideal

CUM SE POATE IMAGINA un sistem monetar internațional cit mai apropiat de ceea ce se poate numi un sistem ideal? Este limpede că în acest domeniu, ca și în altele, idealul nu este unul singur. Nu există un ideal absolut, ci mai multe, fiecare servind o anumită cauză. Am selectat câteva definiții care, puse laolaltă, par să explice de ce progresul este — pentru a ne exprima optimist — atât de lent.

1. Multă vreme, sistemul monetar internațional de la Bretton Woods a fost considerat ca fiind expresia intereselor generale. O enciclopedie americană îl prezintă astfel: „Acordul de la Bretton Woods reprezintă prima mare codificare a regulilor de joc ale sistemului monetar internațional convenite în cadrul dreptului internațional”. Este bine știut că acest sistem a fost lichidat de fapt în 1971 și de drept în 1978, fără a se pune altceva în loc.

2. După unele păreri, sistemul monetar internațional are menirea să servească interesele celor puternici. Cu cât aceste interese sînt mai bine servite, cu atât sistemul este mai bun. „Un sistem monetar nu este numai un ansamblu de reguli teoretice. El are și o misiune politică. El permite asigurarea dominației economilor celor mai puternice fără discuție și de manieră aproape automată” (Prospectives, iunie 1973).

3. După alte păreri, nu poate exista un sistem monetar eficient și stabil decît dacă el este legat de aur. Generalul de Gaulle care, după cum este știut, a avut o predilecție pentru monedă, sub impulsul teoriilor profesorului Jacques Rueff, a definit rolul aurului în organizarea sistemelor monetare în felul următor: „Aurul care nu-și schimbă natura, (...) care nu are naționalitate, care este considerat etern și universal drept valoarea inalterabilă și fiduciară prin excelență! (...) Legea supremă, legea de aur — este cazul să ne exprimăm astfel — pe care trebuie să o repunem în vigoare și la loc de onoare în relațiile economice internaționale este obligația echilibrării, între o zonă monetară și alta, prin intrări și ieșiri efective de metal prețios, a balanței de plăți a schimburilor lor” (6 februarie 1965, în ziarul „Le Monde”).

4. Care este sistemul monetar ideal pentru un economist care nu pledează decît pentru interesele generale? „Sistemul monetar ideal ar fi acela care ar permite să se asigure o dezvoltare continuă și fără șocuri a schimburilor internaționale și care ar favoriza creșterea armonioasă a fiecărei națiuni în parte, datorită unei juste remunerări a vânzărilor ei” (Dominique Carreau).

Pe linia unul asemenea punct de vedere favorabil luării în considerare a interesului comun al tuturor țărilor se înscrie poziția consecventă a României în privința restructurării sistemului monetar internațional. În concepția țării noastre, experiența ultimilor ani relevă că se poate ajunge la acorduri de substanță, general acceptabile, în direcția soluționării marilor probleme ale vieții economice internaționale. În această ordine de idei, România acordă o importanță specială acțiunilor vizînd soluționarea problemelor monetar-financiare, care trebuie să se înscrie cu prioritate în atenția comunității internaționale. De aceea, țara noastră împărtășește ideea convocării unei conferințe monetar-financiare internaționale, care să reglementeze problemele din acest domeniu.

C.K.

Roboți

„inteligenți”

Florian Mihai Șoima, Slobozia — Există o diferență clară între prima generație de roboți și cea

următoare, a roboților „inteligenți”, dotați cu senzori, nu numai sub aspectul operațiilor pe care le pot executa, ci și al numărului de muncitori pe care îi înlocuiesc. Roboții din prima generație sînt utilizați, în marea lor majoritate, în operații cum sînt sudura, protecția anticorozivă, vop-

sirea, precum și pentru manipularea unor piese grele, contribuind în măsură însemnată la „umanizarea muncii”, respectiv la înlocuirea muncii fizice grele, în mediu toxic sau monotone. Potrivit aprecierilor unui studiu al Commerzbank citate în revista *Wirtschaft und Produktivität* (nr. 11/1983), un robot din prima generație a înlocuit între 2 și 3 muncitori. În cazul R.F. Germania, de pildă, se apreciază că cei circa 3500 roboți industriali din prima generație au determinat schimbarea locului de muncă a 5000 pînă la 7000 de muncitori care lucrau în condiții dificile.

Roboții „inteligenți”, dotați cu senzori, sînt utilizabili mai ales în operațiile de montaj. Ponderea lor în totalul parcului de roboți este încă redusă în Europa occidentală (6—8%) față de S.U.A. (20%) și mai ales Japonia (40%), iar introducerea lor necesită o pregătire mult mai amplă din partea societății, ținînd seama că un asemenea robot înlocuiește între patru și șase muncitori. Domeniul lor de aplicabilitate — operațiile de montaj — este și cel care concentrează o parte considerabilă a personalului muncitor dintr-o serie de ramuri (în industria automobilului, de pildă, ponderea respectivă ajunge la 40%). Pe ansamblul industriei vest-germane, în secțiile de montaj ale diferitelor întreprinderi lucrează circa 1,2 milioane de oameni, respectiv o șesime din totalul lucrătorilor industriali.

Oțel

Dorin Vișinescu, Tirgoviște — Producția mondială de oțel brut a scăzut în 1982 la 713 milioane tone, de la 723 mil. în anul precedent. Potrivit informațiilor preliminare este de presupus că în 1983 ea a cunoscut o nouă reducere.

Pe de altă parte, un studiu elaborat de Organizația Națiunilor Unite pentru dezvoltare industrială identifică 32 de țări în curs de dezvoltare

care au intrat în ultimii ani sau se pregătesc să intre în rîndul producătorilor de oțel. Dintre acestea 26 se află în Africa, 4 în America Latină și 2 în Asia. 15 țări în curs de dezvoltare posedă deja capacități de producere a oțelului și au în vedere proiecte de dezvoltare a lor, iar în celelalte 17 se află în faza avansată pregătirea sau implementarea acestei industrii.

Păduri tropicale

Sebastian Coroianu, Ploiești — Punctul de vedere potrivit căruia defrișarea pădurilor tropicale constituie cauza principală a unor dereglări hidrometeorologice constatate în cele mai diverse zone ale planetei noastre a fost susținut cu tărie și la cel de al treilea Congres mondial privind parcurile naționale, desfășurat în toamna acestui an în insula indoneziană Bali. Congresul, care a reunit circa 500 specialiști în studiul pădurii tropicale, a adresat un apel care marchează începutul unei campanii mondiale pentru a se pune capăt acțiunilor de defrișare a pădurii tropicale estimate a avea loc anual pe o suprafață totală de 3 ori mai mare decît cea a Elveției.

Potrivit experților amintiți, defrișarea pădurilor tropicale constituie cauza principală a inundațiilor catastrofale din India, a secetei din Indonezia ca și a celei din Filipine care a diminuat considerabil producția de energie electrică a hidrocentralelor, a scăderii nivelului apelor în Canalul Panama, ca și a pagubelor mari provocate agriculturii în Haiti.

Marmură

Florina Munteanu, Bocșa — Principalul producător și exportator mondial de marmură este Italia, cu o producție anuală de 3 mil. tone și

un export de 2 mil. tone. Cea mai importantă exploatare rămîne Carrara vestită pentru calitatea și culoarea albă a marmurei sale. Marmura colorată, pentru care în ultimul timp cererea este în creștere, se găsește în Liguria, Piemont, Sicilia ș.a. Învierea activității în sectorul construcțiilor antrenează și creșterea cererii de marmură, utilizată mai ales la acoperirea pereților unor clădiri publice. Comenzile provenite din S.U.A., de exemplu, au fost în 1983 cu peste 50% mai mari decît în anul precedent. Italia este și un important exportator de granit. Principalii importatori de marmură și granit, blocuri și prelucrate din Italia au fost în 1982 R.F. Germania (în valoare de 191 mrd. lire) și Arabia Saudită (170 mrd. lire).

Și în comerțul internațional de mașini pentru prelucrarea marmurei și granitului Italia ocupă o poziție de frunte. Valoarea exportului italian de astfel de mașini s-a ridicat în 1982 la 143 mrd. lire.

Reciclarea cuprului

A. Keșișian, București

— Principalii factori care au contribuit la sporirea interesului pentru reciclarea deșeurilor de cupru sînt considerați creșterea prețului energiei, exigențele privind protecția mai eficientă a mediului înconjurător și costul ridicat al deschiderii de noi mine pentru valorificarea unor zăcăminte cu conținut util tot mai redus, coborînd uneori sub 1%. În țările occidentale industrializate cuprul reciclat a ajuns să acopere 60—70% din nevoile totale, ponderea respectivă ajungînd în cazul unei țări sărace cum este Elveția chiar la 80%. Această pondere variază totuși, în timp, (este adevarat, cu un anumit decalaj) în funcție de evoluția prețului cuprului pe piața mondială.

REVISTA ECONOMICA

Editață de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 2 din 13 ianuarie 1984

Spirit revoluționar, novator în gândire și acțiune	
— Contribuții de inestimabilă valoare la îmbogățirea teoriei și practicii edificării economiei socialiste (Gh. Postelnicu)	1
ECONOMIE NAȚIONALĂ	
— Dezvoltarea bazei de materii prime și energetice	
● Rândamente înalte la extracția cărbunelui (Constantin Răduț)	3
● Debit maxim de producție la fiecare sondă (Ștefan Costea)	4
— Promovarea tehnologiilor avansate — sursă de sporire a productivității și de reducere a consumurilor materiale (Ion Hera-Bucur)	6
— O ecuație complexă: economia de energie și dezvoltarea intensivă a agriculturii (N. Brașoveanu)	8
— Asigurarea portofoliului de contracte la nivelul planului de export (George Păunescu)	10
— Autogestiunea în întreprinderi: răspunderi, acțiuni, rezultate. Realizarea beneficiilor — autofinanțare, dezvoltare, cointerese (Gh. Boulescu)	12
— Acțiunea unor pirghii valorice în procesul de intensificare a utilizării resurselor (II) (C. Marin, I. Predoi, M. Popescu, C. Vasiloiu)	14
CONDUCERE ● ORGANIZARE	
— Raționalitatea structurilor de producție ale noilor capacități industriale (Roman Crișan, Ioan S. Pop, Dumitru Purdea)	16
TEORII ● IDEI	
— 125 de ani de la unirea Moldovei cu Muntenia.	
● Unitatea națională — permanență a istoriei poporului român (Gheorghe Surpat)	18
● Școli — curente — economiști. Economiști români, militanți pentru unitate națională (I) (Ion Bulborea)	20
— Creșterea productivității muncii — obiectiv de importanță națională (II) (Ilie Rădulescu)	22
— Problemele globale impun o largă colaborare. Convorbiri economice cu József Bognár	24
ECONOMIE MONDIALĂ	
— Pentru diminuarea încordării internaționale, pentru pace și dezarmare (Victor Duculescu)	25
— Agricultură — la orizontul anilor 2000. „Hrană pentru șase miliarde” (Eugen Buciuman)	27
— Tendințe-conjuncturi	29
— Mondorama	30
— Curier	31

IN SUPPLEMENT: Curier economic-legislativ

IN THIS ISSUE

— Priceless contribution to enrich the theory and practice for the edification of the socialist economy (Gh. Postelnicu)	1
— High performances in coal production (Constantin Răduț)	3
— Promoting advanced technologies — a source of productivity increase and material consumption cut down (Ion Hera-Bucur)	6
— A complex equation: energy saving and the intensive development of the agriculture (N. Brașoveanu)	8
— Covering the order-book at the level of the export plan (George Păunescu)	10
— Self management in enterprises: responsibilities, actions, results. Profit making: self-financing, development, joint interest (Gh. Boulescu)	12
— The action of some value levers to intensify the use of the resources (II) (C. Marin, I. Predoi, M. Popescu, C. Vasiloiu)	14
— The rationality of the production structures of the new industrial capacities (Roman Crișan, Ioan S. Pop, Dumitru Purdea)	16
— The national unity — a permanence of the Romanian people's history (Gheorghe Surpat)	18
— Schools ● trends ● economists. Romanian economists, militants for national unity (I) (Ion Bulborea)	20
— Labour productivity increase: an objective of national importance (II) (Ilie Rădulescu)	22
— Global problems require a large collaboration. Economic talks with József Bognár	24
— For lessening the international tension, for peace and disarmament (Victor Duculescu)	25
— Agriculture — Horizon 2000. Food for 6 billion (Eugen Buciuman)	27

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Вклады неопенимой важности в обогащении теории и практики построения социалистической экономики (Г. Постельнику) : : : : :	1
— Высокие отдачи при добыче угля (Константин Рăдуц)	3
— Присвоение передовых технологий — источник повышения производительности труда и понижения материальных расходов (Ион Хера-Букур)	6
— Комплексное уравнение: экономия энергии и интенсивное развитие сельского хозяйства (И. Брашовеану)	8
— Обеспечение портфеля заказов на уровне экспортного плана (Георге Пăунеску)	10
— Самохозяйствование на предприятиях: ответственность, действия, результаты. Реализация прибыли — самофинансирование, развитие, заинтересованность (Георге Булеску)	12
— Действие некоторых стоимостных рычагов в процессе интенсификации использования ресурсов (II) (С. Марин, И. Преодой, М. Попеску, С. Василою)	14
— Рационализация организационных структур новых производственных мощностей (Роман Кришан, Иоан С. Поп, Думитру Пурдея)	16
— Национальное единство — постоянная черта истории румынского народа (Георге Сурпат)	18
— Школы ● Течения ● Экономисты ● Румынские экономисты, борцы за национальное единство (I) (Ион Булбореа)	20
— Повышение производительности труда — объектив национальной важности (II) (Илие Рăдулеску)	22
— Экономические беседы с Жозефом Богнаром. Глобальные вопросы требуют развертывание широкого сотрудничества	24
— За ослабление международной напряженности (Виктор Дукулеску)	25
— Сельское хозяйство — горизонт 2000. Пища для шести миллиардов (Эуджен Бучуман)	27

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ”!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică”. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției: Bulevardul Magheru nr. 28-30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export-Import Presă, P.O. Box 136-137, telex 11 126, București, str. 13 Decembrie.

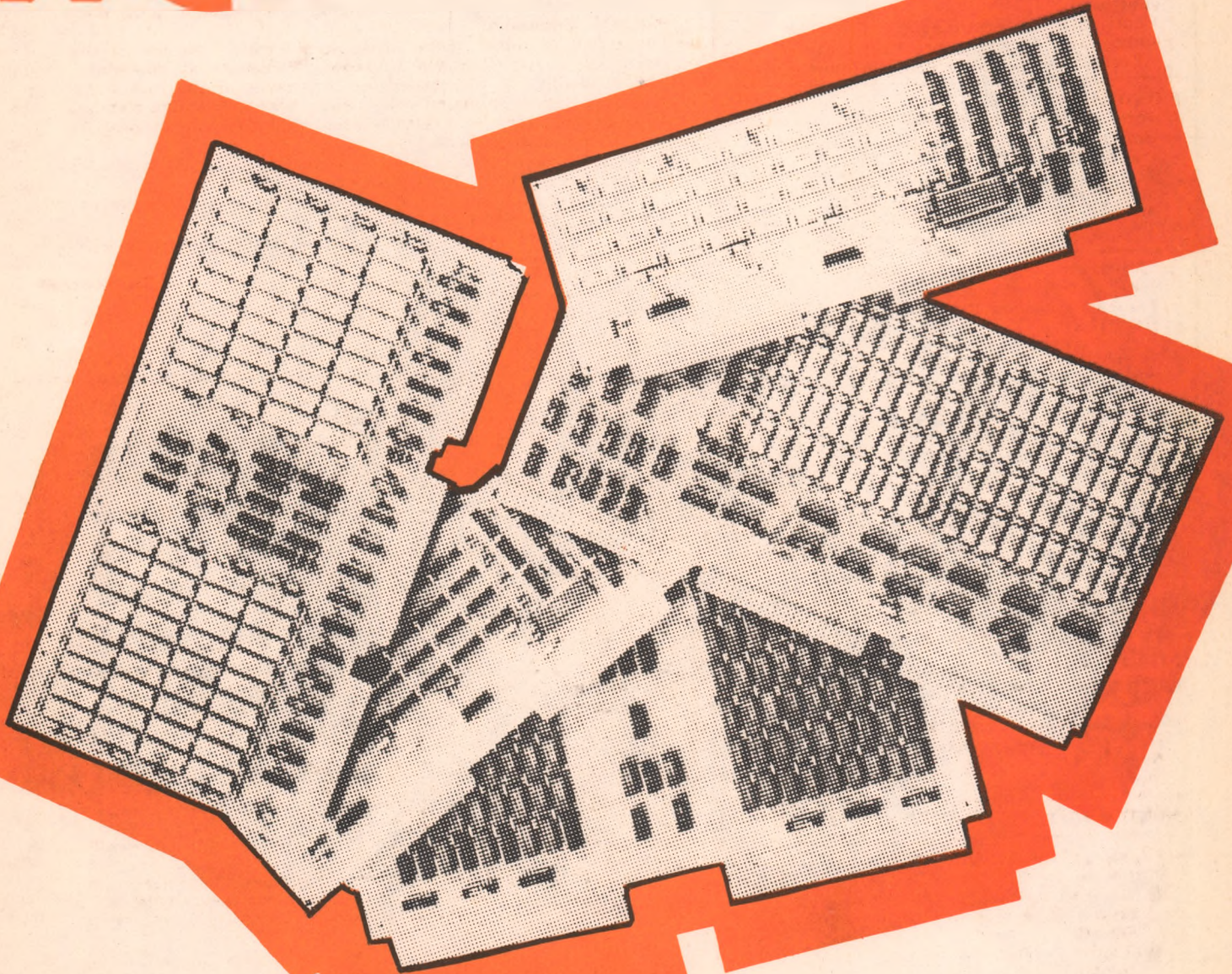
Redacția și administrația: 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28-30, etaj 1, sectorul 1, Telefon 59 20 60. Cont I.S.L.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1.

**Pentru sistemele dv. de calcul,
I.T.C. — Fabrica de memorii electronice —**

Timișoara

str. Gh. Lazăr nr. 9, tel. 35555, telex 71380

Vă oferă :

1. Extensii de memorii pentru sistemele I-100, I-102, ECAROM, TELEROM-P, M-18, NOVA, FELIX 256, Felix 512-1024.
2. Blocuri de memorii pentru inlocuirea modulelor 16 Ko cu ferită de tip 2,5 D la Sistemele FELIX 256.
3. Module de memorii semiconductoare pentru terminalele DAF. 2010.
4. Module de memorii semiconductoare pentru micro-sisteme realizate pe formate standard S-100, dublu EUROCARD.
5. Unități de memorie externă semiconductoare de mare capacitate pentru minisisteme Independent, Coral,

Nova și alte sisteme de medie/mare capacitate.

De asemenea unitatea noastră realizează, la cerere, diverse unități și module de memorii pentru sistemele d-voastră :

- RAM dinamic
- RAM static
- PROM sau PROM combinat cu RAM
- variante RAM nevolatil

Datorită echipamentelor de testare evaluate se asigură o fiabilitate ridicată produselor noastre și o garanție de 1 an de zile.

str. Gh. Lazăr nr. 9, telefon 35555 telex 71380

CONFECȚII DE IARNĂ

Marile magazine din capitala țării – București : „Bucur-Obor”, „Unirea”, „București”, „Victoria”, „Adam”, „Eva”, precum și marile magazine universale din țară vă pun la dispoziție în acest sezon un bogat și extrem de variat sortiment de articole de : confecții, tricotaaje, lenjerie, încălțăminte, marochinărie, galanterie etc.

Lei 5
(inclusiv suplimentul)